

รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพปกหน้า

ชื่อไทย : เอื้องผึ้ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrobium lindleyi* Steud.

วงศ์ : ORCHIDACEAE

กล้วยไม้อิงอาศัย สูง 6-10 ซม. ลำลูกกล้วยรูปรี อ้วนสั้น ขึ้นชิดกันเป็นกอ ใบเดี่ยว ออกที่ปลายลำ รูปรีแกมขอบขนาน ปลายใบแหลมมนหรือหยักเว้าตื้นๆ แผ่นใบหนาและแข็ง ดอกออกเป็นช่อแบบช่อกระจจะ ตามข้อ ช่อดอกห้อยลง ก้านช่อดอกสั้นกว่าแกนช่อดอก ดอกบานเต็มที่ กว้าง 3 ซม. มีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสีเหลืองเข้ม กลีบเลี้ยงรูปรีแกมรูปไข่ กลีบดอกกลม ปลายกลีบมน กลีบปากแผ่กว้าง รูปรีแกมกลม มีแต้มสีส้มที่โคนกลีบและมีขนนุ่ม พบทั่วประเทศ ตามป่าผลัดใบ หรือป่าดิบ ออกดอกช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน

รูปภาพปกหน้า : นายปองพล รักไทย

รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

พระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน

เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช 2563

งานราชการนั้น ต้องอาศัยความรู้ 3 ส่วนในการปฏิบัติ คือความรู้ในหลักวิชาที่ถูกต้อง แม่นยำ ลึกซึ้ง กว้างขวาง ความรู้ในการปฏิบัติบริหารงานตามภาระหน้าที่ และความรู้คิด วิเคราะห์ที่ถูกต้องด้วยเหตุผล หลักวิชา และหลักธรรม ข้าราชการทุกคนจึงต้องสร้างสมอบรมความรู้ทั้งสามส่วนนี้ ให้สมบูรณ์พร้อมอย่าให้บกพร่องในส่วนใดเป็นอันขาด จะได้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลเป็นประโยชน์ที่แท้จริงแก่ประเทศชาติและประชาชน

พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

วันที่ 5 มีนาคม พุทธศักราช 2563

ທຣາງພຣະເຈຣີນູ

พะยอม

Shorea roxburghii G.Don

วงศ์ : DIPTEROCAPACEAE

ไม้ต้นสูง 15-30 เมตร เปลือกสีเทาเข้มแตกเป็นร่อง ใบเดี่ยวออกสลับ รูปขอบขนาน ปลายมนหรือเป็นติ่งสั้นๆ โคนมน ขอบเป็นคลื่นผิวเกลี้ยงเป็นมัน ดอกสีขาว กลิ่นหอมจัด ออกเป็นช่อใหญ่ตามกิ่งและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกัน กลีบดอก 5 กลีบ เรียงเวียนกันแบบกังหันเมื่อบานเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 เซนติเมตร เกสรตัวผู้ 15 อัน ผลรูปรี กลีบเลี้ยงเจริญไปเป็นปลียาว 3 ปีก สั้น 2 ปีก คล้ายผลยาง ผลแก่สีน้ำตาลแดง เมล็ดเกลี้ยง ปลายมีติ่งแหลม เวลาแก่หลุดร่วงแล้วหุ้มด้วยปีกไปไกล พบตามป่าเต็งรัง หรือป่าที่ถูกรบกวนน้อย ป่าเบญจพรรณแล้ง และป่าดิบแล้ง ที่ระดับความสูง 100-1,000 เมตร

พะยอม เป็นพรรณไม้ดอกหอม มีประโยชน์ทางสมุนไพร คือ เปลือกกล้าต้นนำมาต้มน้ำ ต้มน้ำต้มแก้ท้องเดิน เป็นยาสมานแผล ดอกอ่อน มีรสมัน ลวกเป็นผักจิ้มน้ำพริก หรือนำมาแกงส้ม ต้มจืด ผัดน้ำมันหอย ผัดกับไข่ หรือชุบไข่ทอด

ภาพถ่ายโดย : นายบดินทร สอนสุภาพ

คำนำ

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช มีภารกิจหลักในการปฏิบัติงานด้านวิจัยและบริการวิชาการ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช และการค้าพืชอนุรักษ์ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมพรรณไม้แห่งที่ใช้อ้างอิงในเชิงวิชาการด้านอนุกรมวิธานพืช เป็นหน่วยงานหลักในการศึกษา วิจัยด้านพฤกษศาสตร์ การจำแนกชนิดพืช และด้านอนุกรมวิธานพืช เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชของประเทศไทย

การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 นอกจากจะเป็นการสรุปผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 แล้วยังเป็นการประมวลความเป็นมา และสารประโยชน์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจรวมไว้ด้วย ในโอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ แก่ผู้สนใจ และสามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อประกอบความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ การคุ้มครองพันธุ์พืช และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชของไทย ตลอดจนการพิทักษ์ปกป้องสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ต่อไป

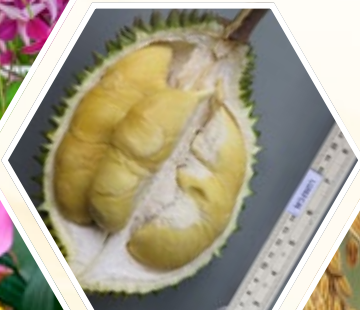
นายอนันต์ อักษรศรี

ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

สารบัญ

คำนำ	5
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2562	9
❖ คณะผู้บริหาร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช	10
❖ ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช	11
❖ วิสัยทัศน์	12
❖ พันธกิจ	12
❖ ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช	12
❖ โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช	13
❖ อัตรากำลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	14
❖ งบประมาณ ปี พ.ศ. 2562	15
ผลการปฏิบัติงาน ปี พ.ศ. 2562	17
❖ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด	18
❖ ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542	27
❖ ผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518	47
❖ รายงานผลการดำเนินงาน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	54
อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ. สธ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร	
❖ การดำเนินงานวิจัย	61
❖ การประชุม สัมมนา และฝึกอบรม	102
❖ งานความร่วมมือระหว่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	116

ประดับหินใบเดี่ยว

Argostemma siamense Puff

วงศ์ : RUBIACEAE

ไม้ล้มลุกขนาดเล็ก มีหูใบ ใบมี 1-2 คู่ มีใบใหญ่ใบเดี่ยว รูปรีหรือรูปไข่ ไร้ก้าน ช่อดอกคล้ายช่อซี่ร่มหรือช่อกระจุก มี 2-10 ดอก ใบประดับ 2-4 ใบ ดอกรูปดาว มี 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยมแคบ อับเรณูติดกันเป็นรูปกรวย ปลายมีรยางค์สั้นๆ ผลเกลี้ยงหรือมีขน

ประดับหินใบเดี่ยว เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงใต้ ขึ้นบนก้อนหินใกล้ลำธารในป่าดิบแล้ง ความสูงถึงประมาณ 850 เมตร

ภาพถ่ายโดย : นายบัณฑิต สอนสุภาพ

ลำปากคุ่มครองพินธุพืช
ปี พ.ศ. 2562

คณะผู้บริหาร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

นายอนันต์ อักษรศรี
ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

นายวินัย สมประสงค์
ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช

นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา
ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไฮเดสด้านพืช

นางเบญจวรรณ จำรูญพงษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพันธุศาสตร์พืช

นางสาวธิดากัญ แสนอุดม
ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

นางวรรณ ปัญจสมานวงศ์
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ความเป็นมาของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

กรมวิชาการเกษตร ตั้งสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 เพื่อเป็นหน่วยงานรองรับ การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ต่อมากฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 ได้จัดตั้งกองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานภายใน กรมวิชาการเกษตร และได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2548 โดยเปลี่ยนอัตรากำลัง ภายในกรมวิชาการเกษตร จาก 2 ส่วน คือ 1) การตัดโอนบุคลากร จากหน่วยงานของ กรมวิชาการเกษตร คือ กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ และฝ่ายบริหารทั่วไป กองพฤกษศาสตร์และพืช และจาก ฝ่ายนำพืชและอนุรักษพันธุ์ป่า กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร 2) การตัดโอนบุคลากรจากหน่วยงานอื่นภายในกรมวิชาการเกษตร และเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2554 มีการประกาศใช้กฎกระทรวง ฉบับใหม่ คือ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2555 เปลี่ยนชื่อจาก กองคุ้มครองพันธุ์พืช เป็น สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชเพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืช ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษา วิจัย และดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืช และพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษพันธุ์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์
3. ศึกษา วิจัย สืบรวจ รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบ และจำแนกด้านพฤกษศาสตร์และอนุกรมวิธานพืช
4. ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานหลักในการคุ้มครองพันธุ์พืชและสิทธิประโยชน์ของชุมชนและเจ้าของพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

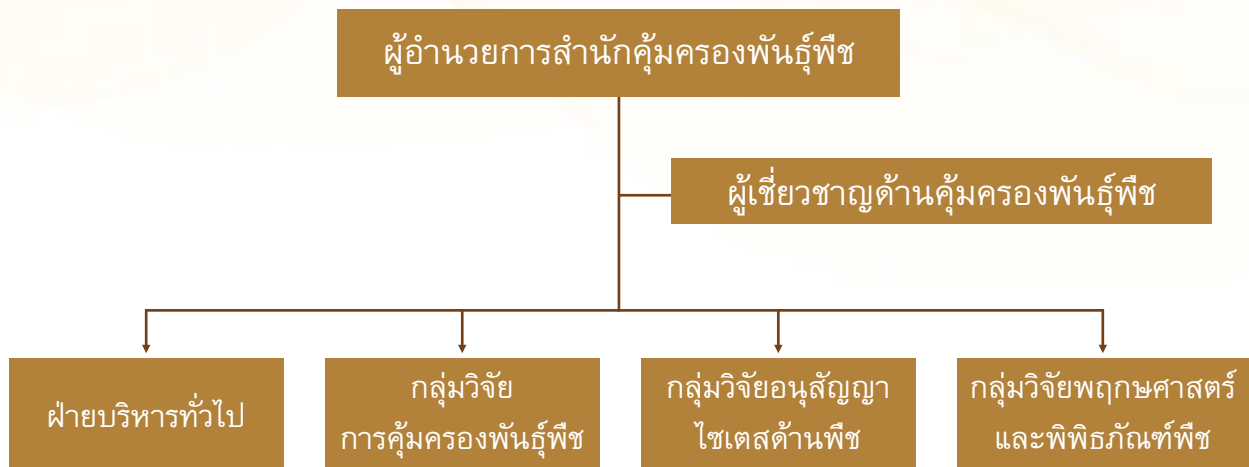
พันธกิจ

- ❖ คุ้มครองสิทธิของเกษตรกร นักปรับปรุงพันธุ์พืชและชุมชนท้องถิ่น
- ❖ ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืช
- ❖ ร่วมมือกับนานาชาติในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

ทำเนียบผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

1. นางเตือนใจ บุญหลง ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2546–30 กันยายน 2546
2. นายวิชา ธิติประเสริฐ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546–4 มีนาคม 2548
3. นายกอบเกียรติ บันสิทธิ์ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2548–12 มกราคม 2549
4. นายสุรไกร สังขสุบรรณ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2549–13 ตุลาคม 2551
5. นางจารุวรรณ จาติเสถียร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม 2551–30 กันยายน 2557
6. นายบรรจงศักดิ์ ภัคดี ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558–30 กันยายน 2559
7. นายอนันต์ อักษรศรี ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2559–ปัจจุบัน

โครงสร้างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช

แบ่งงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานงบประมาณ งานการเงินบัญชี และพัสดุ งานบุคคล งานธุรการทั่วไป งานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัยและดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อสิทธิประโยชน์และความเป็นเจ้าของพันธุ์พืชตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนและพันธุ์พืชรับรองตามกฎหมาย และให้คำปรึกษา ประสานงาน และร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายใน และภายนอกสำนักงานบริหารกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

3. กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไฮเตสด้านพืช มีหน้าที่ ศึกษา วิจัยและดำเนินการคุ้มครองพันธุ์พืชตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าพืชและพันธุกรรมพืช รวมทั้งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์ และให้คำปรึกษา ประสานงานและร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงาน

4. กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช มีหน้าที่ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย สืบค้น และรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ ตรวจสอบและจำแนกด้านพฤกษศาสตร์ อนุกรมวิธานพืช บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ และให้คำปรึกษา ประสานงาน และร่วมดำเนินงานวิจัยกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงาน

อัตรากำลังปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

อัตรากำลังสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช จำนวนทั้งสิ้น 87 อัตรา แบ่งเป็น

ข้าราชการ	30 อัตรา
ลูกจ้างประจำ	4 อัตรา
พนักงานราชการ	37 อัตรา
พนักงานจ้างเหมา	16 อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามระดับ

ผู้อำนวยการเฉพาะด้านระดับสูง	1 อัตรา
นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ	1 อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ	9 อัตรา
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	6 อัตรา
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ	8 อัตรา
เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน	1 อัตรา
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	1 อัตรา
เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	1 อัตรา
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน	2 อัตรา

ข้าราชการแบ่งตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาเอก	3 อัตรา
ปริญญาโท	15 อัตรา
ปริญญาตรี	9 อัตรา
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3 อัตรา

ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร (บาท)	งบประมาณ ที่เบิกจ่าย (บาท)
กิจกรรม : วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้พืช พื้นฐานการเกษตรด้านพืช (สร้างองค์ความรู้) จำนวนเงิน 1,185,300 บาท		
3. โครงการ : โครงการพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร	16,263.00	16,262.91
กิจกรรม : ผลิตพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี		
4. ค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ พัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร	395,379.00	380,840.26
กิจกรรม : สนับสนุนค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ศักยภาพการผลิตภาคเกษตร		
งบดำเนินงาน ค่าสาธารณูปโภค		
ผลผลิตที่ 1 งานวิจัยด้านพืชและเทคโนโลยีเกษตร	1,307,800.00	1,279,803.18
กิจกรรม 1.1 : วิจัยและพัฒนา จำนวนเงิน 1,227,800 บาท		
ผลผลิตที่ 3 สินค้าเกษตรมีคุณภาพได้มาตรฐาน		
กิจกรรม 3.1 : การตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช จำนวนเงิน 80,000 บาท		
งบลงทุน		
ผลผลิตที่ 1 งานวิจัยด้านพืชและเทคโนโลยีเกษตร	1,004,800.00	1,004,722.27
กิจกรรม 1.1 : วิจัยและพัฒนา จำนวนเงิน 982,800 บาท		
กิจกรรม 1.3 : การบริหารความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนเงิน 22,000 บาท		
ผลผลิตที่ 3 สินค้าเกษตรมีคุณภาพได้มาตรฐาน	347,153.00	347,149.73
กิจกรรม 3.1 : การตรวจสอบปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช		
รวมทั้งสิ้น	12,706,550.00	12,566,360.46

ผลการปฏิบัติงาน ปี พ.ศ. 2562

หม้อแกงค้าง

Nepenthes ampullaria Jack

วงศ์ : NEPENTHACEAE

ไม้เถาล้มลุก ลำต้นแตกแขนงจำนวนมาก ใบรูปใบหอก โคนสอบ โอบรอบต้นเป็นครีบก้น หม้อล่างรูปดิ่ง เบี้ยว สีเขียวอ่อนหรือครีม มีสีแดงเข้มหรือสีชมพูแซม เส้นปีกกว้าง ขอบจักชายครุย ปากหม้อรูปไข่ ขอบปากกว้าง ฝาหม้อรูปใบหอกกลับ ใต้ฝามีต่อม โคนมีเดือย หม้อบนส่วนมากไม่พัฒนาหรือลดรูปคล้ายรูปแตร ซอกที่โคนก้านช่อสั้น ใบประดับรูปใบพาย ดอกสีเขียวหรืออมเหลือง มีขนสีแดง กลีบรูปรี

พบในภูมิภาคมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ นิวกินี และภาคใต้ของไทยที่ พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ขึ้นตามที่โล่ง ที่ชุ่มน้ำ หรือใต้ร่มไม้ป่าดิบชื้น ความสูงระดับต่ำๆ

ภาพถ่ายโดย : นายอัครฐพร สิทธิวิภูศิริ

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับการถ่ายทอดตัวชี้วัดจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 14 ตัวชี้วัด และสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ถ่ายทอดตัวชี้วัดให้กลุ่ม/ฝ่าย ร่วมกันดำเนินงาน ดังนี้

1. ตัวชี้วัดมิติภายนอก (ร้อยละ 60)

1.1 การประเมินประสิทธิผล (ร้อยละ 50) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 ระดับความสำเร็จของการนำผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร

รับผิดชอบโดย กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และฟิสิกส์พันธุพืช

งานวิจัยที่กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร หมายถึง ผลงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตร ที่มีเกษตรกร ประชาชน นักวิจัย นักวิชาการ ภาคเอกชน หรือหน่วยงานต่างๆ นำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตร สามารถติดตามการใช้ประโยชน์ได้ภายในปีงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายให้การยอมรับ

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 คณะทำงานคัดเลือกผลงานวิจัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร ได้คัดเลือกผลงานวิจัย เรื่อง “การวิจัยพฤกษศาสตร์พื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” เป็นผลงานวิจัยใช้ประโยชน์สรุปผลการดำเนินการ ดังนี้

1. เลือกชุมชนและติดต่อประสานกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลแม่กิ อำเภอนายวม เพื่อขอความร่วมมือการจัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ารับการถ่ายทอดผลงานวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายนำไปใช้ประโยชน์ คือ บ้านพะโท-พะแช่ ตำบลแม่กิ อำเภอนายวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. จัดฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชน เมื่อวันที่ 8-9 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุมบ้านพะโท อำเภอนายวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 33 คน โดยได้ถ่ายทอดความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

- การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพฤกษศาสตร์พื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชอย่างยั่งยืน
- ความรู้ทางพฤกษศาสตร์เบื้องต้นเพื่อการวิจัยพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน
- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช
- ฝึกปฏิบัติการสำรวจ เก็บตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง วิธีการบันทึกข้อมูลลักษณะของพรรณไม้เพื่อใช้ในงานวิจัยพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน

- หลักการขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชอย่างยั่งยืน
- ฝึกปฏิบัติการขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการปักชำ การตอนกิ่ง เปลี่ยนยอด ตัดตา

3. ติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเดือนสิงหาคม 2562 พบว่าเกษตรกรได้รับความรู้เรื่องกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชที่เกี่ยวข้อง

4. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับชุมชน เกิดการกระตุ้นให้เกษตรกรตื่นตัวและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรพันธุกรรมพืชในชุมชน โดยจากการสำรวจในชุมชน พบว่า มีมะนาวชาฮ้อสำที่มีลักษณะเด่น คือ ผลใหญ่ เปลือกบาง และน้ำมาก ซึ่งพบปรากฏเพียงแค่ 3 ต้นเท่านั้น แต่เนื่องจากผลมีขนาดใหญ่มาก จึงไม่เป็นที่นิยมบริโภค คนในชุมชนจึงไม่นิยมปลูกและตัดทิ้ง อย่างไรก็ตามสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชเห็นว่า เป็นพันธุ์ที่มีลักษณะเด่นจึงได้นำตัวอย่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านมะนาวตรวจสอบเบื้องต้นพบว่า ไม่เคยปรากฏที่ใดมาก่อน เกษตรกรจึงได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมนำมาขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนของต้นมะนาวพันธุ์นี้ให้เพิ่มขึ้น เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปองค์การ

รับผิดชอบโดย กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช และกลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

เป็นการวัดความสำเร็จของการดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปองค์การตามประเด็นสำคัญที่เป็นข้อสังเกตการปฏิรูปองค์การของ กรมวิชาการเกษตรที่จัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงในระยะ 3 ปี จำนวน 5 ประเด็น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 3 ฉบับ

1. ร่างกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ พ.ศ. 2553

2. ร่างระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยการบริหารกองทุนและควบคุมค่าใช้จ่ายเงินกองทุน พ.ศ.

3. ร่างระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการขอจัดสรร ขอเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 2 ฉบับ

1. ร่างประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้ยืนต้นเพื่อการส่งออก ภายใต้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูก การส่งออก และการใช้ประโยชน์พืชอนุรักษ์ ประเภทไม้ยืนต้นอย่างยั่งยืน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับ ดูแลการค้าพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ยืนต้นของประเทศไทย

2. ร่างประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์

ตัวชี้วัดที่ 3 จำนวนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการคุ้มครองพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ที่สามารถออกได้ ในปีงบประมาณ 2562

รับผิดชอบโดย กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

โดยในปีงบประมาณ 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จำนวน 100 ฉบับ

1.2 การประเมินคุณภาพ (ร้อยละ 10) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ

รับผิดชอบโดย กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชเสนองานบริการเพื่อประเมินความพึงพอใจการบริการ เรื่อง การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกกัญชา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่องานบริการของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ร้อยละ 95.26

ตัวชี้วัดที่ 5 ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการ

รับผิดชอบโดย คณะทำงานปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประกอบด้วย

1. นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
2. นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
3. นางสาววราภรณ์ ทองพันธ์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
4. นางสาวพรเพ็ญ สุภาโชค	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
5. นายธันนธร กุศล	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
6. นายทศพร หุสันเทียะ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

ระดับความสำเร็จของการปรับปรุงกระบวนการ หมายถึง หน่วยงานดำเนินการปรับปรุงกระบวนการหลักของหน่วยงานอย่างน้อย จำนวน 1 กระบวนการ ทั้งนี้ การปรับปรุงดังกล่าวต้องแสดงให้เห็นประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินการที่ชัดเจน โดยประเมินผลจากตัวชี้วัดที่สะท้อนผลของการปรับปรุงกระบวนการ และผลของการปรับปรุงที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ประโยชน์ต่อผู้รับบริการ นวัตกรรมให้บริการ การบูรณาการการทำงานของภาคส่วนต่างๆ และการลดต้นทุน เป็นต้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 คณะทำงานปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน ได้คัดเลือกกระบวนการงาน “การชำระค่าธรรมเนียมหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์/หนังสือรับรองแบบออนไลน์” โดยปรับปรุงช่องทางและวิธีการชำระค่าธรรมเนียมหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์/หนังสือรับรองให้เป็นแบบออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวก ลดระยะเวลา และค่าใช้จ่ายของผู้รับบริการในการชำระค่าธรรมเนียมหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์/หนังสือรับรอง

2. ตัวชี้วัดมิติภายใน (ร้อยละ 40)

2.1 การประเมินประสิทธิภาพ (ร้อยละ 20) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวม

การพิจารณาผลสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวม จะใช้อัตราการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายภาพรวมของส่วนราชการ เป็นตัวชี้วัดความสามารถในการเบิกจ่ายเงินของส่วนราชการ ทั้งนี้ ไม่รวมเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพิ่มเติมระหว่างปีงบประมาณ โดยจะใช้ข้อมูลการเบิกจ่ายดังกล่าวจากระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช สามารถเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาพรวมได้ร้อยละ 99.71

ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละความสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน

การพิจารณาผลสำเร็จของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน จะใช้อัตราการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนของส่วนราชการ ทั้งที่เบิกจ่ายในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นตัวชี้วัดความสามารถในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนของส่วนราชการ ทั้งนี้ ไม่รวมเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพิ่มเติมระหว่างปีงบประมาณ โดยจะใช้ข้อมูลการเบิกจ่ายดังกล่าวจากระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMIS)

รายจ่ายลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่รัฐบาลจ่ายเพื่อจัดหาทรัพย์สินประเภททุน ทั้งที่มีตัวตนและทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน ตลอดจนรายจ่ายที่รัฐบาลอุดหนุนหรือโอนให้แก่บุคคล องค์กร หรือรัฐวิสาหกิจ โดยผู้รับไม่ต้องจ่ายคืนให้รัฐบาลและผู้รับนำไปใช้จัดหาทรัพย์สินประเภททุน เป็นต้น สามารถตรวจสอบได้จากรหัสงบประมาณรายจ่าย รหัสลักษณะงานตำแหน่งที่ 5 แสดงถึงลักษณะเศรษฐกิจที่สำนักงบประมาณกำหนดให้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช สามารถเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายลงทุนได้ ร้อยละ 100

ตัวชี้วัดที่ 8 ระดับความสำเร็จของการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแบบรายงาน สงป.301/302 ผ่านโปรแกรม Scorecards Cockpit โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

วัดความสำเร็จจากการรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ผ่านโปรแกรม Scorecards Cockpit โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดให้หน่วยงานต้องทำการบันทึกแผนการปฏิบัติงาน ครบทุกผลผลิต/โครงการ กิจกรรมที่ได้รับจัดสรรปี 2562 ครบ 12 เดือนภายในไตรมาสที่ 2 ทำการบันทึกแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ครบทุกผลผลิต/โครงการ กิจกรรมที่ได้รับจัดสรรปี 2562 ภายในไตรมาสที่ 3 และทำการบันทึกผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณลงระบบ ครบทุกผลผลิต/โครงการ กิจกรรมที่ได้รับจัดสรรปี 2562 พร้อมแนบไฟล์เอกสารที่เกี่ยวข้องครบถ้วนครบทุกผลผลิต/โครงการ กิจกรรม ตามรอบเวลาที่กำหนด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช สามารถรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ผ่านโปรแกรม Scorecards Cockpit ทั้งแผนและผลการปฏิบัติงานได้ตาม ระยะเวลาที่กำหนด

ตัวชี้วัดที่ 9 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงานของ ส่วนราชการ

คณะทำงานลดการใช้พลังงานและดำเนินการตามมาตรการการประหยัดพลังงาน ประกอบด้วย

1. นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
2. นางสาวรัชชณา สารภิรม	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
3. นายปณิพัท กฤษสมัศร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
4. ว่าที่ร้อยตรีชัชนาท ชุ่มเงิน	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน
5. นางสาวเกศสุณีย์ มณีรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
6. นางสาวธัญทิพย์ มหาวิวัฒน์สกุล	เจ้าพนักงานธุรการ

ความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงานของส่วนราชการ หมายถึง การที่ส่วนราชการสามารถจัดการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงภายในส่วนราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงลดลงได้อย่างน้อยร้อยละ 10 จากค่ามาตรฐาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้กำหนดมาตรการประหยัดพลังงาน และแจ้งเวียนขอความร่วมมือให้บุคลากรในสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงาน สามารถประหยัดพลังงานได้ทั้งในส่วนของ การใช้ไฟฟ้าและการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง

2.2 การพัฒนาองค์การ (ร้อยละ 20)

ตัวชี้วัดที่ 10 ระดับความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวชี้วัดของหน่วยงานสู่ระดับบุคคล

ความสำเร็จของการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายระดับหน่วยงานระดับสำนัก/กอง หรือเทียบเท่า สู่ระดับบุคคล หมายถึง ความสำเร็จที่หน่วยงานจัดให้มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ของหน่วยงานย่อย/กลุ่ม/ฝ่าย หรือเทียบเท่าจนถึงระดับบุคคล (Internal Performance Agreement: IPA) โดยที่หน่วยงานระดับสำนัก/กอง หรือเทียบเท่า จะต้องมีการบวกร่างกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ในระดับหน่วยงานย่อย/กลุ่ม/ฝ่าย หรือเทียบเท่าจนถึงระดับบุคคล ซึ่งเป็นตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ถ่ายทอด มาจากระดับสำนัก/กอง หรือเทียบเท่า มีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการระหว่างหัวหน้าหน่วยงานย่อย/ กลุ่ม/ฝ่าย/หรือเทียบเท่าจนถึงระดับบุคคล กับหัวหน้าหน่วยงานระดับสำนัก/กอง หรือเทียบเท่า รวมถึง มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในระดับบุคคล

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้รับการถ่ายทอดตัวชี้วัดจาก กรมวิชาการเกษตรและถ่ายทอดตัวชี้วัดสู่ระดับกลุ่ม/ฝ่าย และกลุ่ม/ฝ่าย นำไปถ่ายทอดสู่ระดับบุคคล ผลการดำเนินงานสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช สามารถดำเนินการเป็นไปตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

ตัวชี้วัดที่ 11 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

รับผิดชอบโดย กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บัณฑิตบุคคล หรือกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือ ชุมชน ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการตัดสินใจ/นโยบาย/โครงการ โดยแบ่ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (Primary stakeholders) คือ บุคคล หรือกลุ่มผู้ได้รับผลจากโครงการโดยตรง ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผลทางบวกหรือลบ เช่น ประชาชนในพื้นที่ ที่ได้รับผลโดยตรงจากโครงการ มักมีการแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ตามเพศชั้นทางสังคม รายได้ อาชีพ หรือกลุ่มผู้ใช้บริการ

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (Secondary stakeholders) คือ บุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในโครงการ ซึ่งอาจแบ่งเป็นเกี่ยวข้องโดยเงินทุน (เป็นผู้ออกทุน เช่น บริษัทคู่สัญญาที่ได้รับสัมปทาน) หรือเกี่ยวข้องโดยเป็นหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการ (เช่น กระทรวง/ทบวง/กรม ผู้มีอำนาจหน้าที่) หรือเกี่ยวข้องโดยเป็นหน่วยงานอื่น ๆ ที่มิใช่เจ้าของโครงการโดยตรงแต่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรัฐบาลระดับท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของโครงการ หรือเกี่ยวข้องโดยเป็นผู้ติดตามเรื่องนั้นมาโดยตลอด เช่น บุคคล หรือ NGOs หรือสถาบันการศึกษาที่ติดตามทำวิจัยเรื่องนั้นมาโดยเฉพาะ หรืออาจเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น นักการเมืองในท้องถิ่น ผู้นำชาวบ้าน ผู้อาวุโส ผู้นำทางศาสนา ฯลฯ อันเป็นบุคคลที่อาจมีบทบาทอำนาจในการเป็นผู้นำทางความคิด

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key stakeholders) ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความสำคัญ (Importance) หรือ มีบทบาทอำนาจ (Influence) ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช นำประเด็น “การจัดทำ ร่างระเบียบระเบียบคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารกองทุน และการควบคุมการใช้จ่ายของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช” วิเคราะห์ข้อมูลจากยุทธศาสตร์กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ วิจัย และพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุ์พืชอย่างยั่งยืน และวิเคราะห์ กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเตรียมเสนอแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำร่างระเบียบฯ กำหนดจัดประชุมคณะทำงานร่างระเบียบฯ โดยมีผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชเป็นประธานคณะทำงาน นางสาววาสนา มั่งคั่ง เป็นคณะทำงานและเลขานุการ นายปณิพัทธ์ กฤษณ์มิตร และนิติกร เป็น คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ เพื่อจัดทำร่างระเบียบฯ ซึ่งผลการดำเนินงานได้ระเบียบฯ ที่มีความครบถ้วนครอบคลุมในทุกมิติที่คาดว่าจะประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือชุมชนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และชุมชนสามารถนำระเบียบฯ ไปใช้ในการขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

ตัวชี้วัดที่ 12 ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้

ดำเนินการโดย คณะทำงานจัดการความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประกอบด้วย

1. นายวินัย สมประสงค์	ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช
2. นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
3. นางสาววรารภรณ์ ทองพันธ์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
4. นางยอดหญิง สอนสุภาพ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
5. นายระพีพัฒน์ ชะนีทอง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
6. นายทศพร หุสันเทียะ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

คณะทำงานฯ ได้พิจารณาคัดเลือกองค์ความรู้ เรื่อง “การยื่นและออกหนังสืออนุญาตแบบอิเล็กทรอนิกส์” โดยนำองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และบทบัญญัติของอนุสัญญาไซเตส มายก (ร่าง) คู่มือ “การยื่นและออกหนังสืออนุญาตแบบอิเล็กทรอนิกส์” เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ จัดประชุมคณะทำงานจัดการความรู้ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อพิจารณา (ร่าง) คู่มือการยื่นและรับคำขอหนังสืออนุญาตไซเตสแบบอิเล็กทรอนิกส์ และพิจารณาการจัดทำรูปแบบของคู่มือการยื่นและรับคำขอหนังสืออนุญาตไซเตสแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำคู่มือจำนวน 50 เล่ม

ตัวชี้วัดที่ 13 ระดับความสำเร็จของการควบคุมภายใน

คณะทำงานควบคุมภายในสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช	ประธาน	คณะทำงาน
2. ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช	รองประธาน	คณะทำงาน
3. นางสาวรัชชณา สารภิรม	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นายปณิพัท กฤษสมัคร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
5. นางสาวปาจริย์ อินทะชุบ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน
6. นางวรรณภา ปัญจสมานวงศ์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	คณะทำงาน
และเลขานุการ

การควบคุมภายใน หมายความว่า กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหารและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ จะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช โดยคณะทำงานควบคุมภายในของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดประชุมคณะทำงานควบคุมภายใน เพื่อติดตามผลการดำเนินการตามแผนปรับปรุงการควบคุมภายใน ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีการประเมินเกี่ยวกับการมีอยู่และความเหมาะสมของ 5 องค์ประกอบของการควบคุมภายใน และเผยแพร่ให้บุคลากรของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้รับทราบ

ตัวชี้วัดที่ 14 ระดับความสำเร็จของการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (IDP)

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเป็นประเด็นหลักที่หน่วยงานต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถย่อมมีส่วนสร้างและผลักดันให้เป้าหมายของหน่วยงานประสบความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลเป็นเครื่องมือหนึ่งสำหรับผู้บังคับบัญชาในการกำหนดแนวทางหรือขอบเขตในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผนสร้างความก้าวหน้าในสายงาน (Career Path) ที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดขึ้น จากเหตุผลดังกล่าว กรมวิชาการเกษตรจึงเห็นชอบให้ทุกหน่วยงานดำเนินการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (IDP) ให้กับบุคลากรของตนมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 เป็นต้นมา และต้องดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนารายบุคคล เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เป็นระบบและต่อเนื่อง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จัดทำแผนพัฒนารายบุคคล และพัฒนาตามแบบได้ร้อยละ

ผลการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ เพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองตามกฎหมาย และเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน

1. การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

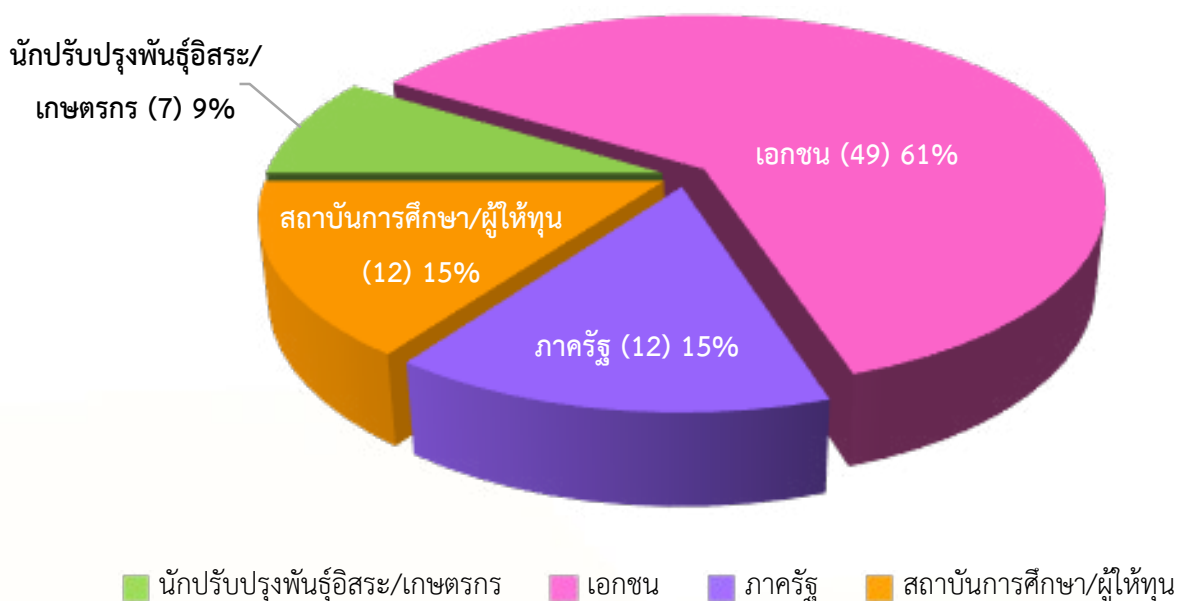
พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 กำหนดให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทำการศึกษาค้นคว้า หรือวิจัยจนได้พันธุ์พืชใหม่ สามารถขอรับการคุ้มครองส่วนนักปรับปรุงพันธุ์ได้ โดยที่พันธุ์พืชนั้นต้องมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย มีความสม่ำเสมอและความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ มีความแตกต่างจากพันธุ์อื่นอย่างเด่นชัดที่ปรากฏอยู่ในวันที่ขอจดทะเบียน และต้องไม่มีการนำส่วนขยายพันธุ์มาใช้ประโยชน์ ขยาย จำหน่าย แจกจ่าย ทั้งภายในและนอกราชอาณาจักรเกินกว่า 1 ปี ก่อนวันยื่นขอจดทะเบียน โดยสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศรายชื่อชนิดพืชใหม่ที่สามารถขอรับการคุ้มครองแล้วจำนวน 91 รายการ (ภาคผนวกที่ 1) (ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562) โดยในปี พ.ศ. 2562 ได้ประกาศเพิ่มอีก 16 ชนิด คือ พืชสกุลเดป พืชสกุลหม้อข้าวหม้อแกงลิง พืชสกุลวานลีทิส พืชสกุลชายผ้าสีดา พืชสกุลลิ้นมังกร มันฝรั่ง ญูร์รูชี อ้อยักษ์ หม่อน ชมพู ส้มเซ็ง เห็ดถั่งเช่าสีทอง เบญจมาศ ผักกาดหัวกะหล่ำปลี และมันเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตุลาคม 2561-กันยายน 2562) สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ภาคผนวกที่ 2)

1.1 การตรวจสอบและรับคำขอจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

เมื่อมีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของพันธุ์พืชที่ยื่นขอจดทะเบียน จากข้อมูลปรากฏในเอกสารและหลักฐานประกอบคำขอ หากเอกสารถูกต้องครบถ้วน สามารถรับคำขอได้ทันที หากเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้ยื่นคำขอ ยื่นเอกสารเพิ่มเติมให้ถูกต้องครบถ้วน จึงดำเนินการรับคำขอได้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีจำนวนคำขอทั้งหมด 80 คำขอ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ เอกชน จำนวน 49 คำขอ หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 12 คำขอ สถาบันการศึกษา/ผู้ให้ทุน จำนวน 12 คำขอ และนักปรับปรุงพันธุ์อิสระ/เกษตรกร จำนวน 7 คำขอ จำแนกตามชนิดพืช ได้แก่ แก้วกาญจนา 1 คำขอ แตงเทศ 3 คำขอ แตงโม 9 คำขอ แตงกวา 3 คำขอ กล้วยไม้สกุลแวนด้า 4 คำขอ กล้วยไม้สกุลฟาแลนนอปซิส 12 คำขอ กล้วยไม้สกุลหวาย 1 คำขอ ข้าว 1 คำขอ ข้าวโพด 19 คำขอ ทุเรียน 1 คำขอ ผักกาดหอม 2 คำขอ พักทอง 11 คำขอ มะเขือเทศ 5 คำขอ มะระ 2 คำขอ ยูคาลิปตัส 5 คำขอ และสับปะรด 1 คำขอ

แผนภูมิแสดงจำนวนคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ แบ่งตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ (ตั้งแต่ 25 ตุลาคม 2561 ถึง 25 กันยายน 2562)

1.2 การตรวจสอบภาคสนาม (DUS examination)

เมื่อรับคำขอเรียบร้อยแล้ว คณะทำงานตรวจสอบภาคสนามของแต่ละชนิดพืชจะพิจารณาข้อมูลเพื่อหาพันธุ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงที่จะใช้ปลูกเปรียบเทียบและกำหนดแปลงปลูกทดสอบ เพื่อจะตรวจสอบพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนว่า มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลการเก็บบันทึกลักษณะของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ กรมวิชาการเกษตรจะแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบภาคสนามทำหน้าที่ประเมินผลการปลูกทดสอบดังกล่าว

1.3 การออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่

ในปี พ.ศ. 2562 ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ 100 ฉบับ (รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ในปีงบประมาณ 2562 ปรากฏในภาคผนวกที่ 3) จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ สถาบันการศึกษา จำนวน 25 ฉบับ เอกชน จำนวน 69 ฉบับ นักปรับปรุงพันธุ์อิสระ/เกษตรกร จำนวน 2 ฉบับ และหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 ฉบับ

ภาพกิจกรรมตรวจภาคสนามเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่

ตัวอย่างพันธุ์พืชที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ ปีงบประมาณ 2562

ชนิดพืช กล้วยไม้สกุลหวาย

ชื่อพันธุ์ รักตสิริน

โดย นายสงว คุ่มวิเชียร

ชนิดพืช ข้าว

ชื่อพันธุ์ เอ็มจีซี 1

โดย นายชำนาญ พรหมชัย

ชนิดพืช แตงกวา

ชื่อพันธุ์ ลำซ่า 4

โดย บริษัท เมโทรซีดการเกษตร จำกัด

ชนิดพืช มะระ

ชื่อพันธุ์ วาเลนไทน์

โดย บริษัท อีสท์ เวสต์ ซีด จำกัด

ชนิดพืช มะเขือเทศ
ชื่อพันธุ์ เพชรอุบล 2
โดย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ชนิดพืช ข้าวโพด
ชื่อพันธุ์ แพนซีขาวม่วง212
โดย บริษัท แปซิฟิกเมล็ดพันธุ์ จำกัด

ชนิดพืช มันสำปะหลัง
ชื่อพันธุ์ ห้วยบง 90
โดย มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลัง
แห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชนิดพืช ส้มเขียวหวาน
ชื่อพันธุ์ แพร่ 1
โดย กรมวิชาการเกษตร

2. การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า

2.1 มาตรา 52

มาตรา 52 กำหนดว่า ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามกฎหมายกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2553 และกรมวิชาการเกษตร ได้ออกประกาศกรมฯ เรื่อง กำหนดแบบคำขออนุญาต และแบบข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หรือพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2555 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2555 (ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ปรากฏในภาคผนวกที่ 4)

การออกหนังสืออนุญาตและจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตุลาคม 2561–กันยายน 2562) ได้ดำเนินการประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า จำนวน 24 ครั้ง ได้ดำเนินการออกหนังสืออนุญาตเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า (คพ.11) จำนวน 21 ฉบับ และได้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า (คพ.12) จำนวน 21 ฉบับ จำแนกตามประเภทของผู้ยื่นคำขอ ได้แก่ สถาบันการศึกษา จำนวน 9 ฉบับ และสถาบันการศึกษาร่วมกับหน่วยงานให้ทุน จำนวน 1 ฉบับ หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 1 ฉบับ และเอกชน จำนวน 10 ฉบับ

2.2 มาตรา 53

มาตรา 53 กำหนดให้ ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพืชดังกล่าว โดยมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ให้แจ้งเป็นหนังสือตามแบบแนบท้ายระเบียบข้ออธิบดีกรมวิชาการเกษตร ตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วย การศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า พ.ศ. 2547 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารแล้ว พบว่าถูกต้อง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งการรับทราบต่อผู้แจ้ง โดยที่ผู้แจ้งต้องไม่ส่งมอบพันธุ์พืชดังกล่าวให้แก่ผู้อื่น และเมื่อสิ้นสุดการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย ผู้แจ้งต้องส่งผลการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยนั้นให้แก่กรมวิชาการเกษตร เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป (ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้าตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ปรากฏในภาคผนวกที่ 5)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (ตุลาคม 2561–กันยายน 2562) ได้ดำเนินการออกหนังสือแบบตอบรับ การแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้าตามมาตรา 53 จำนวน 36 ฉบับ จำแนกตามประเภทของผู้แจ้งฯ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 19 ฉบับ สถาบันการศึกษา 14 ฉบับ และเอกชน 3 ฉบับ

3. การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น

ผลการดำเนินงานด้านการขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

การดำเนินงานการขึ้นทะเบียนชุมชนมะปรางหวานทองประมุลงนครนายก และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมุลงพรหมณี มีรายละเอียด ดังนี้

1) เมื่อเดือนมกราคม 2562 ได้รับการติดต่อจากนายบุญส่ง เนียมหอม และกลุ่มผู้นุรักษ์มะปรางพันธุ์หวานทองประมุลงพรหมณี แจ้งว่าชุมชนได้ร่วมกันปลูกอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ของมะปรางพันธุ์หวานทองประมุลงพรหมณี และมีความประสงค์เพื่อขอจดทะเบียนมะปรางพันธุ์หวานทองประมุลงพรหมณี เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

2) เดือนกุมภาพันธ์ 2562 เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรได้ลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลประวัติความเป็นมาและลักษณะประจำพันธุ์ของของมะปรางพันธุ์หวานทองประมุลงพรหมณี โดยทำงานร่วมกับชาวบ้านกลุ่มผู้นุรักษ์ฯ และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ได้แก่ นายถาวร ชูพูล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก และนายณัฐพงษ์ ลินไชย นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี

3) กรมวิชาการเกษตร ได้จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนชุมชน และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองประมุขพรหมณี และจัดประชุมคณะกรรมการตรวจสอบคำขอ แหล่งกำเนิด และคุณสมบัติของพันธุ์พืชที่ขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2562 ณ ห้องประชุมเขาใหญ่ ชั้น 5 ศาลากลางจังหวัดนครนายก ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านไม้ผลและด้านคุ้มครองพันธุ์พืช โดยมีเกษตรจังหวัดนครนายกได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก ทำหน้าที่ประธาน และผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ทำหน้าที่ประธานร่วม ผลการประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบสนับสนุนการขึ้นทะเบียนชุมชนและการจดทะเบียนมะปรางพันธุ์หวานทองประมุขพรหมณีเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และได้กำหนดอาณาเขตของชุมชน โดยให้ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ในเขต 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา และอำเภอปากพลี พร้อมทั้งเห็นชอบ ให้ใช้ชื่อพันธุ์มะปรางสำหรับขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นว่า “หวานทองประมุขพรหมณี” พร้อมทั้งเห็นชอบคุณสมบัติของมะปรางดังกล่าวว่ามีศักยภาพเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

4) กลุ่มผู้นุรักษ์มะปรางพันธุ์หวานทองประมุขพรหมณี ได้จัดประชุมหารือเกี่ยวกับการดำเนินการขึ้นทะเบียนชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 และจัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิกชุมชนเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2562 ณ สมาคมชาวสวนมะปรางนครนายก จังหวัดนครนายก ได้ข้อสรุป และมีมติเห็นชอบร่วมกัน ดังนี้ (1) ชื่อชุมชน “ชุมชนมะปรางหวานทองประมุขนครนายก” (2) บัญชีรายชื่อสมาชิกชุมชนฯ จำนวน 102 คน (3) รายชื่อสมาชิกกลุ่มผู้นุรักษ์ จำนวน 11 คน และ (4) ชุมชนมอบหมายให้นายบุญส่ง เนียมหอม เป็นตัวแทนชุมชนเพื่อดำเนินการขอขึ้นทะเบียนชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนชุมชนมะปรางหวานทองของประมุขนครนายก

เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรลงพื้นที่เก็บข้อมูลประวัติชุมชน และข้อมูลมะปรางพันธุ์หวานทองของประมุขพรหมณี ร่วมกับกลุ่มผู้นุรักษ์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2562

ประชุมหารือแนวทางการขึ้นทะเบียนชุมชน และการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นของมะปรางพันธุ์หวานทองของประมุขพรหมณี เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2562 ณ ศาลากลางจังหวัดนครนายก

4. กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

ผลการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี 2562

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงพันธุ์พืชและพัฒนาพันธุ์พืชให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรม โดยการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจ ด้วยการให้สิทธิและคุ้มครองพันธุ์พืชตามกฎหมาย เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน เงินกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชมาจากเงินรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืช เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ ดอกผลและผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากกองทุน โดยกำหนดให้นำเงินกองทุนไปใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใดๆ ของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืชทั่วประเทศ และเพื่อเป็นเงินช่วยเหลืออุดหนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัยและการพัฒนาพันธุ์พืชของชุมชนทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้เข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานสากลในระบบ KPI (Key Performance Indicator) ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ปีบัญชี 2555 จนถึงปีบัญชี 2562 โดยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะประธานคณะกรรมการได้ ลงนามในบันทึกข้อตกลงประเมินผลการปฏิบัติงาน ร่วมกับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพื่อวัดผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน โดยในปีบัญชี 2562 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ด้านปฏิบัติการ 4) ด้านการบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน 5) ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงาน และลูกจ้าง 6) การดำเนินงานตามนโยบายรัฐ/กระทรวงการคลัง จำนวน 14 ตัวชี้วัด ปี 2562 โดยกรมบัญชีกลางและบริษัทผู้ประเมิน (บริษัททริสคอปอเรชั่น จำกัด) ได้ประเมินผลการประเมินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี 2562 โดยมีรายละเอียดคะแนน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปีบัญชี 2562

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน (คะแนนเต็มเท่ากับ 5)
ด้านที่ 1 การเงิน	5.00
1.1 รายได้ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช	5.00
ด้านที่ 2 การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	5.00
2.1 การจัดทำรายงานวิเคราะห์ผู้ใช้บริการหลักเกณฑ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงทางอ้อมของทุนหมุนเวียน	5.00

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน (คะแนนเต็มเท่ากับ 5)
2.2 ร้อยละความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ	5.00
2.3 จำนวนชุมชนที่ได้รับการอบรมให้ความรู้กฎหมาย คุ้มครองพันธุ์พืช และกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช	5.00
ด้านที่ 3 การปฏิบัติการ	5.00
3.1 ระดับความสำเร็จในการรวบรวมข้อมูลชุมชนที่มี การอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง	5.00
3.2 ระดับความสำเร็จของการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทของกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชให้กับ หน่วยงานต่างๆ	5.00
ด้านที่ 4 การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน	3.63
4.1 การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน	3.44
4.2 การตรวจสอบภายใน	5.00
4.3 การบริหารจัดการสารสนเทศและดิจิทัล	2.45
ด้านที่ 5 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงาน และลูกจ้าง	4.23
5.1 บทบาทคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน	4.09
5.2 การบริหารทรัพยากรบุคคล	4.37
ด้านที่ 6 การดำเนินงานตามนโยบายรัฐ/กระทรวงการคลัง	5.00
6.1 การใช้จ่ายตามแผนการใช้จ่ายที่ได้รับอนุมัติ	ไม่มีการประเมินในตัวชี้วัดนี้
6.2 การรายงานทางการเงิน	5.00
6.3 การดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบการจ่ายเงิน และการรับเงินของทุนหมุนเวียนผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์	5.00
คะแนนเฉลี่ย	4.71

1. ด้านการเงิน

รายได้ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

เงินรายได้ที่เข้าสู่กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ได้จากการรับจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ รายได้ค่าธรรมเนียมออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ รายได้ค่าธรรมเนียมรายปี และรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ประจำปีบัญชี พ.ศ. 2562

ไตรมาสที่ 1 ถึง ไตรมาสที่ 4 (เดือนมกราคม-ธันวาคม 2562) กองทุนมีรายได้รวมเป็นเงิน 621,624.44 บาท มีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงรายได้กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2562 (ทุนปีปฏิทิน)

เดือน/ปี 2562	รายได้ (บาท)
มกราคม	82,211.70
กุมภาพันธ์	79,800.00
มีนาคม	56,500.00
เมษายน	39,500.00
พฤษภาคม	34,100.00
มิถุนายน	59,300.00
กรกฎาคม	28,700.00
สิงหาคม	26,100.00
กันยายน	53,500.00
ตุลาคม	48,000.00
พฤศจิกายน	71,312.74
ธันวาคม	42,600.00
รวม	621,624.44
รายได้รวมสะสมจนถึงปี 2561	2,941,857.02
รายได้รวมสะสม	3,563,481.46

ปัจจุบันกองทุนมีเงินรวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 3,563,481.46 บาท (สามล้านห้าแสนหกหมื่นสามพันสี่ร้อยแปดสิบเอ็ดบาทสี่สิบหกสตางค์)

2. ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 การจัดทำรายงานวิเคราะห์ผู้ให้บริการหลัก และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม

จัดทำรายงานวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช เรียบร้อยแล้ว และได้ดำเนินการจัดทำโครงการบริหารความสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในโครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตร บทบาทของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งถ่ายทอดและสาธิตกับสมาชิกและผู้แทนสหกรณ์ผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืช ในกรณีศึกษารวมศูนย์บางกะเจ้า เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2562 ณ ศูนย์เรียนรู้บ้านบางกระสอบ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

2.2 จำนวนชุมชนที่ได้การอบรมให้ความรู้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช และกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

กองทุนได้จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี พ.ศ. 2562 จำนวน 4 ครั้ง เรียบร้อยแล้ว ได้แก่

ครั้งที่ 1 ณ ชุมชนตำบลโคกมะกอก อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ครั้งที่ 2 ณ ชุมชนตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ครั้งที่ 3 ณ ชุมชนตำบลหนองนกไข่ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ครั้งที่ 4 ณ ชุมชนตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร

3. ด้านการปฏิบัติการ

การรวบรวมข้อมูลชุมชนที่มีการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง

กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชได้ดำเนินงานรวบรวมข้อมูลชุมชนที่มีการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมืองในชุมชน โดยไม่กำหนดภาคในการรวบรวมข้อมูลชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลชุมชนและพันธุ์พืชพื้นเมืองในชุมชน ที่ชุมชนได้มีการร่วมกันอนุรักษ์ และพัฒนาในชุมชนของตนเอง และเพื่อสร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชน เพื่อค้นหาชุมชนที่มีศักยภาพเพื่อดำเนินการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาพันธุ์พืชพื้นเมืองในชุมชนของตนเอง ให้เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นต่อไป เพื่อที่จะสามารถนำมาจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยได้ออกสำรวจและรวบรวมข้อมูลชุมชน จำนวน 5 ชุมชน เรียบร้อยแล้ว ได้แก่

1. ชุมชนบ้านพะโท ตำบลแม่กิ อำเภอนายูง จังหวัดน่าน ในชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง ได้แก่ มะนาวชาฮ้อล่า กล้วยน้ำว่าป่า ไผ่หวาน สบู่ดำ และผักพื้นเมือง เป็นต้น

2. ชุมชนบ้านยางเปียง ตำบลยางเปียง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ในชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง ได้แก่ กระจับแดง กระจับขาว ชิงพื้นบ้าน ข้าวไร่ เช่น พันธุ์บือหน่อแทบือซูพะโล๊ะ และบือขอมี่ เป็นต้น

3. ชุมชนบ้านป่าเล้า ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง ได้แก่ เชียงดา ลำไยเบี้ยวเขียว เหงือกปลาหมอ เสลดพังพอน ลิ้นมังกร บอระเพ็ด และเพชรสังฆาต เป็นต้น

4. ชุมชนบ้านเพ็กใหญ่ ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง ได้แก่ กระจับแดง กระจับขาว บวบหอม พริกพื้นบ้าน ผักชีจีน ไทลแดง และข้าวโพดข้าวเหนียวหนองมะเขือ เป็นต้น

5. ชุมชนบ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร ในชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมือง ได้แก่ ต้นกระท่อมขี้หมู ต้นกระไพโร ต้นป้อ ต้นยางยุง ค้างคาวดำ และสมอพิเภก เป็นต้น

ได้ดำเนินการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลของชุมชนขึ้นสู่เว็บไซต์ของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เรียบร้อยแล้ว

ภาพกิจกรรมของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี 2562

การจัดฝึกอบรมของกองทุนประจำปี 2562

การสำรวจชุมชนของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี 2562

กิจกรรมการสำรวจชุมชนบ้านยางเปียง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

▲ ข้าวพันธุ์บือซูแบะ

▲ ข้าวพันธุ์บือกี้

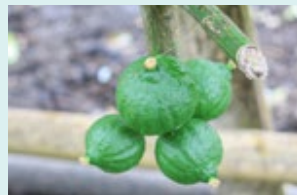

▲ กระเจี๊ยบดอกขาว

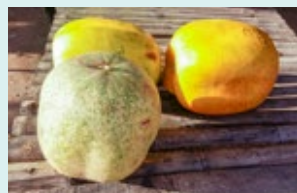
กิจกรรมการสำรวจชุมชนบ้านพะโท อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

▲ กิจกรรมการสำรวจชุมชนบ้านพะโท

▲ มะนาวซาฮ้อซ่า

▲ ฟักพื้นบ้าน

▲ กล้วยป่า

กิจกรรมการสำรวจชุมชนบ้านเพ็กใหญ่ อำเภอกงหรา จังหวัดขอนแก่น

▲ ต้นแจง

▲ ข้าวโพดข้าวเหนียวหนองมะเชื้อ

▲ ไหลแดง

การจัดประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืชประจำปี 2562

การประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒ อาคารศูนย์ปฏิบัติการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ

การประชุมคณะกรรมการกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ครั้งที่ 2/2562 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2562 ณ ห้องประชุมสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ

ผลการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

1. พันธุ์พืชขึ้นทะเบียน

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 28 กำหนดให้ ผู้ใดประสงค์ จะได้รับหนังสือรับรองพืชชนิดใดเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน หรือพันธุ์พืชรับรอง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ โดยให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2547

การออกหนังสือขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช เป็นการบอกให้ทราบถึงลักษณะพันธุ์พืชที่มีความแตกต่าง จากพันธุ์อื่นทั่วไปในพืชชนิดเดียวกัน เจ้าของหรือผู้ปรับปรุงพันธุ์พืชที่ต้องการนำพันธุ์พืชมาขึ้นทะเบียน ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการ เกษตร โดยแนบเอกสาร แจ็งชนิดพืช ชื่อพันธุ์ แหล่งที่มา/ประวัติของพันธุ์ และลักษณะประจำพันธุ์ ตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด เมื่อผ่านการตรวจสอบ เจ้าหน้าที่จะปิดประกาศโฆษณาเป็นเวลา 30 วัน หากไม่มีผู้ใดทักท้วง อธิบดีกรมวิชาการเกษตรจะออกหนังสือรับรอง (ภาคผนวกที่ 6) ทั้งนี้ หนังสือรับรอง พันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ เปรียบเทียบได้กับบัตรประจำตัวพันธุ์พืชที่ได้จัดแจ้งขึ้นทะเบียนไว้กับกรมวิชาการ เกษตร ผู้ได้รับหนังสือรับรองฯ จะไม่ได้รับสิทธิการคุ้มครองในแบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และ หนังสือรับรองไม่ได้เป็นการรับรองลักษณะความดีเด่นของพันธุ์ที่รับรองนั้น

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กรมวิชาการเกษตร รับคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ของสถาบันการศึกษา 31 ฉบับ เอกชน จำนวน 5 ฉบับ หน่วยงานของรัฐ จำนวน 45 ฉบับ เกษตรกร/ นักปรับปรุงพันธุ์ จำนวน 33 ฉบับ รวมจำนวน 114 คำขอ รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืช ขึ้นทะเบียน ในปีงบประมาณ 2562 จำนวน 94 ฉบับ (ภาคผนวกที่ 7) ได้แก่ แก้วกาญจนา 3 ฉบับ โกสน 5 ฉบับ ข้าหลวง (กลุ่มราชา) 1 ฉบับ ข้าหลวงฟิลิปปินส์ 1 ฉบับ ข้าว 9 ฉบับ คัลล่า ลิลลี่ 1 ฉบับ คีนัว 2 ฉบับ แค 1 ฉบับ ดอร์สทีเนีย 2 ฉบับ แดงกวา 7 ฉบับ แดงเทศ 1 ฉบับ ถั่วเขียว 5 ฉบับ ทูเรียน 11 ฉบับ น้อยหน่า 1 ฉบับ เนคทารี่ 1 ฉบับ ปาล์มน้ำมัน 2 ฉบับ พรพรม 1 ฉบับ พรหมรักษา 1 ฉบับ ฟรองซ์วัวร์ 1 ฉบับ พักทอง 11 ฉบับ มะเขือเทศ 1 ฉบับ มะดัน 2 ฉบับ มะปราง 1 ฉบับ มะยงชิด 2 ฉบับ มันลำปะหลัง 1 ฉบับ ม้าเวียนลูกผสม 1 ฉบับ ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ประกายดาว) 5 ฉบับ ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ลูกผสมกระเจียว) 2 ฉบับ ไม้ดอกสกุลขมิ้น (ลูกผสมปทุมมา) 1 ฉบับ ยิมโนคาลิเซียม 1 ฉบับ ลิ้นมังกร 1 ฉบับ สบู่ดำ 2 ฉบับ ส้มเกลี้ยง 1 ฉบับ สะเดา 1 ฉบับ สับปะรด 1 ฉบับ สับปะรดหอม ลูกผสม 1 ฉบับ อ้อย 2 ฉบับ และอัญชัน 1 ฉบับ

ตัวอย่างพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ปีงบประมาณ 2562

ชนิดพืช กล้วยไม้ฟาแลนนอปซีสลูกผสม
ชื่อพันธุ์ พรินเซสมาเจนต้า (Princess Magenta)
โดย สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร
(องค์การมหาชน) และมูลนิธิจุฬาภรณ์

ชนิดพืช อัญชัน
ชื่อพันธุ์ เทพรัตน์ไพลิน 63
โดย กรมวิชาการเกษตร

ชนิดพืช ชายผ้าสีดา
ชื่อพันธุ์ ไรเดิน (Rydeen)
โดย นางสาววรรณนา พินิจไพฑูรย์

ชนิดพืช ไม้ดอกสกุลชมิ้น (ประกายดาว)
ชื่อพันธุ์ รอฟฟ์ ดีซายร์ (RoPF Desire)
โดย มูลนิธิโครงการหลวง

ชนิดพืช ฝ้าย
ชื่อพันธุ์ ตากฟ้า 7
โดย กรมวิชาการเกษตร

ชนิดพืช เนคทารีน
ชื่อพันธุ์ โกเมน 2
โดย มูลนิธิโครงการหลวง

ชนิดพืช ทุเรียน
ชื่อพันธุ์ พวงพกา
โดย นางพวงพกา ยินสูตร

ชนิดพืช ฟักทอง
ชื่อพันธุ์ ประกายดาวล้านนา
โดย มูลนิธิชัยพัฒนา

2. พืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ได้มีการแก้ไขและประกาศใช้พระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เหตุที่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่กำลังจะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2526 ซึ่งเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไซเตส มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองพืชป่าและสัตว์ป่ามิให้สูญพันธุ์ มุ่งเน้นที่การควบคุมการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้ระบบหนังสืออนุญาตในการควบคุม กำกับ ดูแลการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานอนุสัญญาไซเตสด้านพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ จึงได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวกับพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส ประกอบด้วยมาตรา 3 มาตรา 29 ทวิ มาตรา 29 ตริ มาตรา 29 จัตวา มาตรา 39 ตริ และมาตรา 61 ทวิ

การดำเนินงานในส่วนของพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

2.1 การออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน พืชอนุรักษ์และซากของพืชอนุรักษ์ เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย (การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านพืชอนุรักษ์ และซากของพืชอนุรักษ์ต้องมีหนังสืออนุญาตไซเตส)

ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ ผู้ประสงค์ขอหนังสืออนุญาตจะยื่นแบบคำขอหนังสืออนุญาต (แบบ พ.พ. 13) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมพืชอนุรักษ์ที่จะส่งออก นำเข้า หรือนำผ่าน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารและพืชถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์ให้แก่ผู้ประสงค์ขอหนังสืออนุญาต (ภาคผนวกที่ 8)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ควบคุม กำกับ ดูแล การนำเข้า ส่งออก นำผ่านพืชอนุรักษ์ และซากพืชอนุรักษ์ โดยออกหนังสืออนุญาตจำนวนทั้งสิ้น 9,594 ฉบับ ดังนี้

1. หนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์ จำนวน 4,550 ฉบับ
2. หนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์ จำนวน 267 ฉบับ
3. หนังสืออนุญาตนำผ่านพืชอนุรักษ์ จำนวน 579 ฉบับ
4. หนังสือรับรองการส่งออกพืชลูกผสม จำนวน 4,198 ฉบับ

รายละเอียดพืชอนุรักษ์ 10 ชนิดสูงสุด ที่มีการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน และหนังสือรับรองพืชลูกผสม ปรากฏในภาคผนวกที่ 9

2.2 การขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และแปลงปลูกไม้กฤษณา

พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดไว้ว่า ผู้ใดมีความประสงค์เพาะขยายพันธุ์เทียมพืชอนุรักษ์เพื่อการค้า ต้องขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กับกรมวิชาการเกษตร เพื่อเป็นการควบคุมแหล่งที่มาของพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้าว่าไม่ได้มีการนำมาจากธรรมชาติ และเพื่อให้แน่ใจว่าการทำการค้าพืชอนุรักษ์นั้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อประชากรในธรรมชาติ ไม่ให้อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์

ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ เกษตรกรผู้ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนยื่นคำขอขึ้นทะเบียน (แบบ พ.พ. 15) และบัญชีประกอบแบบคำขอ พร้อมหลักฐานตามที่ระบุไว้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารถูกต้องเรียบร้อย จึงออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ และส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอ (ภาคผนวกที่ 10)

ปัจจุบันมีผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้าทั้งสิ้น 294 ราย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้า จำนวน 30 ฉบับ ดังนี้

1. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มกล้วยไม้ จำนวน 8 ราย
2. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มกระบองเพชรและพืชอวบน้ำ จำนวน 15 ราย
3. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มปรง จำนวน 2 ราย
4. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มพืชกินแมลง จำนวน 2 ราย
5. สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์กลุ่มอื่นๆ จำนวน 2 ราย

ต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์เพื่อการค้าจำนวน 14 ฉบับ และออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ ประเภทไม้กฤษณาจำนวน 21 ฉบับ

2.3 การตรวจสอบติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์

เพื่อให้การควบคุม กำกับดูแล ติดตามแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของพืชอนุรักษ์ที่มีการส่งออก และเป็น การตรวจสอบชนิดพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนว่า ถูกต้อง ตรงตามที่ได้รับ การขึ้นทะเบียนและเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และวิธีการ ขยายพันธุ์เทียม และประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน สถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และยังเป็น การศึกษาคักยภาพ ในการขยายพันธุ์เทียมพืชอนุรักษ์เพื่อการส่งออก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการออกตรวจสอบสถานที่ เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจำนวน 28 แห่ง พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้เป็นไปตาม ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยง พืชอนุรักษ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

2.4 การจำแนกพืชของกลาง

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้ให้ความร่วมมือในการช่วยพิสูจน์ชนิดพืชของกลาง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการจำแนกพืชของกลาง 5 ครั้ง ดังนี้

1. วันที่ 24 ธันวาคม 2562 ตรวจพิสูจน์จำแนกชนิดกล้วยไม้ป่าของกลางแก่กรมป่าไม้ จากการจับกุมบริเวณตลาดนัดจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คดี ได้แก่ คดีอาญาที่ 256/2561 คดีอาญาที่ 257/2561 และคดีอาญาที่ 258/2561

2. วันที่ 18 กรกฎาคม 2562 ตรวจพิสูจน์จำแนกชนิดกล้วยไม้ป่าของกลางแก่กรมป่าไม้ จากการจับกุมบริเวณตลาดนัดจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คดี ได้แก่ คดีอาญาที่ 137/2562 และคดีอาญาที่ 137/2562

3. วันที่ 19 กันยายน 2562 นำเข้าต้นกระบองเพชร จำนวน 9 ต้น จากประเทศญี่ปุ่น โดยไม่มีหนังสืออนุญาตไซเตส ณ ด่านตรวจพืชไปรษณีย์

4. วันที่ 26 กันยายน 2562 นำเข้าต้นกระบองเพชร จำนวน 314 ต้น จากประเทศเวียดนาม โดยไม่มีใบรับรองสุขอนามัยพืช และหนังสืออนุญาตไซเตส ณ ด่านตรวจพืชท่าอากาศยานเชียงใหม่

5. วันที่ 27 กันยายน 2562 นำเข้าต้น *Agave vitoriae-reginae* จำนวน 2 ต้น จากประเทศอินโดนีเซีย โดยไม่มีหนังสืออนุญาตไซเตส ณ ด่านตรวจพืชไปรษณีย์

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ. สธ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ให้ความร่วมมือกับกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการสนองงานในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) มาอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชในประเทศไทย และเก็บรักษาไว้เป็นรูปแบบของตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง และฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง ในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ มีการดูแลรักษาและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเป็นสื่อและช่องทางในการศึกษาและพัฒนางานวิจัยในด้านอนุกรมวิธานพืชรวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัยเพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ ปรากฏในภาคผนวกที่ 11

สำหรับการดำเนินงานสนองพระราชดำริในโครงการ อพ. สธ. โดยสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้ดำเนินการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช

พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ดำเนินภารกิจในการจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้งที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ โดยเป็นตัวอย่างพรรณไม้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชในประเทศไทย เพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธาน และการอ้างอิงจากข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้ โดยกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์

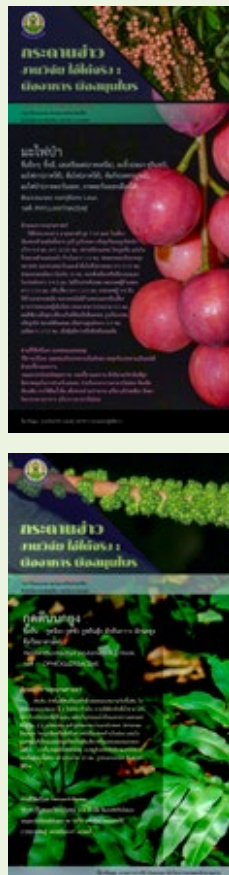
และพิพิธภัณฑ์พืช ดูแลรับผิดชอบ ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 หลังจากที่ดำเนินการปรับปรุงระบบการกรอกข้อมูล จากเดิมเป็นโปรแกรมสำหรับการบันทึกข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงโดยเฉพาะ หรือ BRAHMS (Botanical Research and Herbarium Management System) เพื่อให้เกิดความสะดวกในการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น สามารถดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในระบบฐานข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้แห้งได้เพิ่มขึ้น มากกว่า 12,000 ข้อมูล และสามารถสืบค้นรวมถึงแก้ไขข้อมูลได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมการสำหรับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้สามารถสืบค้นและใช้ประโยชน์จากข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงแบบระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

การศึกษาวิจัยด้านความหลากหลายและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชในประเทศไทย รวมถึงการบริหารจัดการตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงและฐานข้อมูลพรรณไม้แห่งพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ นอกจากเป็นการดำเนินงานด้านอนุกรมวิธานพืช ซึ่งเป็นภารกิจหลักของกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืชแล้ว พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพยังเป็นสถานที่สำหรับศึกษาหาความรู้ด้านพรรณไม้ในประเทศไทย การใช้ประโยชน์จากพรรณไม้ในภูมิภาคหรือในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยกลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช ให้บริการแนะนำการสืบค้นข้อมูลจากตัวอย่างพรรณไม้แห่ง ให้บริการการจำแนกและระบุชื่อของพรรณไม้ ซึ่งขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบพรรณไม้ (Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number) ปรากฏในภาคผนวกที่ 12

2.1 การถ่ายทอดความรู้ด้านพรรณไม้โดยการจัดทำกระดานข่าว งานวิจัยใช้ได้จริง : พืชสมุนไพร พืชอาหาร ลงในเว็บไซต์ของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ในหัวข้อพรรณไม้ที่น่าสนใจ เพื่อให้ความรู้ด้านพรรณไม้การใช้ประโยชน์ที่เป็นข้อมูลจากการศึกษาวิจัย นอกจากได้รู้จักพรรณไม้และได้รับความรู้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังมุ่งหวังให้ประชาชนเกิดความเพลิดเพลิน และมีจิตใจอ่อนโยน ส่งผลให้เกิดความตระหนักคิดในการใช้ทรัพยากรพืชพรรณอย่างรู้คุณค่าและมีขอบเขต เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป

กระดานข่าวพรรณไม้ “งานวิจัย ใช้ได้จริง : พืชสมุนไพร พืชอาหาร”
ให้ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพืชพรรณเป็นประจำทุกสัปดาห์ รวม 48 ข้อมูล

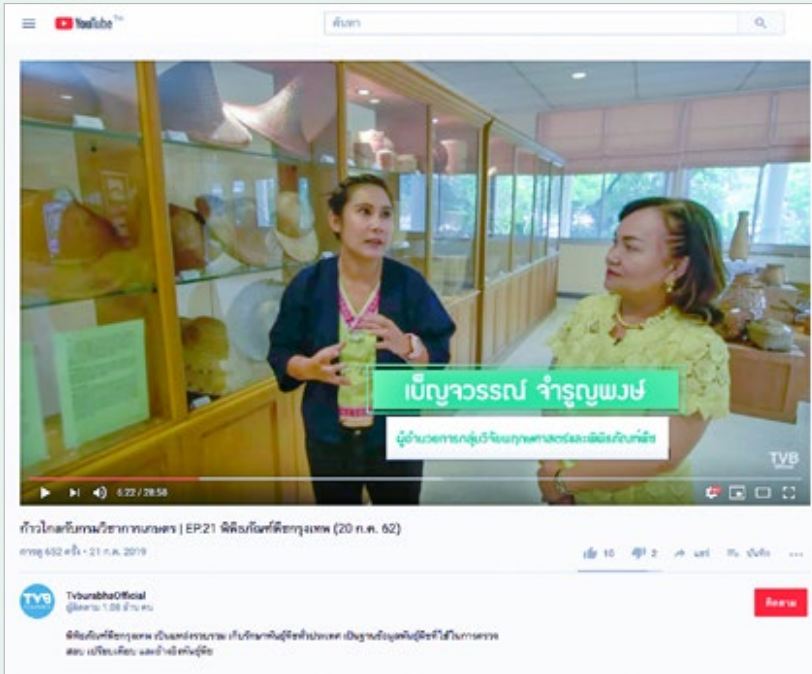
การวิจัยพฤกษศาสตร์พื้นบ้านเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ณ หมู่บ้านพะโท ตำบลแม่گی อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างวันที่ 8-9 มิถุนายน 2562

2.3 ให้ความอนุเคราะห์ บรรยายให้ความรู้และจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 3/4 และคุณครูผู้รับผิดชอบดูแลนักเรียนโรงเรียนโสมาภา จำนวน 22 คน เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร พร้อมทั้งร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้นอกห้องเรียนในหัวข้อ “ใบไม้” วันที่ 2 สิงหาคม 2562

กิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้นอกห้องเรียนในหัวข้อ “ใบไม้” วันที่ 2 สิงหาคม 2562

2.4 ประชาสัมพันธ์ เรื่อง พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ กรมวิชาการเกษตร กับรายการก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร ให้ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมา การดำเนินงาน การให้บริการ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เนื่องในโอกาสครบร้อยปี พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2563 นี้ (ออกอากาศวันที่ 20 กรกฎาคม 2562)

การดำเนินงานวิจัย

- ❖ โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
- ❖ โครงการวิจัยและพัฒนาการควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ❖ โครงการวิจัยการศึกษาสถานภาพพืชหายากของพืชในกลุ่มคล้ายเฟิน และพืชวงศ์พลับพลึง ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกคุกคามจนใกล้จะสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากการค้า
- ❖ โครงการวิจัยความหลากหลาย การตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดและการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปที่มีศักยภาพใช้ประโยชน์ในอนาคต เพื่อประโยชน์ด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542
- ❖ โครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชที่มีศักยภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ด้านเกษตรและอุตสาหกรรม

โครงการวิจัยและพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

หัวหน้าโครงการ นางสาวธิดาภุญ แสนอุดม

ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีที่เริ่มต้น ตุลาคม 2561 ปีที่สิ้นสุด กันยายน 2564

โครงการวิจัยนี้ประกอบด้วย 11 การทดลอง โดยในปี 2562 มีงานวิจัยที่สิ้นสุด 2 การทดลอง และอยู่ระหว่างดำเนินการ 9 การทดลอง ดังนี้

งานวิจัยที่สิ้นสุด

การทดลอง การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อ้อยักษ์

หัวหน้าการทดลอง นายปณิพัท กฤษสมัคร

บทคัดย่อ

อ้อยักษ์ (*Arundo donax* L.) เป็นพืชมีศักยภาพในการปรับปรุงพันธุ์ใหม่ ๆ ได้ ในประเทศไทย คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช จึงเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อประกาศกำหนดให้อ้อยักษ์เป็นพืชที่นักปรับปรุงพันธุ์สามารถยื่นขอรับความคุ้มครองพันธุ์ใหม่ได้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 โดยอ้อยักษ์ได้รับการประกาศให้เป็นชนิดพืชที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2562 เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานด้านการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ตามกฎหมาย จึงได้ทำการศึกษาวิจัยโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ (ร่าง) หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ของอ้อยักษ์ โดยดำเนินการศึกษาวิจัยเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในด้านกฎระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบพันธุ์ใหม่ของสหภาพการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และได้ศึกษาหลักเกณฑ์การตรวจสอบของพืชอ้อย และพืชหญ้าเนเปียร์เป็นตัวอย่าง เนื่องจากหลักเกณฑ์การตรวจสอบของพืชอ้อยักษ์ยังไม่มีประกาศใช้ในสหภาพการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ศึกษาเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางพฤกษศาสตร์และลักษณะทางสัณฐานวิทยา พันธุ์และความหลากหลายทางพันธุกรรม ตลอดจนการขยายพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์อ้อยักษ์ โดยเก็บตัวอย่างและบันทึกข้อมูลลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอ้อยักษ์ในแหล่งเพาะปลูก และแปลงรวบรวมพันธุ์อ้อยักษ์ ณ แปลงรวบรวมพันธุ์ตามธรรมชาติในแหล่งต่างๆ เช่น ในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดหนองคาย และจากแปลงรวบรวมพันธุ์ของบริษัทแอดวานซ์ อาเซียน จำกัด เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ของอ้อยักษ์ นำมายกร่างหลักเกณฑ์การตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์ของอ้อยักษ์ จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ด้านพืชอ้อยักษ์ รับฟังความคิดเห็นต่อร่างหลักเกณฑ์ดังกล่าว แล้วนำความคิดเห็นนั้นมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบยิ่งขึ้น จากนั้นได้ทดสอบใช้ร่างหลักเกณฑ์ฯ ตรวจสอบประเมินและบันทึกลักษณะของพันธุ์อ้อยักษ์ในแปลงรวบรวมพันธุ์อ้อยักษ์ ณ แปลงรวบรวมพันธุ์ของบริษัทแอดวานซ์ อาเซียน จำกัด

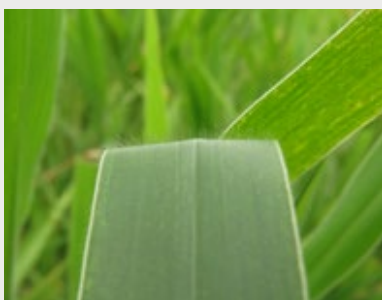
จังหวัดหนองคาย และสุดท้ายใต้ (ร้าง) หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์พันธุ์พืชใหม่ของอ้อยักษ์ ประกอบด้วย ลักษณะประจำพันธุ์ 34 ลักษณะ และได้ข้อมูลพันธุ์อ้อยักษ์จำนวน 10 พันธุ์ ผลสำเร็จจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้นำไปกำหนดเป็นกฎระเบียบ ได้แก่ ระเบียบกรมวิชาการเกษตร และประกาศกรมวิชาการเกษตร ว่าด้วยการตรวจสอบลักษณะของพันธุ์พืชที่ของจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่ของชนิดพืชอ้อยักษ์

การทดลอง การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์หญ้ารัฐ
หัวหน้าการทดลอง นางสาวณัฐพร เสียงอ่อน

บทคัดย่อ

ทำการศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์เพื่อร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์หญ้ารัฐ โดยศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของหญ้ารัฐ (*Brachiaria ruziziensis* R. Germ. & C. M. Evrard.) หญ้ารัฐลูกผสม ได้แก่ หญ้ามูลาโต้ (*B. brizantha* x *B. ruziziensis*) หญ้ามูลาโต้ 2 (*B. ruziziensis* x *B. decumbens* x *B. brizantha*) และพืชใกล้เคียงในสกุลเดียวกัน ได้แก่ หญ้าซิกแนลตั้ง (*B. brizantha*) หญ้าซิกแนลนอน (*B. decumbens*) และหญ้าซิกแนลเลื้อย (*B. humidicola*) ศึกษาวิธีการเก็บข้อมูลลักษณะตามช่วงระยะเวลาการเจริญเติบโต รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์พืชใหม่ของหญ้ารัฐ ตามแนวทางของสหภาพระหว่างประเทศด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Union for the Protection of New Varieties of Plants; UPOV) ที่ประกอบด้วยลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของหญ้ารัฐ จำนวน 21 ลักษณะ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางพฤกษศาสตร์หญ้ารัฐ หญ้ารัฐลูกผสม และพืชใกล้เคียงในสกุลเดียวกัน ที่ได้จากการศึกษาในภาคสนาม ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย จังหวัดหนองคาย รวมจำนวน 21 พันธุ์ นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และยกร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบหญ้ารัฐ จำนวน 21 ลักษณะ ประกอบด้วยลักษณะต้น ไหล ใบ ช่อดอกและดอก จากนั้นจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหญ้ารัฐ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของร่างหลักเกณฑ์ดังกล่าว และทดลองใช้ร่างหลักเกณฑ์ที่ได้จากการประชุม บันทึกข้อมูลลักษณะทางพฤกษศาสตร์ในแปลงปลูกรวบรวมพันธุ์พืชสกุล *Brachiaria* ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เพื่อระบุพันธุ์ตัวอย่างที่ใช้สำหรับการอ้างอิงในการตรวจสอบพันธุ์หญ้ารัฐ พร้อมทั้งยกร่างคู่มือการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์หญ้ารัฐ สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้นักวิชาการ นักปรับปรุงพันธุ์พืช และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ในด้านการจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ต่อไป

งานวิจัยต่อเนื่อง

การทดลอง การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลซิมปีเดียม

หัวหน้าการทดลอง นางสาวรุ่งทิwa ธนาธาตุ

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บข้อมูลในงานประกวดกล้วยไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สวณเกษตรกรจังหวัดกระบี่ ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย จังหวัดเชียงราย และศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ ได้ข้อมูลแนวทางการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลซิมปีเดียม และเพิ่มข้อมูลในตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Table of Characteristics) โดยจำแนกส่วนประกอบ (Organ) ของกล้วยไม้สกุลซิมปีเดียมได้ดังนี้ ลำลูกกล้วย (Pseudobulb) ใบ (Leaf) ช่อดอก (Inflorescence) ก้านช่อดอก (Peduncle) ดอก (Flower) ประกอบด้วย กลีบดอก (Petal) กลีบเลี้ยงด้านบน (Dorsal sepal) กลีบเลี้ยงด้านข้าง (Lateral sepal) ปาก (Lip) และเส้าเกสร (Colum) เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น กำหนดพันธุ์ตัวอย่างในช่องพันธุ์ตัวอย่างได้ 15 ลักษณะ และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกล้วยไม้สกุลซิมปีเดียมเพื่อพิจารณาร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลซิมปีเดียม ซึ่งที่ประชุมมีการแก้ไขตารางบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ และได้กำหนดลักษณะที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์ได้ทั้งหมด 106 ลักษณะ

การทดลอง การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์กล้วยไม้
สกุลรองเท้านารี

หัวหน้าการทดลอง นางสาวรุ่งทิwa ธนำธาตุ

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บข้อมูลในงานประกวดกล้วยไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สวนเกษตรกร
จังหวัดกระบี่ ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย จังหวัดเชียงราย งานรักรักษ์เหลืองจันทร์ จังหวัดจันทบุรี ได้ข้อมูล
แนวทางการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี และเพิ่มข้อมูล
ในตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Table of Characteristics) โดยจำแนกส่วนประกอบ (Organ) ของกล้วยไม้
สกุลรองเท้านารี ได้ดังนี้ ลำต้น (Stem) ใบ (Leaf) ใบประดับ (Bract) ช่อดอก (Inflorescence) ก้านช่อดอก
(Peduncle) ดอก (Flower) กลีบใน (Petal) กลีบนอกบน (Dorsal sepal) กลีบนอกกลาง (Lateral sepal)
หรือกลีบเลี้ยงเชื่อมกัน (Synsepal) กระเปาะ/ปาก (Pouch) เส้าเกสร ประกอบด้วย เกสรตัวเมีย (Anther)
ปลายเกสรตัวเมีย (Stigma) และแผ่นโล่ปลายเส้าเกสร (Staminode) เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น และกำหนด
พันธุ์ตัวอย่างในช่องพันธุ์ตัวอย่างได้ 20 ลักษณะ และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิที่มี
ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกล้วยไม้สกุลรองเท้านารีเพื่อพิจารณาร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์
กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี ซึ่งที่ประชุมมีการแก้ไขตารางบันทึกลักษณะประจำพันธุ์ และได้กำหนดลักษณะ
ที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์ได้ ทั้งหมด 102 ลักษณะ

การทดลอง
หัวหน้าการทดลอง

การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์ว่านสีทศ
นายอภิญญาพร สิทธิวิภูศิริ

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บข้อมูลที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาเกษตรที่สูงเชียงราย จังหวัดเชียงราย ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ข้อมูลแนวทางการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์ว่านสีทศ และเพิ่มข้อมูลในตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Table of Characteristics) โดยจำแนกส่วนประกอบ (Organ) ของว่านสีทศ ได้ดังนี้ ช่อดอก (Inflorescence) ก้านช่อดอก (Peduncle) ดอกย่อย (Floret) กลีบรวม (tepal) เกสรเพศผู้ (stamen) เกสรเพศผู้เป็นหมันที่มีรูปร่างคล้ายกลีบดอก (petaloid staminode) และเกสรเพศเมีย (pistil) เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น และกำหนดพันธุ์ตัวอย่างในช่องพันธุ์ตัวอย่างได้ 20 ลักษณะ และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านว่านสีทศเพื่อพิจารณาร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์ว่านสีทศ และได้กำหนดลักษณะที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์ได้ ทั้งหมด 40 ลักษณะ

การทดลอง

การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง

หัวหน้าการทดลอง

นายอัฐพร สิทธิวิภูศิริ

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บข้อมูลที่ สวนเกษตรกร จังหวัดระยอง กระบี่ ได้ข้อมูลแนวทางการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง และเพิ่มข้อมูลในตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Table of Characteristics) โดยจำแนกส่วนประกอบ (Organ) ของหม้อข้าวหม้อแกงลิง ได้ดังนี้ ลำต้น (Stem) ใบ (Leaf) มือจับ (Tendril) หม้อล่าง (Lower pitcher) หม้อบน (Upper pitcher) ปีก (Wing) ปาก (Peristome/lip) ฝา (Operculum/lid) เตื่อย (Spur) เกสรเพศผู้ (Stamen) และเกสรเพศเมีย (Pistil) เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น และกำหนดพันธุ์ตัวอย่างในช่องพันธุ์ตัวอย่างได้ 10 ลักษณะ และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหม้อข้าวหม้อแกงลิงเพื่อพิจารณาร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง และได้กำหนดลักษณะที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์ได้ทั้งหมด 65 ลักษณะ

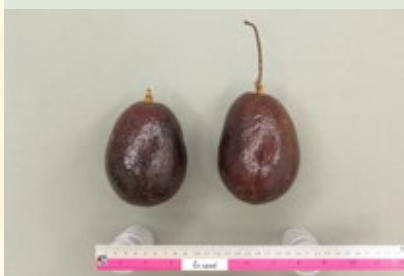

การทดลอง
หัวหน้าการทดลอง

การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อะโวคาโด
นางสาววรารภรณ์ ทองพันธ์

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บข้อมูลจำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ โครงการหลวงปางอู่ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร จังหวัดตาก ศูนย์วิจัยการเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย และอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้ข้อมูลแนวทางการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อะโวคาโด และเพิ่มข้อมูลในตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Table of Characteristics) โดยจำแนกส่วนประกอบ (Organ) ของอะโวคาโดได้ดังนี้ ลำต้น (Stem) ใบ (Leaf) ช่อดอก (Inflorescence) และผล (Fruit) เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น และกำหนดพันธุ์ตัวอย่างในช่องพันธุ์ตัวอย่างได้ 5 ลักษณะ และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอะโวคาโดเพื่อพิจารณา ร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อะโวคาโดและได้กำหนดลักษณะที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์ได้ ทั้งหมด 57 ลักษณะ

การทดลอง

การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อินทผลัม

หัวหน้าการทดลอง

นางสาววารภรณ์ ทองพันธ์

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเก็บข้อมูลจำนวน 7 แหล่ง ได้แก่ สวนอินทผลัม จังหวัดเชียงใหม่ นนทบุรี ฉะเชิงเทรา เพชรบูรณ์ และกาญจนบุรี จำนวน 2 แปลง จังหวัดนครราชสีมา ได้ข้อมูลแนวทางการจัดทำและพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อินทผลัมและเพิ่มข้อมูลในตารางลักษณะประจำพันธุ์ (Table of Characteristics) โดยจำแนกส่วนประกอบ (Organ) ของอินทผลัมได้ดังนี้ ลำต้น (Stem) ใบ (Leaf) ช่อดอก (Inflorescence) ผล (Fruit) และเมล็ด (Seed) เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น และกำหนดพันธุ์ตัวอย่างในช่องพันธุ์ตัวอย่างได้ 5 ลักษณะ และจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านอินทผลัม เพื่อพิจารณาร่างหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบพันธุ์อินทผลัมและได้กำหนดลักษณะที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์ได้ ทั้งหมด 36 ลักษณะ

การทดลอง

ศึกษาพฤติกรรมและลักษณะของการจัดหาและใช้เมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกรในกลุ่มพืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล พืชอาหารสัตว์ และพืชให้เนื้อไม้

หัวหน้าการทดลอง

นางสาวธิดาภุญ แสนอุดม

ผลการดำเนินงาน

ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยจัดทำแบบสอบถาม ในกลุ่มเป้าหมายเกษตรกรที่ปลูกพืชสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มพืชไร่ (ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน อ้อย ถั่วเหลือง) กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ (กล้วยไม้สกุลหวาย ปทุมมา ชวนชม) กลุ่มไม้ผล (ฝรั่ง มะละกอ มะม่วง ทูเรียน) กลุ่มพืชผัก (พริก มะเขือเทศ พักทอง) กลุ่มพืชใช้เนื้อไม้ (ยูคาลิปตัส) และหญ้าอาหารสัตว์ (หญ้าเนเปียร์) ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา จันทบุรี เชียงใหม่ และอุบลราชธานี ได้ข้อมูลการจัดการและการใช้เมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกร จำนวน 120 ราย ในแต่ละกลุ่ม และลงพื้นที่ประชุมหารือกับเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาค และวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและลักษณะของการจัดหาและการใช้เมล็ดพันธุ์พืชของเกษตรกรที่ได้จากแบบสอบถาม

การทดลอง ศึกษาและสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมือง
เฉพาะถิ่น

หัวหน้าการทดลอง นางสาววาสนา มั่งคั่ง

ผลการดำเนินงาน

ได้ชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์ และพัฒนาพันธุ์พืชที่มีศักยภาพ 2 ชุมชน ได้แก่

- 1) จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 1 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านเกาะแฉ่ง อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ไม้ดอก-ไม้ประดับ เช่น สับปะรดสี ชวนชม ลีลาวดี เป็นต้น
- 2) จังหวัดอุทัยธานีจำนวน 1 ชุมชน ได้แก่ชุมชนบ้านน้อย-พัฒนา ตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีกิจกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียวพันธุ์พื้นเมือง ได้แก่ พันธุ์เทียนเห่า เทียนกะเหรี่ยงและได้ข้อมูลระบบการสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชน 2 ชุมชน ได้แก่
 - 1) จังหวัดปราจีนบุรี ชุมชนบ้านดงขี้เหล็กงานเทศกาลมาฆปุรมีศรีปราจีน งานประเพณีการแข่งขันเรือยาว งานวันเกษตร และของดีเมืองปราจีน งานประเพณีการทำบุญบั้งไฟ และงานประเพณีลอยกระทง และ
 - 2) จังหวัดอุทัยธานี ชุมชนบ้านน้อย-พัฒนา มีการสืบทอดระบบวัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่ ประเพณีจุลกฐิน วัดทับคล้อ อำเภอบ้านไร่ พิธีปิดบ้าน พิธีไหว้เจดีย์ประจำปี และพิธีไหว้ป่า เช่นเดียวกับชุมชนบ้านสะนำ ซึ่งเป็นชุมชนชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ใกล้กัน และจัดทำแปลงทดสอบการปรับปรุงพันธุ์พืชข้าวโพดพื้นเมือง โดยการเข้าพื้นที่ของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์พืชในเขตตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 1 ไร่ เพื่อเตรียมการปลูกข้าวโพดพันธุ์พืชเมือง สำหรับใช้ฝึกปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดโดยวิธีการปรับปรุงพันธุ์ประชากรด้วยวิธีคัดเลือกรวม เริ่มดำเนินการในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 และวางแผนการจัดทำแปลงทดสอบการปลูกล้นทม และจัดทำแปลงทดสอบการปรับปรุงพันธุ์ล้นทมพันธุ์พื้นเมือง โดยการเข้าพื้นที่ของสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์พืชบ้านเกาะแฉ่ง ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 1 งาน เพื่อเตรียมการปลูกต้นต่อล้นทมพันธุ์พืชเมือง สำหรับใช้ฝึกปฏิบัติการปรับปรุงพันธุ์ล้นทม โดยวิธีการผสมพันธุ์

การทดลอง

ศึกษาแนวทางดำเนินการคัดค้านการจดทะเบียนพันธุ์พืชของไทย
โดยมิชอบในต่างประเทศ และจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์อ้างอิง

หัวหน้าการทดลอง

นายปาน ปานขาว

ผลการดำเนินงาน

ปี พ.ศ. 2562 ได้ข้อมูลลักษณะพันธุ์พืชของพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพืชป่า ที่มีการนำ
มาใช้ประโยชน์ทางการค้าของกลุ่มพืชไร่ เพื่อใช้เป็นต้นแบบ รวมจำนวน 10 ชนิดพืช ได้แก่ (1) งบ
จำนวน 3 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ซีพลัส 1 ร้อยเอ็ด 1 และอุบลราชธานี 2 (2) ถั่วเขียวผิวมัน จำนวน 5 พันธุ์
ได้แก่ พันธุ์กำแพงแสน 1 ชัยนาท 3 ชัยนาท 60 มทส1 และอุทุมพร 1 (3) ถั่วลิสง จำนวน 4 พันธุ์
ได้แก่ พันธุ์กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ขอนแก่น 6 และขอนแก่น 84-7 (4) ถั่วเหลือง จำนวน 6 พันธุ์ ได้แก่
พันธุ์เชียงใหม่ 1 เชียงใหม่ 60 สจ.5 สุโขทัย 2 ศรีสำโรง 1 และขอนแก่น (5) มันสำปะหลัง จำนวน
5 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ระยอง 5 ระยอง 9 ระยอง 11 ระยอง 15 และระยอง 86-13 (6) สับปะรด
จำนวน 3 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ภูซาวา บัตตาเวีย และทองระยอง (7) อ้อย จำนวน 5 พันธุ์ ได้แก่
พันธุ์อุทุมพร 11 อุทุมพร 12 อุทุมพร 16 อุทุมพร 17 และสุพรรณบุรี 50 (8) ข้าว จำนวน 2 พันธุ์ ได้แก่
พันธุ์ปทุมธานี 1 และสุพรรณบุรี 1 (9) ข้าวโพด เป็นข้าวโพดไร่ลูกผสม จำนวน 5 พันธุ์ ได้แก่
พันธุ์ดีเค7979 แอลจี36769 แพค789 พี4084 และนครสวรรค์ 4

โครงการวิจัยและพัฒนาการควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพืชอนุรักษ์ และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

หัวหน้าโครงการ นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา

ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีที่เริ่มต้น ตุลาคม 2559 ปีที่สิ้นสุด กันยายน 2564

ในปี 2562 มีงานวิจัยที่สิ้นสุด ประกอบด้วย 2 กิจกรรม จำนวน 5 การทดลอง และมีงานวิจัยต่อเนื่อง 1 การทดลอง รวม 6 การทดลอง ดังนี้

งานวิจัยที่สิ้นสุด

กิจกรรมที่ 1 วิจัยสถานภาพพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อประกอบการออกหนังสืออนุญาตส่งออก

การทดลอง วิจัยสถานภาพพืชอนุรักษ์สกุลปรัง (*Cycas* L.)

หัวหน้าการทดลอง นางยอดหญิง สอนสุภาพ

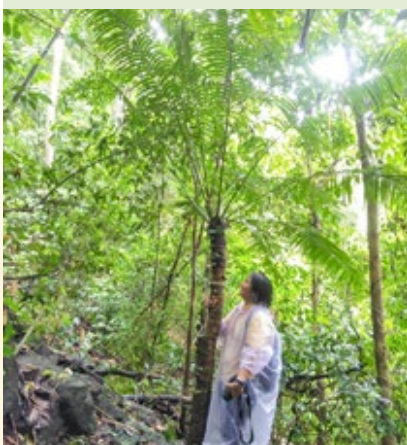
บทคัดย่อ

พืชในสกุลปรังทุกชนิด (*Cycas* spp.) จัดเป็นพืชอนุรักษ์ สำหรับปรังที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทยทุกชนิดจัดเป็นพืชอนุรักษ์บัญชีแนบท้ายที่ 2 ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือ พืชในบัญชีแนบท้ายที่ 2 ของอนุสัญญาไซเตสที่มีการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ โดยการส่งออกจะต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากอธิบดีกรมวิชาการเกษตร หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมวิชาการเกษตรมอบหมาย ตามบทบัญญัติของอนุสัญญาไซเตส ระบุไว้ว่า การทำการค้าชนิดพืชป่าและสัตว์ป่าที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายที่ 2 ประเทศผู้ส่งออกจะต้องพิจารณาก่อนว่าการอนุญาตให้ส่งออกจะไม่ส่งผลกระทบต่อการใกล้สูญพันธุ์ของประชากรชนิดพืชนั้นในแหล่งที่อยู่ตามธรรมชาติ ดังนั้นจึงทำการศึกษสถานภาพพืชอนุรักษ์สกุลปรัง โดยการสำรวจรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชากรในแหล่งธรรมชาติ และสำรวจสถานภาพการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตามหลักเกณฑ์การศึกษาตามแนวทางจากคู่มือของ The IUCN Species Survival Commission; Guidance for CITES Scientific Authorities; Checklist to assist in making Non-Detriment Findings for Appendix II Exports โดยทำการศึกษาดังแต่ 1 ตุลาคม 2558-2560 กันยายน 2562 พบว่า ประเทศไทยเป็นถิ่นกำเนิดของ พืชสกุลปรังจำนวน 12 ชนิด ได้แก่ ปรังเขาชะเมา (*Cycas chamaoensis*) ปรังเขาใต้ (*Cycas clivicola* var. *clivicola*) ปรังทะเล (*Cycas elongata*) ปรังชัยภูมิ (*Cycas elephantipes*) ปรังป่า (*Cycas macrocarpa*) ปรังตากฟ้า (*Cycas nongnoochiae*) ปรังเขา (*Cycas pectinata*) ปรังเขาภูกระดึง (*Cycas petraea*) ปรังเขาสามร้อยยอด (*Cycas pranburiensis*) ปรังนา (*Cycas siamensis*) มะพร้าวเต่า (*Cycas simplicipinna*) และปรังสระบุรี (*Cycas tansachana*) ปรังในประเทศไทยมักเกิดในที่โล่งแจ้งและค่อนข้างแห้ง ประเทศไทยมีเขาหินปูนหรือเขาหินแกรนิตที่แยกยอดอยู่โดดเดี่ยวหลายแห่ง ฉะนั้นจึงมีปรังถิ่นเดียว (endemic species) อยู่ตามเขาเหล่านั้น ซึ่งปรังเหล่านี้ ได้แก่ ปรังเขาชะเมา (*Cycas chamaoensis*) ปรังชัยภูมิ (*Cycas elephantipes*) ปรังตากฟ้า (*Cycas nongnoochiae*) ปรังเขาสามร้อยยอด (*Cycas pranburiensis*) และปรังสระบุรี (*Cycas tansachana*)

ผลจากการสุ่มสำรวจประชากรในธรรมชาติในแหล่งแพร่กระจายพันธุ์พืชสกุลปรง พบร่องรอยการลักลอบขุดเพื่อให้ได้ทั้งต้นและโคนต้นของปรงทุกชนิด จากการสำรวจการค้าพบว่า มีการค้าพืชสกุลปรงซึ่งนำออกมาจากป่าธรรมชาติ มีเพียงปรงเขาชะเมา (*Cycas chamaoensis*) ชนิดเดียวเท่านั้นที่มีการค้าจากการขยายพันธุ์เทียมจากการศึกษาในครั้งนี้จึงสามารถกำหนดมาตรการในการขอขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์เทียมของพืชสกุลปรงนั้นต้องระบุ อายุ ขนาด และความสูงของต้นพ่อแม่พันธุ์ที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการขยายพันธุ์เทียมเพื่อเพิ่มปริมาณต้นกล้าเพื่อการค้า สำหรับมาตรการส่งออกนั้นไม่อนุญาตส่งออกพืชสกุลปรงทุกชนิด เพราะไม่มีศักยภาพในการขยายพันธุ์เทียมในการเพิ่มปริมาณต้นกล้า ยกเว้น ปรงเขาชะเมา (*Cycas chamaoensis*) ชนิดเดียวเท่านั้นที่สามารถอนุญาตให้ส่งออก ทั้งนี้ได้กำหนดขนาดของต้นปรงเขาชะเมาที่จะส่งออกเพื่อแสดงให้เห็นว่าได้มาจากการขยายพันธุ์เทียม และจะต้องมาจากการสถานที่เพาะเลี้ยงที่ขึ้นทะเบียนต่อกรมวิชาการเกษตรเท่านั้น

▲ ปรงชัยภูมิ (*Cycas elephantipes*)

▲ ปรงป่า (*Cycas macrocarpa*)

การทดลอง วิจัยสถานภาพพืชขนุนร์กษสกุลเฟินต้น (*Cyathea* J. E. Smith)
หัวหน้าการทดลอง นายพรเทพ ท้วมสมบูรณ์

บทคัดย่อ

เฟินต้นเป็นพืชขนุนร์กษตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เป็นของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และจัดอยู่ในชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ที่ต้องมีการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ การอนุญาตให้ส่งออกกระทำได้โดยต้องมีหนังสืออนุญาตนำเข้า ส่งออก นำผ่านกำกับไปกับพืชขนุนร์กษด้วยจากการศึกษาสถานภาพพืชขนุนร์กษสกุลเฟินต้น โดยทำการสำรวจประชากรในแหล่งธรรมชาติ การค้าภายในประเทศ การค้าตามแนวชายแดน และแหล่งเพาะเลี้ยงพืชสกุลเฟินต้น จากการสำรวจประชากรของพืชสกุลเฟินต้นในแหล่งธรรมชาติ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558 ถึง กันยายน 2562 ได้สำรวจแหล่งแพร่กระจายพันธุ์ของพืชสกุลเฟินต้น (*Cyathea*) ในแหล่งธรรมชาติ ในเขตพื้นที่ 26 แหล่ง สำรวจพบพืชสกุลเฟินต้น จำนวน 6 ชนิด ได้แก่ *Cyathea chinensis*, *C. contaminans*, *C. gigantea*, *C. latebrosa*, *C. podophylla* และ *C. spinulosa* จากการสำรวจการค้าพืชขนุนร์กษสกุลเฟินต้นในตลาดการค้าตามแนวชายแดนและตลาดไม้ดอกไม้ประดับในพื้นที่ต่างๆ พบว่าการค้าพืชสกุลเฟินต้นที่ถูกลักลอบมาจากป่าธรรมชาติ 3 ชนิด ได้แก่ *C. gigantea*, *C. latebrosa* และ *C. contaminans* และจากการศึกษาสถานที่เพาะเลี้ยงพืชขนุนร์กษสกุลเฟินต้น พบว่ามีแหล่งการขยายพันธุ์เฟินต้น จำนวน 3 แหล่ง ขยายพันธุ์โดยวิธีการเพาะสปอร์

▲ *Cyathea chinensis*

▲ *C. gigantea*

▲ *C. contaminans*

▲ *C. latebrosa*

Paph. sukhakulii เนื่องจากเป็นกล้วยไม้ที่มีถิ่นอาศัยกระจายพันธุ์ในบริเวณจำกัด ควรเฝ้าระวังไม่ให้ส่งออกปริมาณมาก และสำหรับ *Paph. barbatum*, *Paph. callosum* และ *Paph. appletonianum* เนื่องจากนิยมเลี้ยงเป็นพ้อพันธุ์แม่พันธุ์ของกล้วยไม้ลูกผสม ถูกลักลอบนำออกมาจากแหล่งธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง *Paph. callosum* มีสถิติการค้าระหว่างประเทศสูงสุด ทำให้มีโอกาที่ผู้เพาะเลี้ยงจะนำต้นจากป่ามาปะปน ปัจจุบันอนุญาตให้ส่งออกกล้วยไม้สกุลรองเท้านารี หมู่ *Barbata* ทั้ง 4 ชนิด เฉพาะที่ได้จากการขยายพันธุ์เทียม และสำหรับ *Paph. sukhakulii* อนุญาตให้ส่งออกได้เฉพาะต้นที่ได้จากการเพาะเมล็ดเท่านั้น

เอื้องคางกบ (*Paph. callosumcallosum*)
จากธรรมชาติ

เอื้องคางกบ (*Paph. callosumcallosum*)
จากการขยายพันธุ์เทียม

การทดลอง วิจัยเพื่อวิเคราะห์สถานภาพของกล้วยไม้รองเท้านารีที่ค้นพบใหม่
หัวหน้าการทดลอง นางสาวสุมาลี ทองดอนแอ

บทคัดย่อ

ในการประชุมคณะกรรมการด้านพืชแห่งอนุสัญญา CITES ครั้งที่ 11 เมื่อปี พ.ศ. 2544 ที่ประชุมขอความร่วมมือประเทศภาคีสมาชิกไม่ทำการค้ารองเท้านารีสกุล *Paphiopedilum* Pfitzer ชนิดที่มีรายงานการค้นพบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 (1995) เนื่องจากมีรายงานการค้าที่ผิดกฎหมายจนส่งผลกระทบต่อจำนวนประชากรในธรรมชาติ ดังนั้น จึงทำการศึกษาวิจัยสถานภาพกล้วยไม้รองเท้านารีชนิดที่ค้นพบใหม่ เพื่อกำหนดแนวทาง และมาตรการในการกำกับ ดูแล การค้ากล้วยไม้รองเท้านารีชนิดใหม่ ทำการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม 2560 ถึง กันยายน 2562 โดยรวบรวมข้อมูลแหล่งกระจายพันธุ์ สถานภาพการอนุรักษ์และการค้า จากเอกสารต่างๆ เว็บไซต์ สถานที่เพาะเลี้ยงกล้วยไม้ สืบหาข้อมูลการค้าในตลาดการค้าไม้ดอกไม้ประดับ และตลาดออนไลน์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำกับดูแลการค้ากล้วยไม้รองเท้านารีชนิดใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา มีรายงานการค้นพบรองเท้านารีชนิดใหม่ จำนวน 88 รายการ มี 44 รายการ ที่ชื่อวิทยาศาสตร์ได้รับการยอมรับ (accepted name) เป็นระดับชนิด (species) 31 รายการ ระดับพันธุ์ (varieties) 2 รายการ และ 11 รายการเป็นลูกผสมในธรรมชาติ (natural hybrids) ส่วนใหญ่จัดอยู่ในหมู่ (section) *Barbata* และ *Paphiopedilum* และมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered: CR) [IUCN (2015)] มีกล้วยไม้รองเท้านารีชนิดใหม่ จำนวน 4 รายการ ได้แก่ รองเท้านารีเหลืองสิงขร [*P. concolor* var. *longipetalum* (Rolfe) Pfitzer], *P. callosum* var. *potentianum* (O.Gruss & Roeth) P.J.Cribb, รองเท้านารีขาวพังกา (*P. thaianum* lamwir.), และรองเท้านารีดอยตุงกาญจน์ (*P. vejvarutianum* O.Gruss & Roellke) ที่มีแหล่งกระจายพันธุ์ในประเทศไทย จากผลการสำรวจกล้วยไม้รองเท้านารีชนิดใหม่ ในสถานที่เพาะเลี้ยงกล้วยไม้และงานประกวดกล้วยไม้ พบรองเท้านารีชนิดใหม่จำนวน 7 ชนิด ได้แก่ *P. canhii* Aver. & O.Gruss, *P. concolor* var. *longipetalum* (Rolfe) Pfitzer), *P. myanmaricum* Koop., lamwir. & S.Laohap., *P. thaianum* lamwir., *P. rungsuriyanum* O.Gruss, Rungruang, Chaisur. & Dionisio, *P. vejvarutianum* O.Gruss & Roellke, *P. vietnamense* O.Gruss & Perner มีทั้งต้นที่ได้มาจากการเพาะเลี้ยงและได้มาจากธรรมชาติส่วนใหญ่ มีที่มาไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยเฉพาะชนิดที่ไม่มีแหล่งกระจายพันธุ์ในประเทศไทย โดยนำเข้ามาช่องทางไปรษณีย์ ผลการวิเคราะห์สถิติการส่งออกต้นกล้วยไม้รองเท้านารี ระหว่างปี พ.ศ. 2558–2562 พบว่า มีการส่งออกต้นชนิดพันธุ์แท้มากกว่าลูกผสม โดยส่งออกเฉลี่ยปีละ 6,252 และ 2,573 ต้น ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ในหมู่ *Brachypetalum* รองลงมา ได้แก่ *Paphiopedilum* และ *Barbata* ตามลำดับ และจากการตรวจสอบสถิติการออกหนังสืออนุญาตที่ประเทศภาคีสมาชิก รายงานสำนักเลขาธิการไซเตส พบว่ามีการทำการค้ารองเท้านารีชนิดใหม่ ชนิด *P. vietnamense* ประเทศผู้ส่งออก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และได้หวั่นซึ่งไม่ใช่ประเทศเวียดนามที่เป็นประเทศถิ่นกำเนิด และจากข้อมูลการจดทะเบียนรองเท้านารีลูกผสมพบว่ารองเท้านารีชนิด *P. vietnamense* มีการใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์มากที่สุด ในขณะที่การส่งออกกล้วยไม้รองเท้านารีในรูปแบบไม้ขวดมีการส่งออกลูกผสมมากกว่าชนิดพันธุ์แท้ เฉลี่ยปีละ 17,948 และ 204 ต้น ตามลำดับ เนื่องจากการทำการค้ากล้วยไม้รองเท้านารีในรูปแบบไม้ขวดได้รับช้อยกเว้นไม่ต้องขอหนังสืออนุญาต

จึงอาจเป็นไปได้ว่ามีการส่งออกกล้วยไม้รองเท้านารีชนิดใหม่ในรูปแบบไม้ขวดโดยลำแดงเป็นกล้วยไม้รองเท้านารีลูกผสมเพื่อหลีกเลี่ยงการขอหนังสืออนุญาต CITES ดังนั้น ในกรณีที่ส่งออกในรูปแบบไม้ขวดให้ส่งออกในระยะที่มีใบจริงอย่างน้อย 2 ใบ และให้แจ้งชนิดที่เป็นพ่อแม่พันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ ควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงรองเท้านารีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร และเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบชนิดสำหรับส่งออกต้นกล้วยไม้รองเท้านารีในหมู่ *Brachypetalum*, *Paphiopedilum* และ *Barbata* ทั้งที่ลำแดงเป็นชนิดพันธุ์แท้และลูกผสม นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตรวจสอบติดตามรายการการค้าค้นพบรองเท้านารีชนิดใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังการลักลอบทำการค้าที่ผิดกฎหมาย

ภาพตัวอย่างรองเท้านารีชนิดใหม่สกุล *Paphiopedilum* Pfitzer

◀ *P. thaianum*

▶ *P. canhii*

◀ *P. rungsuriyanu*

▶ *P. myanmaricum*

กิจกรรมที่ 2 วิจัยและพัฒนาการเพาะปลูกพืชเพื่อควบคุมการค้ำระหว่างประเทศซึ่งชนิดพืชอนุรักษ และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์

การทดลอง ศึกษาวิจัยแนวทางการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชให้เนื้อไม้: พะยง ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

หัวหน้าการทดลอง นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา

บทคัดย่อ

พะยงหรือ Siamese rosewood (*Dalbergia cochinchinensis* Pierre) อยู่ในวงศ์ LEGUMINOSAE ไม้พะยงเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ผลัดใบ เนื้อไม้สีแดงอมม่วง เป็นไม้ที่มีคุณค่าใช้ประโยชน์ในการทำเครื่องเรือน เครื่องกลึง เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ พะยงจัดเป็นพืชอนุรักษบัญชีแนบท้ายที่ 2 การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านต้องได้รับหนังสืออนุญาตไซเตส ตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาไซเตสนั้น หนังสืออนุญาตจะออกได้ก็ต่อเมื่อมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ก่อนการออกหนังสืออนุญาต และพะยงที่จะส่งออกต้องได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้ใดประสงค์จะขยายพันธุ์พืชอนุรักษเพื่อการค้า ต้องขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงกับกรมวิชาการเกษตร จึงได้ดำเนินการศึกษาพะยงที่มีอยู่ในธรรมชาติ (natural habitat) เพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ และพะยงที่ได้จากการปลูกในแปลง (plantation) เพื่อประเมินความสามารถในการเจริญเติบโตของพะยง และเพื่อหาแนวทางในการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชในกลุ่มให้เนื้อไม้ โดยใช้พะยงเป็นต้นแบบในการทำร่างประกาศดังกล่าว

ผลการศึกษาพะยงในธรรมชาติโดยการสำรวจและจากการตรวจเอกสาร พบว่าพะยงจะเหลืออยู่ในเขตอุทยานและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอาจจะเป็นพื้นที่สุดท้ายของโลกที่มีพะยงเหลืออยู่ในธรรมชาติ ดังนั้นไม่สามารถออกหนังสืออนุญาตให้กับพะยงที่มาจากธรรมชาติได้ ทำให้การส่งออกพะยงจะต้องได้มาจากแปลงปลูกเท่านั้น และจากการศึกษาพะยงที่ได้จากแปลงปลูก พบว่าพะยงที่มีอายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป จึงจะให้เนื้อไม้เป็นแก่นแข็งสีแดงอมม่วง เป็นที่ต้องการของตลาดลักษณะของไม้พะยงจากแหล่งธรรมชาติ และจากแปลงปลูกจะมีลักษณะแตกต่างกัน คือ ไม้พะยงจากแปลงปลูก ทรงพุ่มแคบ ลำต้นตั้งตรงส่วนไม้พะยงจากแหล่งธรรมชาติ ทรงพุ่มกว้าง ลำต้นคดงอ

จากกรณีศึกษาการขยายพันธุ์ประเภทไม้พะยงดังกล่าว จึงได้จัดทำ (ร่าง) ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่องการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษประเภทไม้ต้น เนื่องจากหลักเกณฑ์การขยายพันธุ์เพื่อการค้าไม้ต้น ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนพืชอนุรักษที่ใช้ในปัจจุบัน และนำ (ร่าง) ประกาศดังกล่าว มาจัดทำแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ปลูกพะยงและพืชอนุรักษประเภทไม้ต้นให้ความเห็น มีผู้เห็นด้วยกับข้อความในร่างประกาศดังกล่าว 87.8% ต่อมาได้ดำเนินการจัดประชุม เพื่อชี้แจงผู้มีส่วนได้เสีย ตาม “โครงการจัดทำ (ร่าง) ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษประเภทไม้ยืนต้น แบบมีส่วนร่วม” จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุม และผู้วิจัย ได้ปรับแก้ไข (ร่าง) ประกาศดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบของพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 และผู้มีส่วนได้เสียสามารถดำเนินการได้ ในที่สุดจึงได้ (ร่าง) ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอขึ้นทะเบียนและแปลงปลูกพืชอนุรักษประเภทไม้ยืนต้นเพื่อการส่งออกเสนอให้ผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการต่อไป

◀
ไม้พะยูนแหล่งธรรมชาติในเขต
อำเภอหนองหวาย
จังหวัดอุบลราชธานี

▶
ไม้พะยูนแหล่งธรรมชาติในเขต
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

แปลงปลูกพะยูนของศูนย์วิจัยภาคกลาง จังหวัดกาญจนบุรี

งานวิจัยต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ 1 วิจัยสถานภาพพืชอนุรักษ์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ เพื่อประกอบการออกหนังสืออนุญาตส่งออก

การทดลอง วิจัยสถานภาพของกล้วยไม้สกุลช้าง (*Rhynchostylis Blume*)

หัวหน้าการทดลอง นางสาวรัชชณา สารภิรม

ผลการดำเนินงาน

การทดลองวิจัยสถานภาพของกล้วยไม้สกุลช้าง (*Rhynchostylis Blume.*) มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การจำแนกชนิด แหล่งแพร่กระจายพันธุ์ การใช้ประโยชน์ กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางการค้า และวิธีการขยายพันธุ์เทียมของกล้วยไม้สกุลช้าง และ 2) วิเคราะห์สถานภาพความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ของกล้วยไม้สกุลช้าง

กล้วยไม้สกุลช้าง (*Rhynchostylis Blume.*) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย พม่า มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ประเทศในแถบอินโดจีน อินเดีย ศรีลังกา และหมู่เกาะอินเดียตะวันออกเฉียง กกล้วยไม้สกุลช้างที่พบในธรรมชาติมี 4 ชนิด คือ *Rhynchostylis gigantea Rhynchostylis retusa Rhynchostylis coelestis* และ *Rhynchostylis violacea* สำหรับประเทศไทย พบ 3 ชนิด คือ ช้างกระ (*Rhynchostylis gigantea*) ไอยเรศหรือพวงมาลัย (*Rhynchostylis retusa*) และเขาแกะ (*Rhynchostylis coelestis*) พบการกระจายพันธุ์อยู่ทุกภาคของประเทศ กล้วยไม้สกุลช้างมีลำต้นสั้น แข็งแรง ใบแข็ง หนา ค่อนข้างยาว อวบน้ำ เรียงชิดกันอยู่บนลำต้น ใบเป็นร่อง หน้าที่ดของใบรูปตัววี สันล่างของใบเห็นได้ชัด ใบอาจมีเส้นใบเป็นเส้นขนานสีจางๆ หลายๆ เส้นตามความยาวของใบ ปลายใบหยักมนหรือเป็นฟันแหลมไม่เท่ากัน รากเป็นระบบรากอากาศ มีขนาดใหญ่ แขนงรากใหญ่ ปลายรากมีสีเขียว ช่อดอกห้อยลงหรือตั้งขึ้น ความยาวของช่อดอกเกือบเท่าๆ กับความยาวของใบ ดอกมีจำนวนมากแน่นช่อดอก กลีบนอกและกลีบในของดอกแผ่ออก ขนาดของกลีบนอกโตกว่ากลีบใน เล้าเกสรสั้น ปากไม่มีข้อพับ ปลายปากไม่หยัก หรือหยักเป็นลอนเล็กๆ 3 ลอน ปลายปากชี้ตรงไปข้างหน้า ปากเชื่อมต่อกับฐานสั้นๆ ของเส้าเกสร เตี้ยของดอกแบน ชี้ตรงไปข้างหลัง มีอับเรณู 2 ก้อน แยกออกจากกัน ออกดอกปีละครั้ง บ้างต้นอาจมีดอกครั้งละหลายๆ ช่อ

การสำรวจแหล่งกระจายพันธุ์ในธรรมชาติ จำนวน 9 แห่ง ยังไม่พบการกระจายพันธุ์ในธรรมชาติของกล้วยไม้ช้างกระ (*Rhynchostylis gigantea*) และไอยเรศ (*Rhynchostylis retusa*) แต่พบการกระจายพันธุ์ของกล้วยไม้เขาแกะ (*Rhynchostylis coelestis*) และการสำรวจการค้า 4 แห่ง พบการค้ากล้วยไม้ช้างกระ (*Rhynchostylis gigantea*) ทั้งที่ได้มาจากการขยายพันธุ์เทียม มีราคาจำหน่าย ตั้งแต่ 200–1,000 บาท ขึ้นกับขนาดที่จำหน่าย และกล้วยไม้ช้างกระ (*Rhynchostylis gigantea*) ที่มาจากธรรมชาติมีการจำหน่ายแบบเป็นกำๆ ละ 3–5 ต้น ราคา 100–200 บาท ขนาดที่จำหน่ายมีทั้งขนาดเล็ก ไปจนถึงไม้รุ่นเริ่มแทงช่อดอก

การศึกษาข้อมูลสถิติการค้ากล้วยไม้สกุลช้าง จากเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการ
ไซเตส พบว่า ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2556-2561 ประเทศไทยมีการส่งออกกล้วยไม้ช้างกระ (*Rhynchostylis
gigantea*) ประมาณ 1,800,000 ต้น/กอ โดยมีประเทศเวียดนามเป็นประเทศผู้รับปลายทางมากที่สุด
รองลงมา ได้แก่ กล้วยไม้เขาแกะ (*Rhynchostylis coelestis*) ประมาณ 20,000 ต้น/กอ และกล้วยไม้
ไอยเรศ (*Rhynchostylis retusa*) ประมาณ 17,000 ต้น/กอ ตามลำดับ

การค้ากล้วยไม้สกุลช้างที่ได้มาจากธรรมชาติ

การค้ากล้วยไม้สกุลช้างที่ได้มาจากการขยายพันธุ์เทียม

Rhynchostylis coelestis

การสำรวจกล้วยไม้สกุลช้างในธรรมชาติ
และศึกษาดูงานการจัดการดูแลรักษาพืชในบัญชี
แนบท้ายอนุสัญญาไซเตสในสถานที่เพาะเลี้ยง
ณ สวนนงนุชพัทยา จังหวัดชลบุรี

โครงการวิจัยการศึกษาสถานภาพพืชหายากของพืชในกลุ่มคล้ายเฟิน และพืชวงศ์พลับพลึงที่ได้รับผลกระทบจากการถูกคุกคามจนใกล้จะสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากการค้า

หัวหน้าโครงการ

นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา

ระยะเวลาที่ดำเนินการ

ปีที่เริ่มต้น ตุลาคม 2557 ปีที่สิ้นสุด กันยายน 2558

งานวิจัยที่สิ้นสุด

การทดลอง

ศึกษาสถานภาพของพืชในกลุ่มคล้ายเฟินที่หายาก และใกล้สูญพันธุ์ในสกุลชองนางคลี่ (*Lycopodium* spp.) ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกคุกคามจนใกล้จะสูญพันธุ์อันเนื่องมาจากการค้า

หัวหน้าการทดลอง

นายพรเทพ ท้วมสมบุญ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยพืชกลุ่มคล้ายเฟินในสกุลชองนางคลี่ (*Lycopodium* spp.) ด้วยการศึกษารวบรวมข้อมูลด้านชีววิทยา ภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้ประโยชน์ ศึกษาสำรวจปริมาณประชากรในแหล่งกระจายพันธุ์ และศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลการค้า ในตลาดการค้าไม้ดอกไม้ประดับ ตลาดภายในประเทศ และตลาดการค้าชายแดน ทำการศึกษาตั้งแต่ ตุลาคม 2557 ถึง กันยายน 2558 ผลจากการศึกษา พบพืชสกุลชองนางคลี่ เป็นพืชอิงอาศัย (epiphyte) อยู่ในวงศ์ (Family) Lycopodiaceae เมื่อต้นเป็นสปอโรไฟต์จะอาศัยอยู่บนพื้นดิน ลำต้นทอดเลื้อยหรือไต่ขึ้นลำต้นไม้ และพาดพัน แตกสาขาได้ดี ประเทศไทยมีรายงานพบพืชสกุลชองนางคลี่ 6 ชนิด คือ *Lycopodium casuarinoides*, *L. clavatum*, *L. complanatum*, *L. nummularifolium*, *L. phlegmaria* และ *L. piscium* จากการสำรวจพืชสกุลชองนางคลี่ในแหล่งธรรมชาติพบเพียง 4 ชนิดคือ *L. clavatum*, *L. complanatum*, *L. nummularifolium* และ *L. phlegmaria* โดย *L. nummularifolium* เป็นชนิดที่หายากและใกล้สูญพันธุ์พบเพียง 1 กอ ที่อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ในขณะที่อีก 2 ชนิดจะต้องดำเนินการศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งจากการตรวจเอกสารอ้างอิง มีเพียงรายงานว่าแพร่กระจายพันธุ์ในประเทศไทย แต่ไม่ระบุแหล่งที่พบ ผลของการศึกษาสำรวจการใช้ประโยชน์ทางการค้าพบว่าการค้าพืชสกุลชองนางคลี่เพียง 2 ชนิด คือ *L. nummularifolium* และ *L. phlegmaria* โดยการค้าภายในประเทศจะเป็นการค้าที่ได้มาจากการขยายพันธุ์เทียม โดยการชำสตอร์บิรัส ในขณะที่การค้าตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้านของไทยจะพบการค้าชนิดพันธุ์ที่ได้มาจากป่า ผลการศึกษาจำแนกชนิดนำไปจัดทำคู่มือการจำแนกชนิดพันธุ์ และความแตกต่างของชนิดพันธุ์ที่ได้มาจากป่า และได้มาจากการขยายพันธุ์เทียม เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำไปเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน จากการประเมินสถานภาพจากข้อมูลที่วิเคราะห์ พบว่า พืชสกุลชองนางคลี่ใกล้สูญพันธุ์เนื่องจากมีปริมาณการลักลอบทำการค้าหรือทำการค้าโดยตรงภายในประเทศไทยสูงมาก ทำให้จำนวนประชากรของพืชสกุลชองนางคลี่ในแหล่งธรรมชาติลดลงอย่างรวดเร็ว ถึงแม้กฎหมายป่าไม้ พ.ศ. 2484 และ พรบ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 สามารถควบคุมการค้าชองนางคลี่ที่นำออกมาจากแหล่งธรรมชาติได้ระดับเบื้องต้น ดังนั้น เพื่อการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ กรมวิชาการเกษตร โดยกลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสทางด้านพืช

ควรนำผลการศึกษาวิจัยไปรายงานในการประชุมคณะกรรมการพืชแห่งอนุสัญญาไซเตส เพื่อกระตุ้นให้ประเทศอื่นๆ ที่เป็นถิ่นกำเนิดของ พืชในสกุลช้องนางคลี่ *Lycopodium* spp. ดำเนินการศึกษาวิจัยสถานภาพของพืชในสกุลดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การบรรจุชนิดพันธุ์ดังกล่าวไว้ในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ หรืออนุสัญญาไซเตส เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

L. clavatum ในเขตพื้นที่ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

L. complanatum ในเขตพื้นที่ อำเภอมแม่ฮาย จังหวัดเชียงใหม่

L. nummularifolium
ในเขตพื้นที่ อำเภอศรีบรรพต
จังหวัดพัทลุง

L. phlegmaria
ในเขตพื้นที่ อำเภอชาติตระการ
จังหวัดพิษณุโลก

L. phlegmaria ในเขตพื้นที่
อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด

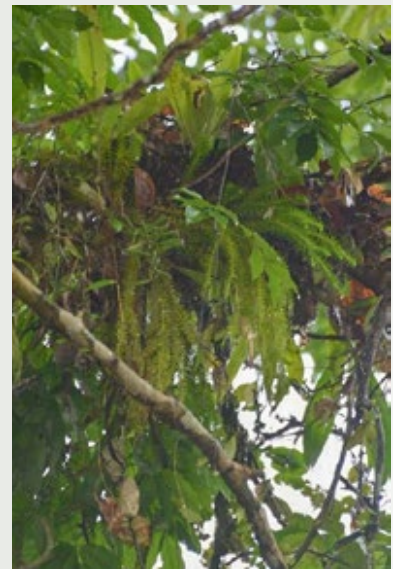

L. phlegmaria ในเขตพื้นที่
อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

◀
L. phlegmaria
ในเขตพื้นที่ อำเภอเกาะพะงัน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

▶
L. phlegmaria
ในเขตพื้นที่ อำเภอตะกั่วป่า
จังหวัดพังงา

L. phlegmaria ในเขตพื้นที่
อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

L. phlegmaria จากแหล่งธรรมชาติ
ตลาดนัดต้นไม้สวนจตุจักร กทม.

L. phlegmaria และ *L. nummularifolium*
การขยายพันธุ์เทียม ตลาดนัดต้นไม้สวนจตุจักร กทม.

การค้า *L. phlegmaria*
บริเวณตลาดการค้าชายแดนด่านสิงขร
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การค้า *L. phlegmaria*
บริเวณตลาดการค้าชายแดนท่าเสา
จังหวัดตราด

โครงการวิจัยความหลากหลาย การตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดและการใช้ประโยชน์ จากพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปที่มีศักยภาพใช้ประโยชน์ในอนาคต เพื่อประโยชน์ ด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

หัวหน้าโครงการ นายบดินทร สอนสุภาพ

ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีที่เริ่มต้น ตุลาคม 2560 ปีที่สิ้นสุด กันยายน 2562

ในปี 2562 มีงานวิจัยที่สิ้นสุด ประกอบด้วย 2 กิจกรรม รวม 4 การทดลอง ดังนี้

งานวิจัยที่สิ้นสุด

กิจกรรมที่ 1 ศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปที่มีศักยภาพการใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพร เพื่อประโยชน์ด้านการคุ้มครองพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

การทดลอง ศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป สกุลกลิ้งกลางดง *Stephania* Lour. (Menispermaceae)

หัวหน้าการทดลอง นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป สกุลกลิ้งกลางดง *Stephania* Lour. (Menispermaceae) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2562 ที่มีศักยภาพด้านสมุนไพร โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายและการใช้ประโยชน์ของพืชสกุลกลิ้งกลางดง ทั้งจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และจากข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้ในพิพิธภัณฑ์พืชต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพฯ กรมวิชาการเกษตร พิพิธภัณฑ์พืช สำนักงานหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช เบื้องต้นเพื่อกำหนดพื้นที่เข้าสำรวจพืชสกุลกลิ้งกลางดง โดยอาศัยข้อมูลด้านนิเวศวิทยา และการกระจายพันธุ์ ความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืชในประเทศไทยและตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช เมื่อได้พื้นที่เป้าหมายแล้ว ออกสำรวจและเก็บตัวอย่างอ้างอิงพืชสกุลกลิ้งกลางดง *Stephania* Lour. ที่มีการใช้ประโยชน์ทางสมุนไพรและการค้า พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างมีชีวิต เพื่อนำมาทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (dry specimen) สำหรับนำไปตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิด บันทึกลักษณะทางสัณฐานวิทยา และข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชสกุลกลิ้งกลางดง รวมถึงข้อมูลทางสังคมจากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ หมอยาสสมุนไพรมันบ้าน ผู้เก็บหรือจัดหาสมุนไพรมัน ผู้จำหน่ายสมุนไพรมัน และผู้ใช้สมุนไพรมัน

ผลจากการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง อุตรดิตถ์ ตาก สระแก้ว ปราจีนบุรี หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี สกลนคร ขอนแก่น นครราชสีมา และลพบุรี พบมีการใช้ประโยชน์จากพืชในสกุลกลิ้งกลางดงที่มากที่สุดคือ สบู่เลือด (*Stephania venosa* Spreng.) มีสรรพคุณรักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบเลือด รักษาเมะเร็ง และเข้ายาบำรุงกำลัง ยาสตรี แต่ปัจจุบันพืชค่อนข้างหายากและ

ราคาสูง และบางพื้นที่ใช้ *Stephania glandulifera* Miers, *Stephania papillosa* Craib และ *Stephania glabra* (Roxb.) Miers เข้ายาบำรุงกำลังในตำรับยาพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังพบว่า บัวบก (*Stephania pierrei* Diels) สามารถนำใบมารับประทานได้และนิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ

การทดลอง ศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปสกุลห้อม *Strobilanthes* Blume. (Acanthaceae)

หัวหน้าการทดลอง นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปสกุลห้อม *Strobilanthes* Blume. (Acanthaceae) วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสำรวจความหลากหลายและศึกษาการใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพรของพืชที่อยู่ในสกุลห้อม ดำเนินการศึกษาระหว่าง ตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2562 โดยศึกษา ค้นคว้าข้อมูลความหลากหลายทางพันธุกรรมและการใช้ประโยชน์ของพืชสกุลห้อม *Strobilanthes* Blume. จากเอกสารวิชาการ ตำรา สิ่งพิมพ์ ทางด้านพฤกษศาสตร์ และอนุกรมวิธานพืช และศึกษาตัวอย่างพรรณไม้ในพิพิธภัณฑ์พืช ดำเนินการสำรวจโดยการสุ่มแบบเจาะจงในพื้นที่ต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลด้านนิเวศวิทยา การกระจายพันธุ์ และตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในพิพิธภัณฑ์พืช ออกสำรวจพืชสกุลห้อมในธรรมชาติและแหล่งปลูก เก็บข้อมูล ด้านการใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างพืชเพื่อนำมาทำตัวอย่างพรรณไม้แห้ง และตัวอย่างมีชีวิต บันทึกลักษณะทางสัณฐานวิทยา และข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชสกุลห้อม จากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิจัย นักวิชาการ หมอยาสมุนไพรพื้นบ้าน และเกษตรกรผู้จำหน่ายพืชสกุลห้อม เป็นต้น

จากการศึกษาพืชสกุลห้อมในพื้นที่จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก เชียงใหม่ พะเยา น่าน แพร่ อุตรดิตถ์ อุตรธานี หนองคาย นครพนม และสกลนคร พบการใช้ประโยชน์จากพืชสกุลห้อมมากที่สุด คือ ห้อม(*Strobilanthes cusia* (Nees) Kuntze) เป็นพืชที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง โดยเฉพาะการนำห้อมมาใช้ประโยชน์ด้านสีย้อมสำหรับทำเครื่องนุ่งห่ม เพราะผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสีย้อมห้อม มีกลิ่นหอม สีสันสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ ที่สำคัญปลอดภัยเพราะผลิตจากเส้นใยและสีธรรมชาติ นอกจากนี้ ห้อมยังมีสรรพคุณทางสมุนไพร โดยรากและใบ นำมาต้มน้ำดื่มแก้ไข้ เจ็บคอ หลอดลมอักเสบ ต่อมทอนซิลอักเสบ บรรเทาอาการปวดท้อง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ และไทยยวนนำใบห้อมไปเผา แล้วนำมาประคบแก้อาการบวม แมลงสัตว์ กัด ต่อย นอกจากนี้ยังพบพืชสกุลห้อมที่ปลูกเพื่อการค้า คือ เนียม *Strobilanthes nivea* Craib การใช้ประโยชน์โดยการนำใบทำเป็นเครื่องหอมและเข้ายา รักษาอาการหวัด แก้ไข้ แก้ไอ บรรเทาอาการ หอบหืด ใบมีกลิ่นหอมเหมือนกับใบเตย จึงนิยมนำมาสูดดมแก้วิงเวียนศีรษะ เป็นสมุนไพรสำหรับสตรีหลังคลอด ใช้อาบ อบเพื่อให้มีกลิ่นหอม

การทดลอง	ศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป สกุลชาไก่ดำ <i>Justicia</i> L. (Acanthaceae)
หัวหน้าการทดลอง	นายบดินทร สอนสุภาพ

บทคัดย่อ

จากการศึกษาความหลากหลาย ของพืชพื้นเมืองทั่วไปสกุลชาไก่ดำ *Justicia* L. (Acanthaceae) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสำรวจความหลากหลายและศึกษาการใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพรของพืชที่อยู่ในสกุลชาไก่ดำ คาดว่าจะมีชนิดที่มีสรรพคุณเช่นเดียวกัน คือ สามารถบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อหรือกระดูกได้ ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม 2559 ถึง กันยายน 2562 โดยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากหนังสือ เอกสารวิชาการ ข้อมูลต่างๆ และจากตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืช จากนั้นจึงดำเนินการสำรวจโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ต่างๆ และบันทึกข้อมูลการใช้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพืชสมุนไพร รวมถึงเก็บตัวอย่างเพื่อจัดทำเป็นตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง จากการศึกษาสำรวจจากพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ พบตัวอย่างพืชในสกุลชาไก่ดำ จำนวน 15 ชนิด ในจำนวนทั้งหมดนี้ เป็นชนิดที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพรจำนวน 7 ชนิด ชนิดที่มีการใช้ประโยชน์มากที่สุดจำนวน 5 ชนิด ได้แก่ สันพร้ามอย หรือ กระดูกไก่ขาว (*Justicia gendarussa* Burm.f.) ใช้ใบสดนำมาตำให้ละเอียด ผสมกับเหล้าแล้วบีบเอาน้ำมาดื่ม หรืออาจใช้กากพอกแผล เป็นยาแก้พิษงูหรือแมลงสัตว์กัดต่อย (ใบสด) ใบสดใช้เป็นบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ เคล็ดขัดยอก กระดูกร้าวหรือกระดูกหัก หญ้าก้านพวง (*Justicia procumbens* L.) หรือชื่ออื่นๆ กระดูกไก่ดำ บัวฮาดำ มีการใช้ประโยชน์ โดยการนำใบ เข้ายาแก้ไข้ ลดความร้อน เป็นยาเย็นถอนพิษเอากากพอกแผล ดูดพิษที่ถูกงูกัด เสนียด (*Justicia adhatoda* L.) พบในจังหวัดเชียงราย และนำมาใช้ประโยชน์เป็นสมุนไพรประคบบริเวณที่ปวด บวม ฟกช้ำ ตรีชวา (*Justicia betonica* L.) พบในจังหวัดชลบุรี และปราจีนบุรี นิยมปลูกประดับในสวน ออกดอกตามช่อปลายกิ่งมีสีขาวและม่วงอ่อน มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการสมานแผลและรักษาโรคผิวหนังได้ ชนิดที่มีการใช้ประโยชน์นี้ พบมากที่สุดทางภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการใช้ประโยชน์โดยชุมชนที่อาศัยบนพื้นที่เขาสูง มีเพียงบางชนิดที่มีการใช้ประโยชน์โดยทั่วไป คือ ตรีชวา (*Justicia betonica* L.) และชาไขดำ (*Justicia fragilis* Wall.) มีการนำมาแปรรูปเป็นยาหม่อง และยาน้ำทาบริเวณที่เจ็บปวดได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาลักษณะของการนำมาใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ในครัวเรือน หรือชุมชน โดยการทุบ การแช่เหล้าพื้นบ้าน แล้วนำมาทาหรือนวดบริเวณที่เจ็บปวดหรือเกิดบาดแผล ซึ่งหากมีการพัฒนาให้แต่ละชนิดใช้ประโยชน์ได้อย่างง่ายและสะดวกขึ้น จะเป็นช่องทางในการพัฒนาพืชชนิดนั้นๆ ให้เป็นสินค้าประจำชุมชนได้

เสนียด (*Justicia adhatoda* L.)

◀ สันพร้ามอญ หรือ กระดุกไถ่ดำ
(*Justicia gendarussa* Burm.f.)

▲ ปีกไถ่ดำ (*Justicia fragilis* Wall.)

▲ ตรีชวา (*Justicia betonica* L.)

▲ หญ้าก้านพวง (*Justicia procumbens* L.)

กิจกรรมที่ 2 ศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปที่มีศักยภาพการใช้ประโยชน์ด้านพืชอาหาร เพื่อประโยชน์ด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

การทดลองที่ ศึกษาวิจัยความหลากหลายและการตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป วงศ์บุกบอน Araceae

หัวหน้าการทดลอง นายบดินทร สอนสุภาพ

บทคัดย่อ

จากการศึกษาความหลากหลาย ของพืชพื้นเมืองทั่วไปวงศ์บุกบอน (Araceae) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสำรวจความหลากหลายและศึกษาการใช้ประโยชน์ในด้านพืชอาหารของพืชในวงศ์บุกบอน ระหว่างเดือนตุลาคม 2559 ถึง กันยายน 2562 โดยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากหนังสือเอกสารวิชาการ ข้อมูลต่าง ๆ และจากตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืช จากนั้นจึงดำเนินการสำรวจโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ต่าง ๆ และบันทึกข้อมูลการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพืชอาหาร รวมถึงเก็บตัวอย่างเพื่อจัดทำเป็นตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิง จากการศึกษาสำรวจจากพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ พบพืชวงศ์บุกบอนจำนวน 36 ชนิด ในจำนวนนี้ เป็นชนิดที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ด้านพืชอาหารจำนวน 14 ชนิด ชนิดที่พบมีการนำมาใช้ประโยชน์มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ผักหนาม [*Lasia spinosa* (L.) Thwaites] นิยมรับประทานเป็นผักต้ม หรือนำมาถนอมอาหารโดยการดองกับน้ำข้าวข้าวและเกลือ กินเป็นผักดองกับน้ำพริกได้หลายประเภท บุกอีรอก *Amorphophallus brevispathus* Gagnep. โดยใช้ส่วนของลำต้นเทียมเหนือดินนำมาประกอบอาหารประเภทแกง ตูนหรือออติบ (*Colocasia gigantea* Hook. f.) ก้านใบรสจืด เย็น นำมากินเป็นผักสดหรือประกอบอาหารประเภทแกงป่า หรือแกงกะทิได้ บอนน้ำหรือเฟือก [*Colocasia esculenta* (L.) Schott.] ใช้ส่วนก้านมาประกอบอาหาร แกงบอนหรือรับประทานเป็นผักสดได้ ส่วนหัวสะสมอาหารนำมาประกอบอาหารแปรรูปเป็นแป้งและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และบุกไข่ (*Amorphophallus muelleri* Blume) นำส่วนของหัวสะสมอาหารไต่ดินมาทำเป็นอาหาร โดยต้องล้างน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง หรือหมักไว้ข้ามคืน เพื่อลดความคัน เมื่อศึกษามูลค่าของชนิดพืชที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในด้านพืชอาหารทั้งหมด พบว่า ชนิดที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงและมีการประกอบกิจการปริมาณมากจำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ บุกไข่ (*Amorphophallus muelleri* Blume) ใช้ประโยชน์โดยการสกัดสารกลูโคมีแนนเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ มีปริมาณการปลูกและการผลิตสูงในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและตาก เฟือก [*Colocasia esculenta* (L.) Schott.] ปลูกเป็นการค้าส่งทั้งตลาดภายในประเทศและสินค้าส่งออก มีปริมาณการผลิตมากในพื้นที่จังหวัดสระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบูรณ์ ผักหนาม [*Lasia spinosa* (L.) Thwaites] ถึงแม้ว่ามีมูลค่าต่อหน่วย คือ จำหน่ายเป็นมัดหรือกำหรือกิโลกรัม ไม่สูงมากนัก แต่พบว่าปริมาณการค้าในตลาดภายในประเทศค่อนข้างสูง บริโภคกันได้อย่างแพร่หลายทั่วประเทศ จึงมีแนวโน้มที่ดีในทางเศรษฐกิจ

บุกคางคก
[*Amorphophallus paeoniifolius* (Dennst.) Nicolson]

▲ ผักหนาม [*Lasia spinosa* (L.) Thwaites]

▲ บอนน้ำ [*Colocasia esculenta* (L.) Schott]

โครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชที่มีศักยภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ ด้านเกษตรและอุตสาหกรรม

หัวหน้าโครงการ

สำนักผู้เชี่ยวชาญ

ระยะเวลาที่ดำเนินการ

ปีที่เริ่มต้น ตุลาคม 2559 ปีที่สิ้นสุด กันยายน 2563

ในปี 2562 มีงานวิจัยต่อเนื่อง 2 การทดลอง ดังนี้

งานวิจัยต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ 6 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการใช้ประโยชน์เตยหนามและเตยทะเล

การทดลอง

ศึกษากายวิภาควิทยาของและลักษณะเส้นใยของเตยหนาม (*Pandanus tectorius* Parkinson ex Du Roi) และเตยทะเล [*Pandanus odorifer* (Forssk.) Kuntze] เพื่อการใช้ประโยชน์เชิงเกษตรและอุตสาหกรรม

หัวหน้าการทดลอง

นายบดินทร สอนสุภาพ

ผลการดำเนินงาน

ประสานผู้เชี่ยวชาญการวิเคราะห์ผลทางสถิติ พร้อมทั้งติดต่อพื้นที่เก็บตัวอย่าง และเตรียมตัวอย่างเพิ่มเติมสำหรับการวิเคราะห์ซ้ำ เนื่องจากต้องการตรวจสอบสมมติฐาน เรื่องวิธีการทำตัวอย่างเส้นใยมีผลต่อคุณภาพของเส้นใยหรือไม่ และรวบรวมข้อมูลด้านกายวิภาค และด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลของแผ่นใบเตยหนามแต่ละแหล่งที่มา

วิเคราะห์ค่าความมันวาวของตัวอย่างเตยทั้ง 5 แหล่ง ได้แก่ ตัวอย่างบ้านดูหนุ จังหวัดตรัง ตัวอย่างจากบ้านร่าหมาด จังหวัดกระบี่ ตัวอย่างจากบ้านสายควน จังหวัดสตูล ตัวอย่างจาก ตะรุตา จังหวัดสตูล ตัวอย่าง บ้านห่านโพธิ์ จังหวัดสงขลา ร่วมกับลักษณะทั่วไปของเตยหนาม พบว่า ตัวอย่างเตยหนามที่เก็บรวบรวมจากแหล่งใช้ประโยชน์ทั้งหมด เป็นชนิด *Pandanus odorifer* (Forssk.) Kuntze ซึ่งพบกระจายพันธุ์ทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้ ภาคตะวันตก ของไทย และจากการวิเคราะห์ค่าความมันวาวของตัวอย่างแผ่นใบแห้งของตัวอย่างเตย ซึ่งความมันวาวนี้จะมีผลต่อคุณภาพของชิ้นงานในเบื้องต้น คือ ตัวอย่างที่มีความมันวาวมาก (ซึ่งเกิดจากการชุดตัวอย่างด้วยโลหะ) จะสอดคล้องกับความเหนียวของเส้นใย ซึ่งให้สามารถประกอบชิ้นงานได้อย่างดี โดยพบว่า ค่าความมันวาวของตัวอย่างทั้งหมด ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (ค่าเฉลี่ย 45.70 GU Gloss Unit) ซึ่งเป็นความมันวาวระดับกลาง พบได้ในตัวอย่างใบพืชที่สามารถปรับตัวให้ทนต่อความร้อนได้ดี โดยจากข้อมูลของการขึ้นรูปชิ้นงานจากใบเตยหนาม พบว่า ความมันวาว ความเหนียว จะขึ้นอยู่กัขั้นตอนการชุดแผ่นใบ การชุดด้วยน้ำหมักมือ จำนวนครั้ง และวัสดุที่ใช้ในการชุดที่เหมาะสม จะทำให้ชิ้นงานมีความมันวาวและความเหนียวที่พอดี

การทดลอง ศึกษา วิเคราะห์ทางพฤกษเคมีในเตยหนาม (*Pandanus tectorius* Blume) และเตยทะเล (*P. odoratissimus* L.f.) เพื่อการใช้ประโยชน์เชิงเกษตรและอุตสาหกรรม

หัวหน้าการทดลอง นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง

ผลการดำเนินงาน

เตยทะเลและเตยหนามมีถิ่นกำเนิดตามชายหาดทั่วคาบสมุทรแถบเส้นศูนย์สูตร ในหลายประเทศ พบขึ้นเป็นดงอยู่ตามชายหาด ตั้งแต่หมู่เกาะของฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม คาบสมุทรมลายู หมู่เกาะฮาวาย อินเดีย ออสเตรเลีย พอลินีเชีย และวานูอาตู ส่วนในประเทศไทยพบได้มากที่จังหวัดสงขลา ตรัง และสตูล การใช้ประโยชน์ของเตยทะเลและเตยหนามนิยมนำใบมาใช้ในงานฝีมือ เช่น เสื่อ หรือเครื่องใช้ประเภทจักสาน นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ด้านสมุนไพร และปลูกเป็นไม้ประดับได้

จากการเก็บตัวอย่างเตยทะเลในแหล่งพันธุกรรมทางภาคใต้ 4 แหล่งพันธุกรรม ได้แก่ เตยทะเลจากอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอเมือง อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล และอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง นำมาวิเคราะห์ค่าความเข้มข้น ได้แก่ ค่าสี (spad value) คลอโรฟิลล์ เอ คลอโรฟิลล์ บี คลอโรฟิลล์ทั้งหมด และสารให้กลิ่น 2-Acetyl-1-Pyrroline (2AP) ซึ่งเป็นสารระเหยให้กลิ่นที่สำคัญในใบเตย เป็นสารประกอบไนโตรเจนในกลุ่ม heterocyclic compounds ผลการทดลองพบว่า ค่าสีของเตยทะเลจาก อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีความเข้มข้นสูงสุด มีความสัมพันธ์กับค่า คลอโรฟิลล์ เอ บี คลอโรฟิลล์รวม แคโรทีนอยด์ และแอนโทไซยานิน ที่มีค่ามากกว่าเตยทะเลจากแหล่งพันธุกรรมที่อื่น ส่วนสารให้กลิ่น 2AP ในเตยหนามทั้งสี่แหล่งมีค่าใกล้เคียงกัน ดังนั้นผลการทดลองที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการให้สีย้อม และการใช้กลิ่นจากเตยต่อไป

การประชุม สัมมนา และฝึกอบรม

ในปี 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช มีการจัดการประชุม สัมมนา และฝึกอบรม ดังนี้

การประชุมสัมมนา

- ❖ การประชุมสัมมนา เรื่อง บทบาทของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ต่อระบบการเกษตรไทย

เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ 29 พฤศจิกายน 2561 ณ ห้องนนทรี 1 โรงแรมเคอูโฮม กรุงเทพฯ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืชจัดการประชุมสัมมนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่สร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชให้กับบุคลากรภายในกรมวิชาการเกษตร ซึ่งมี นายอนันต์ อักษรศรี ประธานการประชุมสัมมนา ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย บุคลากรของกรมวิชาการเกษตร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 103 คน โดยหวังอย่างยิ่งว่าผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน จะได้รับความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และการดำเนินงานด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชมากยิ่งขึ้น เพียงพอที่จะสามารถถ่ายทอด ให้คำแนะนำ และตอบคำถาม ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่ได้ รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักคุ้มครองพันธุ์พืชและหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งการทำงานแบบบูรณาการจะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของกรมวิชาการเกษตร ได้เป็นผลสำเร็จ

❖ การประชุมสัมมนา เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้นเพื่อการส่งออก

เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2562 ณ โรงแรมเคอูโฮม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการประชุมสัมมนามีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประกาศกรมวิชาการเกษตรเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น ตลอดจน กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา จำนวน 52 คน ประกอบด้วย เกษตรกร หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

❖ การประชุมคณะอนุกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ ครั้งที่ 1/2562

เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2562 ณ ห้องประชุม 201 ตึกกสิกรรม ชั้น 2 กรมวิชาการเกษตร ซึ่งมี ดร.เสริมสุข สลักเพ็ชร์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร เป็นประธานการประชุม การประชุมครั้งนี้ เพื่อพิจารณากำหนดชนิดพืชที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับความคุ้มครอง ตามมาตรา 14 จำนวน 2 ชนิดพืช คือ พืชสกุลยูโฟเบียและพืชสกุลฝ้ายและรับทราบการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของสั้มเซียหวานเทพรส และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชนิดพันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช (ฉบับที่ 12) และ (ฉบับที่ 13)

❖ การประชุมคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชครั้งที่ 1/2562

เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อาคารศูนย์ปฏิบัติการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร ซึ่งมี นางสาวดุจเดือน ศศะนาวิน รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานการประชุม การประชุมครั้งนี้เพื่อพิจารณากำหนดชนิดพืชที่พันธุ์พืชใหม่สามารถขอรับความคุ้มครองตามมาตรา 14 พืชสกุลฝ้าย และร่างระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยการบริหารกองทุนและควบคุมค่าใช้จ่ายเงินกองทุน พ.ศ. ... (มาตรา 45 วรรคท้าย) ในโอกาสนี้รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นให้ นายนพดล ทองมัน ประธานกลุ่มเกษตรกรกรทำสวนส้มเทพรสคู่บางกะเจ้า และอธิบดีกรมวิชาการเกษตรร่วมเป็นสักขีพยานและร่วมแสดงความยินดี

❖ การประชุมเจ้าหน้าที่วิชาการพืชอนุรักษ์

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อคิดเห็นและกำหนดท่าทีต่อข้อเสนอ (Proposal) ของการประชุมสมัยสามัญภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ 18 (CITES CoP18) ณ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ตลอดจนรายการผลการประชุม CITES CoP 18 ดังกล่าว และเพื่อให้ข้อคิดเห็นต่อ (ร่าง) ประกาศกรมวิชาการเกษตรเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น และ (ร่าง) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส และกฎระเบียบควบคุมทางการค้า ตามมติที่ประชุมไซเตส จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 ตึกโภชากร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
- ครั้งที่ 2/2562 เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 ตึกโภชากร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

❖ การประชุมคณะอนุกรรมการพืชอนุรักษ์

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อคิดเห็นและกำหนดท่าทีต่อข้อเสนอ (Proposal) ของการประชุมสมัยสามัญภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ 18 (CITES CoP18) ณ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ตลอดจนรายการผลการประชุม CITES CoP 18 ดังกล่าว และเพื่อให้ข้อคิดเห็นต่อ (ร่าง) ประกาศกรมวิชาการเกษตรเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขึ้นทะเบียนแปลงปลูกพืชอนุรักษ์ประเภทไม้ต้น และ (ร่าง) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง พืชอนุรักษ์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงชนิดพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตส และกฎระเบียบควบคุมทางการค้า ตามมติที่ประชุมไซเตส จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2562 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 อาคารถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร
- ครั้งที่ 2/2562 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2562 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 อาคารถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร
- ครั้งที่ 3/2562 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2562 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 อาคารถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมวิชาการเกษตร

การฝึกอบรม

❖ การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี 2562

มีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

1) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชน สถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช ได้รับความรู้ ความเข้าใจและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนซึ่งทรัพยากรพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่นและพันธุ์พืชป่า

2) เพื่อให้องค์กรส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และประชาชนในชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

3) เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และสมาชิกในแต่ละชุมชน ได้แสดงความคิดเห็น รับทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช

4) เพื่อสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า และพันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น ให้ชุมชนช่วยกันอนุรักษ์ พัฒนา และรักษาพันธุ์พืชพื้นเมืองในชุมชนให้คงอยู่สืบไป

โดยจัดฝึกอบรม จำนวน 4 ครั้ง ดังนี้

● ครั้งที่ 1 จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชน บ้านห้วยแล้ง ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

- ครั้งที่ 2 จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชน ณ ชุมชนบ้านเพ็กใหญ่ อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น

- ครั้งที่ 3 จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชน ณ ชุมชนหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

- ครั้งที่ 4 จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชน ณ ชุมชนสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

- ❖ การฝึกอบรมการจำแนกพืชอนุรักษณ์และการออกหนังสืออนุญาตแบบเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ในการตรวจสอบจำแนกชนิดพืชอนุรักษณ์ ภาวะเบียบในการควบคุมการค้าพืชอนุรักษณ์ระหว่างประเทศ และการใช้งานระบบออกหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษณ์แบบอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อวันที่ 6-8 พฤศจิกายน 2561 ณ ห้องประชุม ชั้น 1 อาคารปฏิบัติการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร และศึกษาดูงานการจัดการดูแลรักษาพืชในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาไซเตสในสถานที่เพาะเลี้ยง ณ สวนนงนุชพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 31 คน

❖ การฝึกอบรม เรื่อง การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์เบื้องต้น

จัดขึ้นเมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม 2561 ณ อาคารพิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจหลักการและวิธีการวาดภาพลายเส้นทางพฤกษศาสตร์ ที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการวาดภาพลายเส้นเพื่อบันทึกลักษณะสัณฐานวิทยาของพืช ในงานวิจัยและงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตามหลักสากล โดยผู้เข้าร่วมอบรมเป็นนักวิชาการเกษตร ทุกระดับ และบุคลากรภายในกรมวิชาการเกษตร จำนวน 35 คน

❖ การฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยพฤกษศาสตร์พื้นฐานเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

จัดขึ้นเมื่อวันที่ 8-9 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุมบ้านพะโท-พะแช่ ตำบลแม่گی อำเภอนายม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจหลักการดำเนินงานวิธีการสำรวจและการบันทึกข้อมูลด้านพฤกษศาสตร์พื้นฐานเบื้องต้นและสามารถเป็นนักวิจัยท้องถิ่นได้ พร้อมทั้งสร้างความตระหนัก จิตสำนึก และความเข้าใจหลักการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืชในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน และได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและแนวทางการดำเนินงานของกองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช โดยผู้เข้ารับการอบรมเป็นเกษตรกรในชุมชนบ้านพะโท-พะแช่ ตำบลแม่گی อำเภอนายม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 33 คน

งานความร่วมมือระหว่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในปี 2562 สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ได้มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศและหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งจัดเป็นการเข้าร่วมการประชุม และศึกษาดูงาน ดังนี้

การประชุม

❖ การประชุม เรื่อง Plant Variety Protection for Lancang-Meking Countries ระหว่างวันที่ 14-20 ตุลาคม 2561 ณ เมือง Danzhou มณฑล Hainan สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์การดำเนินงานคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคล้านช้าง-ลุ่มแม่น้ำโขง จำนวน 5 ประเทศ ประกอบไปด้วย ประเทศไทย ลาว เมียนมาร์ กัมพูชา และเวียดนาม ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นางสาวธิดากุญ แสนอุดม นายปาน ปานขาว นางสาวณัฐพร เสียงอ่อน และนายอัฐพร ลิทธิวิภูศิริ

❖ การประชุมเชิงปฏิบัติการการระดับภูมิภาค เรื่อง การเตรียมจัดทำรายงานระดับประเทศ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ระหว่างวันที่ 10-14 ธันวาคม 2561 ณ สาธารณรัฐอินเดีย ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา

❖ การประชุม The 17th Regular Session of the Genetic Resources for Food and Agriculture ระหว่างวันที่ 18-22 กุมภาพันธ์ 2562 ณ สำนักงานใหญ่องค์การอาหารและการเกษตร แห่งสหประชาชาติ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา

❖ การประชุม The 15th Meeting of the ASEAN Working Group on the Convention on International Trade in Endangered Species on Wild Fauna and Flora and Wildlife Enforcement (15th AWG-CITES and WE) ระหว่างวันที่ 1-5 เมษายน 2562 ณ เมืองซันดากัน ราชอาณาจักร สหพันธรัฐมาเลเซีย ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นางยอดหญิง สอนสุภาพ และนางสาวรัชชณา สารภีกรม

❖ การประชุมโครงการคุ้มครองพันธุ์พืชเอเชียตะวันออก ครั้งที่ 12 (The 12th East Asia Plant Variety Protection Forum Meeting) และการสัมมนา เรื่อง International Seminar on the Protection of New Varieties of Plants ระหว่างวันที่ 22-25 เมษายน 2562 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐ ประชาชนจีน ประชุมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ คำนการคุ้มครองพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นางสาวธิดากัญญา แสนอุดม นายปาน ปานขาว นางสาวรุ่งทิพา ธนธาตุด และนางสาวณัฐพร เสียงอ่อน

❖ การเข้าร่วมประชุม 7th International Orchid Conservation Congress ณ Jodrell Laboratory, Kew Gardens, United Kingdom และนำเสนอผลงานภาคบรรยาย เรื่อง การศึกษาการค้าที่ผิดกฎหมายในปัจจุบันและการประเมินสถานภาพความเสี่ยงของกล้วยไม้สกุลหวาย หมูเอื้องข้าวตอกที่พบในประเทศไทย (A study of recent illegal trade and conservation status in Dendrobium section Stachyobium in Thailand) ระหว่างวันที่ 26 พฤษภาคม-2 มิถุนายน 2562 ณ Jodrell Laboratory สวนพฤกษศาสตร์คิว (Royal Botanic Gardens, Kew) เมืองลอนดอน (London) ประเทศสหราชอาณาจักร ผู้เข้าร่วมประชุมและนำเสนอผลงานบรรยาย คือ นายภัทธรวีร์ พรหมนัส

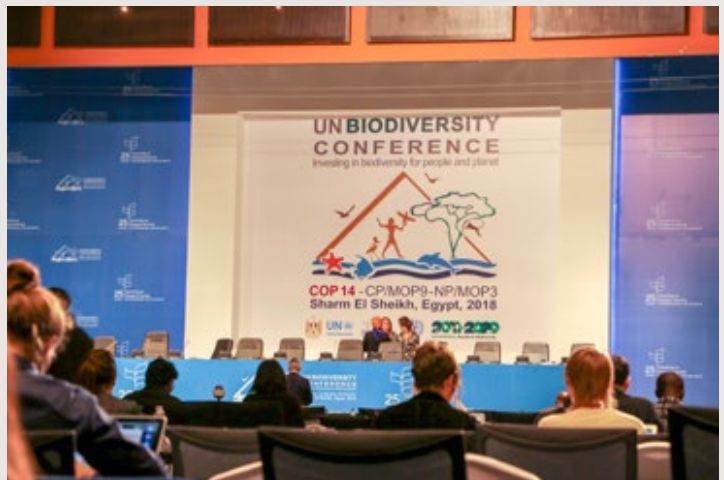
❖ การประชุมสมัชชาสัมฤทธิ์ประเทศภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ครั้งที่ 18 [CITES Conference of the Parties (CoP18)] ระหว่างวันที่ 17-28 สิงหาคม 2562 ณ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นายอนันต์ อักษรศรี นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา และนางสาวสุมาลี ทองดอนแอ

❖ การประชุม The Third Meeting of Pilot Project for the Establishment of an International Cooperation of PVP Mechanism in the Region under the Scope of EAPVPF ระหว่างวันที่ 2-5 กันยายน 2562 ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าร่วมประชุม เพื่อสร้างความร่วมมือการอำนวยความสะดวกการยื่นคำขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่และการตรวจสอบพันธุ์พืช ด้วยระบบมาตรฐานข้อมูลของ UPOV และได้รับรู้รับทราบสถานการณ์และความก้าวหน้าเกี่ยวกับการดำเนินงานด้าน PVP ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวธิดาภุญ แสนอุดม

❖ การสัมมนาสำหรับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการนำเข้าและส่งออกและการป้องกัน ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ระหว่างวันที่ 7-29 กันยายน 2562 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวรัชชณา สารภีกรม

❖ การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 14 (CBD COP-14) และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 17-29 พฤศจิกายน 2561 ณ เมืองชาร์ม เอล เซค สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นายอนันต์ อักษรศรี (ผู้อำนวยการ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช) นายปาน ปานขาว และนางสาวปาจรีย์ อินทะชุบ

การศึกษาดูงาน

❖ เข้าร่วมศึกษาดูงาน Study Visit on Plant Variety Protection ระหว่างวันที่ 5-6 พฤศจิกายน 2561 ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และการประชุม Conference on the Benefits of Membership in the International Union for the Protection of New Varieties of Plants ระหว่างวันที่ 8-9 พฤศจิกายน 2561 ณ เขตปกครองพิเศษยกยาคาร์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อส่งเสริมการใช้และการพัฒนาระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประโยชน์ที่ได้รับจากประเทศที่มีการใช้ระบบดังกล่าว และเปิดโอกาสให้หารือประเด็นอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV) รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับการเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นางสาวธิดากัญญา แสนอุดม และนายปาน ปานขาว

❖ การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้ ณ ภูเขานาน ประเทศเมียนมาร์ ร่วมกับสวนพฤกษศาสตร์ [Kochi Prefectural Makino Botanical Garden (MBK)] ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 13-23 พฤศจิกายน 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อหารือและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพืชวงศ์กล้วยไม้ (Orchidaceae) และการอนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่เดิมตามธรรมชาติ โดยความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น เมียนมาร์ และไทย ผู้เข้าร่วมการศึกษาและอบรม คือ นายภัทรวีร์ พรหมนัส

❖ การฝึกอบรมปฏิบัติการวิจัยการอนุรักษ์และการแลกเปลี่ยนพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร (Works for Conservation and Exchanges of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture) ระหว่าง วันที่ 3-7 ธันวาคม 2561 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางสาวดวงเดือน ศรีโพทา

❖ การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง Plant–insect interactions in the Asclepiadoideae (Workshop on plant–insect interactions in the Asclepiadoideae, as part of the partnership Hubert Curien SIAM 2018 n° 40533RA) ระหว่างวันที่ 6–14 ธันวาคม 2561 ณ Centre for Evolutionary and Functional Ecology (CEFE/CNRS), Montpellier University สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนความรู้ เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงวิวัฒนาการร่วม ระหว่างพืชกลุ่มวงศ์ดอกกรัก (Asclepiadaceae) และแมลงถ่ายพาหะเรณู (pollinator) ที่พบในประเทศไทย และฝรั่งเศส ผู้เข้าร่วมอบรม คือ นายภัทธรวีร์ พรหมนัส

❖ การฝึกอบรม The East and Southeast Asia Biodiversity Information Initiative (ESABII): Training of Trainer on CITES Policies and Identification of Threatened Species (TOT) ระหว่างวันที่ 24–27 กุมภาพันธ์ 2562 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ผู้เข้าร่วมประชุม คือ นางยอดหญิง สอนสุภาพ

❖ ศึกษาดูงานด้านการคุ้มครองพันธุ์พืช และอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) ระหว่างวันที่ 21–29 กันยายน 2562 ณ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเบลเยียม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการปฏิบัติที่มากขึ้นเกี่ยวกับประโยชน์ของระบบการคุ้มครองพันธุ์พืชและการเป็นสมาชิก UPOV เพื่อการพัฒนาการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ร่วมทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลระหว่างผู้แทนจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเกษตรกร และนักปรับปรุงพันธุ์พืชในฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ และเจ้าหน้าที่จากสหภาพยุโรปที่รับผิดชอบด้านการเกษตร การคุ้มครองพันธุ์พืช และการดำเนินงานด้านนโยบาย ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ นายสุรเดช ปัจฉิมกุล (รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร) และนางสาวธิดากัญญา แสนอุดม

เปราะภู

Boesenbergia alba (K. Larsen & R. M. Sm.) Mood & L. M. Prince

วงศ์ : ZINGIBERACEAE

ไม้ล้มลุกแตกกอ รากอวบน้ำ มี 4-6 ใบ กาบยาว ใบรูปใบหอกหรือรูปแถบ ปลายแหลมยาว โคนกลมหรือตัด
ช่อดอกออกจากรหว่างกาบ ใบประดับรูปดาบ มี 4-6 ดอก ดอกสีขาว อมม่วงหรือชมพู กลีบรูปขอบขนาน มีแต้มสีเหลืองที่โคน
ไม่มีถ้วยรองเกสรเพศผู้ ปลายกลีบปากเว้าตื้น โคนเรียวแคบเป็นร่อง แผ่นเกสรเพศผู้ที่เป็นหมันรูปไข่กลับ เกสรเพศผู้
สีเหลือง มีขนต่อมกระจาย อับเรณู ปลายมีสัน พับลง สีเหลือง เรณูมีเมือก

เปราะภู เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบกระจายหนาแน่นทางภาคเหนือที่อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เลย เพชรบูรณ์ ขึ้นตามทุ่งหญ้าบนลานหิน ความสูง 1,000-1,500 เมตร

ภาพถ่ายโดย : นายบัณฑิต สอนสุภาพ

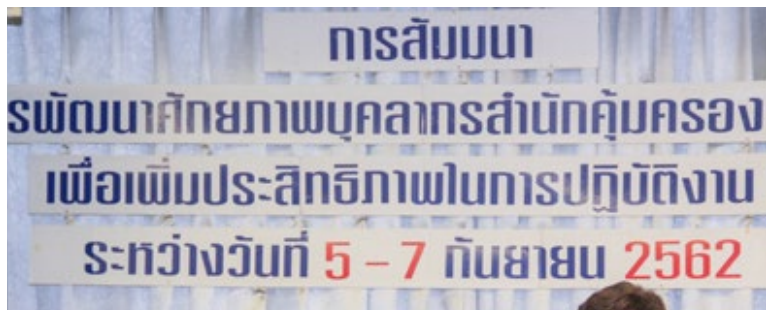
The background of the image is a lush field of green plants with long, narrow leaves. Several white flowers with yellow centers are in bloom, scattered throughout the scene. The text is overlaid on the upper portion of the image.

**ภาพกิจกรรม
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
ปี พ.ศ. 2562**

การสัมมนาประจำปี พ.ศ. 2562

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ระหว่างวันที่ 5-7 กันยายน 2562 ณ โรงแรมแกรนด์จอมเทียน พาเลซ จังหวัดชลบุรี

กิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ณ มูลนิธิคุณพ่อเรย์ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
ในวันที่ 7 กันยายน 2562

ภาคผนวก

เอื้องเหลืองจันทบูร

Dendrobium friedericksianum Rchb. f.

วงศ์ : ORCHIDACEAE

กล้วยไม้อิงอาศัย เจริญเติบโตทางด้านข้าง ลำลูกกล้วยห้อยลง ผิวแห้งเป็นสันและมีร่องตามยาว ใบรูปหอก ออกเรียงสลับในระนาบเดียว มักทิ้งใบช่วงออกดอก ดอกออกเป็นช่อ ตามข้อบนลำลูกกล้วย แต่ละช่อมี 3-6 ดอก ดอกสีเหลือง กลีบปากมีแต้มสีน้ำตาล 2 แต้ม ขนาดดอกโตประมาณ 5 เซนติเมตร ดอกบานได้นาน ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม

พบเฉพาะในป่าแถบภาคตะวันออกของไทย ตั้งแต่จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด จนถึงป่าแถบชายแดน กัมพูชาด้านที่ติดกับภาคตะวันออกของไทย

ภาพถ่ายโดย : นายสมัคร รัตนทิพย์

ภาคผนวก 1 รายชื่อพืชที่รัฐมนตรีประกาศให้พันธุ์พืชใหม่สามารถ ขอตระเบียนคุ้มครองได้ จำนวน 91 รายการ

กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ (25 รายการ)		
กล้วยไม้สกุลแคทลียา และลูกผสม	บอนสี	พืชสกุลยูโฟรเบีย
กล้วยไม้สกุลซิมบิเดียม	เบญจมาศ	พืชสกุลวานิลลีทิส
กล้วยไม้สกุลฟาแลนนอปปี้ส และลูกผสม	โป๊ยเซียน	พืชสกุลหน้าวัว
กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี	พืชสกุลกุหลาบ	พืชสกุลหม้อข้าวหม้อแกงลิง
กล้วยไม้สกุลแวนด้า และลูกผสม	พืชสกุลชายผ้าสีดา	ไม้ดอกสกุลขมิ้น
กล้วยไม้สกุลหวาย	พืชสกุลดาวเรือง	ลั่นทม
แก้วกาญจนา	พืชสกุลเดป	หยก
ชวนชม	พืชสกุลบานชื่น	
บัว	พืชสกุลลิ้นมังกร	

กลุ่มพืชผัก (21 รายการ)		
กะหล่ำปลี	บวบเหลี่ยม	ผัก/แพง
กระเจี๊ยบเขียว	ผักกาดขวางตั้ง	ผักทอง และลูกผสม
แตงกวา และแตงร้าน	ผักกาดหอม	มะเขือ
แตงเทศผิวเรียบ และแตงเทศลายนูน และลูกผสม	ผักกาดหัว	มะเขือเทศ
แตงโม	ผักคะน้า	มะระ
ถั่วแขก	ผักบุ้งจีน	มันเทศ
ถั่วฝักยาว	พริกเผ็ด และพริกยักษ์ หรือพริกหวาน	มันฝรั่ง

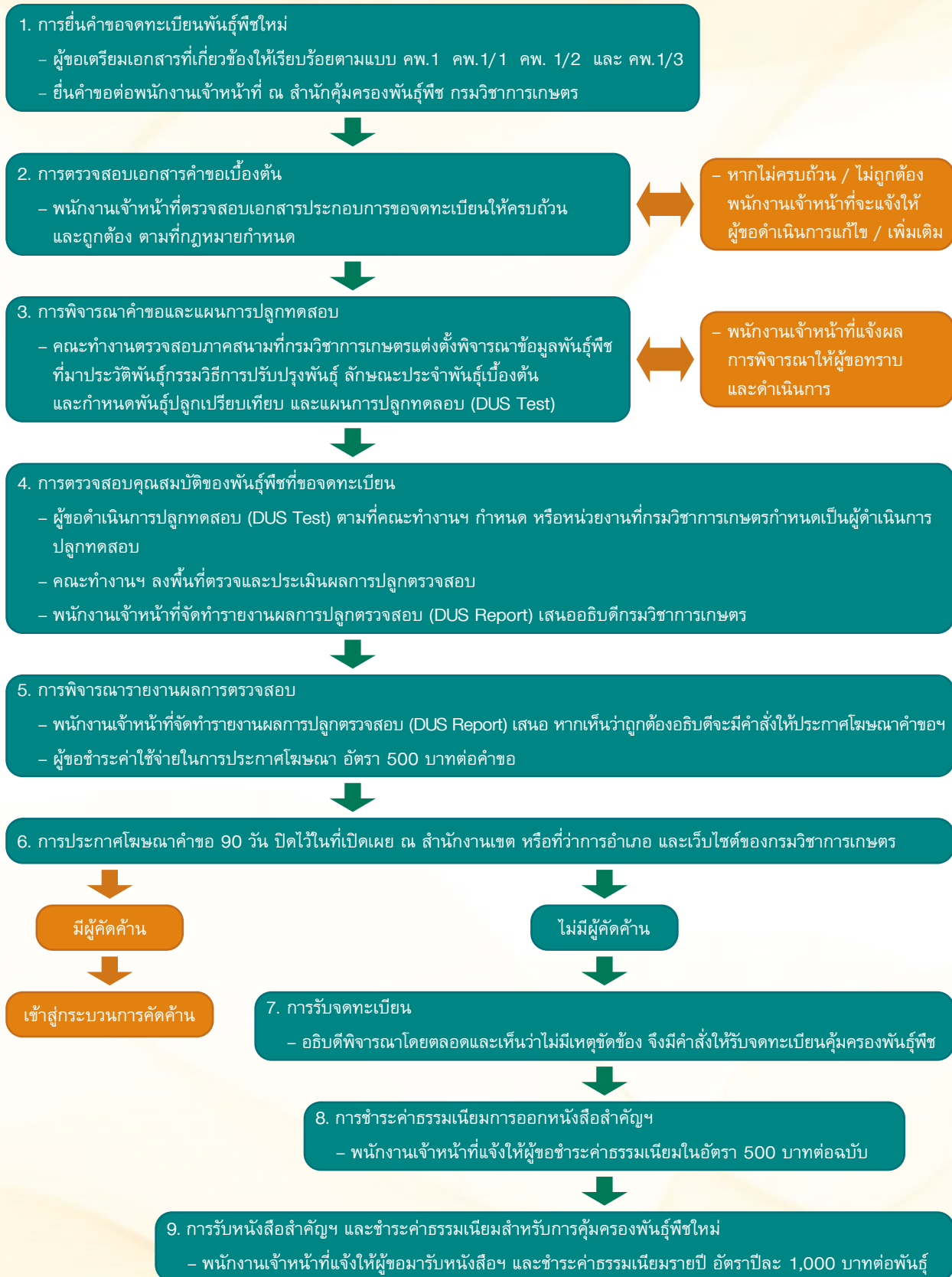
กลุ่มพืชไร่ (17 รายการ)		
ข้าว	ไผ่	หญ้าแฝก
ข้าวโพด	พืชสกุลฝ้าย	หญ้าเนเปียร์ และลูกผสม
งา	พืชสกุลยาสูบ	หญ้ารัฐี และลูกผสม
ถั่วเขียว	พืชสกุลหญ้าขนาดเล็ก	อ้อย
ถั่วเหลือง	มันสำปะหลัง	อ้อยยักษ์
ปาล์มน้ำมัน	สับปะรด	

กลุ่มไม้ผล/ไม้ยืนต้น (24 รายการ)		
กล้วย	พืชสกุลกาแฟ	ลิ้นจี่
กลุ่มมะปราง	มะขาม	ส้มเขียวหวาน และลูกผสม
ขนุน	มะนาวไทย และลูกผสม	ส้มเขียว และลูกผสม
เงาะ	มะพร้าว	ส้มโอ
ชมพู่	มะเฟือง	ยางพารา
ทุเรียน	มะม่วง	หม่อน
น้อยหน่า และลูกผสม	มะละกอ	อินทผลัม
ฝรั่ง	ลำไย	อะโวคาโด

กลุ่มพืชให้เนื้อไม้ (4 รายการ)		
พืชให้เนื้อไม้ในสกุลอะเคเชีย และลูกผสม	สัก	ยูคาลิปตัส

กลุ่มเห็ดและสาหร่าย (1 รายการ)
เห็ดถั่งเช่าสีทอง

ภาคผนวก 2 ขั้นตอนการจดทะเบียนค้ำครองพันธบัตรใหม่ ตามพระราชบัญญัติค้ำครองพันธบัตร พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 3 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ ในปีงบประมาณ 2562

กล้วยไม้สกุลหวายพันธุ์ม่วงราชกุมารี	ข้าวโพดพันธุ์จี986 1 แชด	แตงกวาพันธุ์จักรเงิน
กล้วยไม้สกุลหวายพันธุ์รักต ลีริน	ข้าวโพดพันธุ์เอช0166 แชด	แตงโมพันธุ์ทีโออาร์ 466
ข้าวพันธุ์เอ็มจีซี 1	ข้าวโพดพันธุ์จี1199 แชด	แตงโมพันธุ์ทีโออาร์ 467
ข้าวพันธุ์กข59	ข้าวโพดพันธุ์บี7430 แชด	แตงโมพันธุ์ทีโออาร์ 468
ข้าวพันธุ์กข61	ข้าวโพดพันธุ์ดี5287 แชด	แตงโมพันธุ์ทีโออาร์ 469
ข้าวโพดพันธุ์ซี.พี. ฮันนี่ สวีท	ข้าวโพดพันธุ์จี3249 แชด	แตงโมพันธุ์ไกลเด้นท์สวีท 80
ข้าวโพดพันธุ์ไอคิวที234	ข้าวโพดพันธุ์จี532 1 แชด	แตงโมพันธุ์จอมขวัญ
ข้าวโพดพันธุ์เคเอส522	ข้าวโพดพันธุ์จี057 1 แชด	แตงร้านพันธุ์แอล3392
ข้าวโพดพันธุ์เอสเคเคเอ็มเอ็ม	ข้าวโพดพันธุ์บี5926 แชด	แตงร้านพันธุ์แอล3453
ข้าวโพดพันธุ์เอสเคเคจีจี229	ข้าวโพดพันธุ์ดี3736 แชด	แตงร้านพันธุ์แอล3479
ข้าวโพดพันธุ์เอ็นเค6232	ข้าวโพดพันธุ์เอช8635 แชด	แตงร้านพันธุ์แอล3468
ข้าวโพดพันธุ์เอ็นเค6253	ข้าวโพดพันธุ์ดี6988 แชด	แตงร้านพันธุ์แอล13
ข้าวโพดพันธุ์แฟนซีสีม่วง111	ข้าวโพดพันธุ์เอช0897 แชด	ถั่วฝักยาวพันธุ์ลำน้ำพอง 2
ข้าวโพดพันธุ์213	แตงกวาพันธุ์ลำช้า	บวบเหลี่ยมพันธุ์ฟาร์โธ
ข้าวโพดพันธุ์404	แตงกวาพันธุ์บีซี43-452	บวบเหลี่ยมพันธุ์มินิ
ข้าวโพดพันธุ์แฟนซีขาวม่วง212	แตงกวาพันธุ์ลำช้า 2	ฝ้ายพันธุ์ตากฟ้า 6
ข้าวโพดพันธุ์ไฮบริกซ์39	แตงกวาพันธุ์ลำช้า 3	พริกพันธุ์อัคนีโพธิ์
ข้าวโพดพันธุ์ไฮบริกซ์53	แตงกวาพันธุ์บีซี43-305	พริกพันธุ์เพชรมอดินแดง
ข้าวโพดพันธุ์ดี2958 แชด	แตงกวาพันธุ์ลำช้า 4	พริกพันธุ์ทับทิมมอดินแดง
ข้าวโพดพันธุ์ดี8409 แชด	แตงกวาพันธุ์บีซี43-104	พริกพันธุ์หยกเขียวมอดินแดง
ข้าวโพดพันธุ์เอช2983 แชด	แตงกวาพันธุ์ภูเขียว 2	พริกพันธุ์หยกขาวมอดินแดง
ข้าวโพดพันธุ์บี0050 แชด	แตงกวาพันธุ์สั้นเมือง	พริกพันธุ์เพชรมงคล
ข้าวโพดพันธุ์จี1313 แชด	แตงกวาพันธุ์แอล5793	พริกพันธุ์เรดชันอีसान
ข้าวโพดพันธุ์จี4273 แชด	แตงกวาพันธุ์ท็อปกรีน	พริกพันธุ์เรดมูนอีसान

พริกพันธุ์เอลโลมูน	มะเขือเทศพันธุ์โลโคเรด
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 1	มะเขือเทศพันธุ์มรกตทอง
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 2	มะเขือเทศพันธุ์มณีอำพันโครงการหลวง
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 3	มะเขือเทศพันธุ์แบล็คเลดี้สวีทโครงการหลวง
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 4	มะเขือเทศพันธุ์เรดเลดี้สวีทโครงการหลวง
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 5	มะเขือเทศพันธุ์มณีทับทิมโครงการหลวง
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 6	มะเขือเทศพันธุ์เอ็กซ์ตราโกลด์
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 7	มะเขือเทศพันธุ์แพรวชมพู
แฟงพันธุ์ปิ่นแก้ว	มะเขือเทศพันธุ์ฟรีเมียโกลด์
มะเขือพันธุ์ดาวิกา	มะระพันธุ์วาเลนไทน์
มะเขือเทศพันธุ์เพชรอุบล 1	มะระพันธุ์เขียวหยก 30
มะเขือเทศพันธุ์เพชรอุบล 2	มะระพันธุ์ไซเบอร์
มะเขือเทศพันธุ์แบล็คเชอรี ขามแก่น	มันสำปะหลังพันธุ์ห้วยบง 90
มะเขือเทศพันธุ์โกลเด้น ปริ้นเซล	ลัมเขี้ยวหวานพันธุ์แพร่ 1

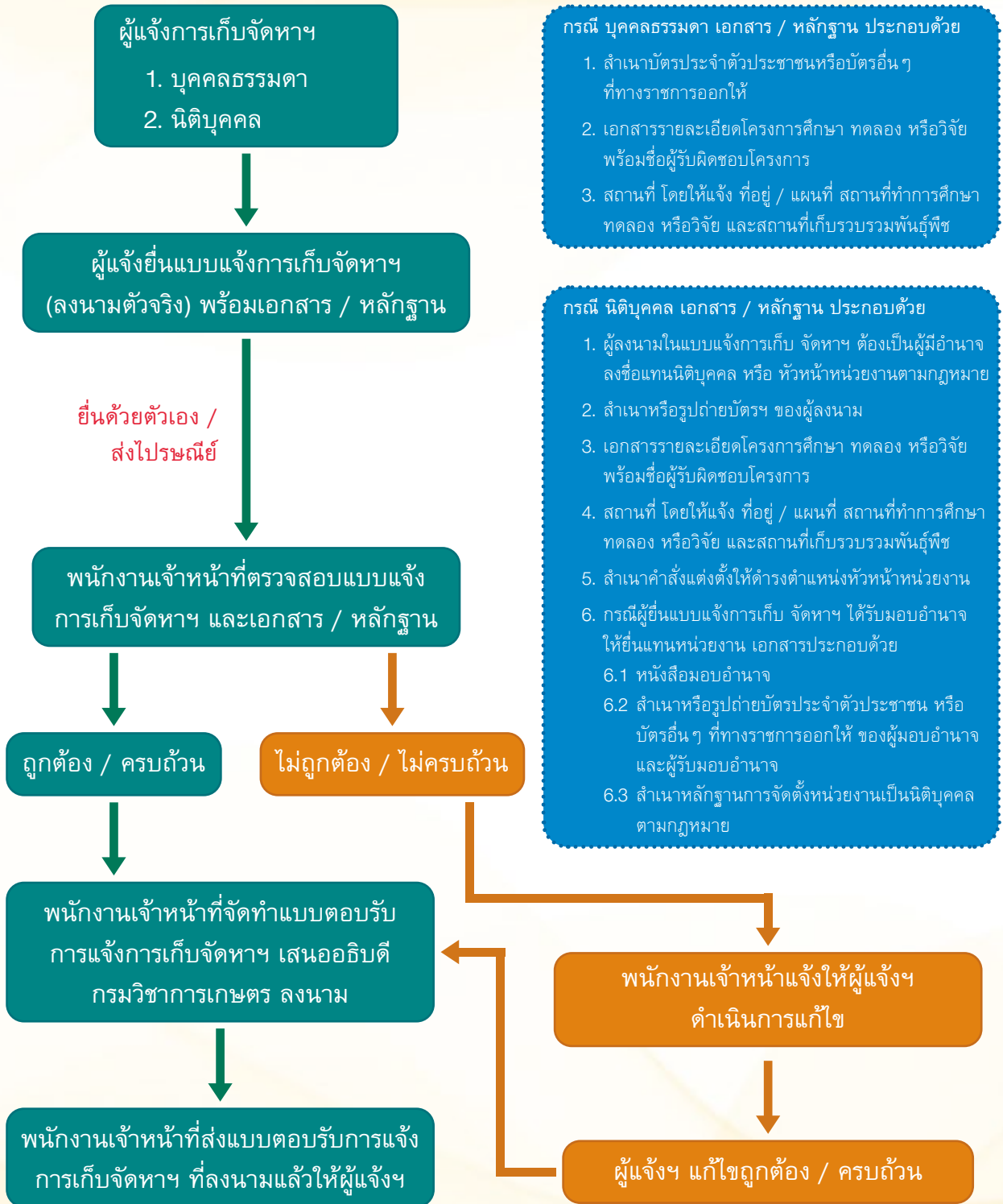

ภาคผนวก 4 ขั้นตอนการยื่นคำขออนุญาต ออกหนังสืออนุญาต และจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา 52 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

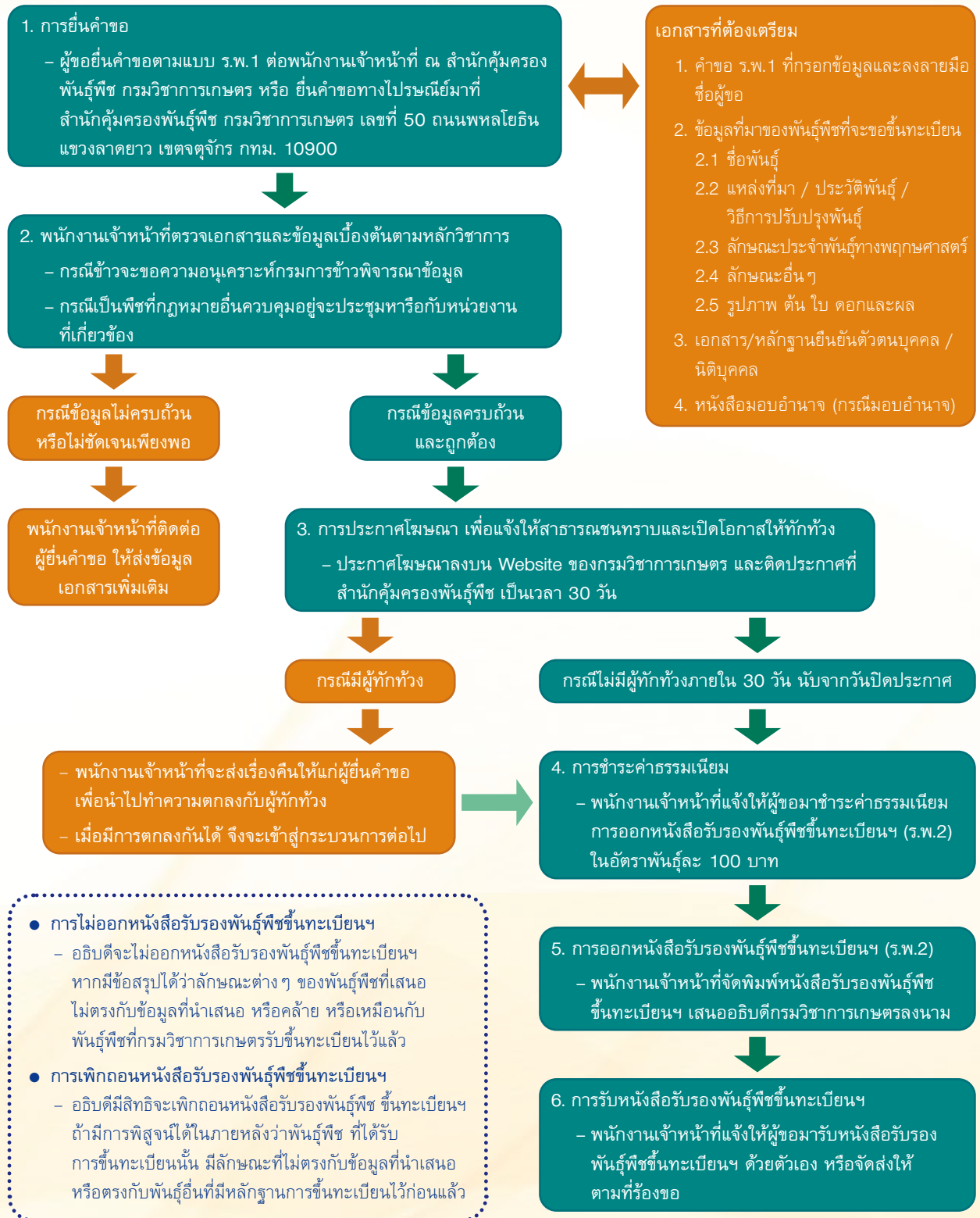

- คุณสมบัติของผู้ขออนุญาต**
1. บรรลุนิติภาวะ
 2. ภูมิลำเนาในประเทศไทย
 3. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ
 4. ไม่เคยถูกเพิกถอนหนังสืออนุญาต
 5. ไม่เคยต้องโทษตามมาตรา 66
- เอกสารหลักฐานประกอบคำขออนุญาต (ค.พ. 9)**
1. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่น ๆ ที่ทางราชการออกให้
 2. สำเนาทะเบียนบ้าน
 3. แผนที่แสดงที่ตั้งสถานประกอบการ
 4. บัญชีแสดงรายการ (ค.พ. 10)
 5. โครงการ เอกสารรายละเอียด
 6. ข้อเสนอเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์
 7. หนังสือมอบอำนาจ กรณีมอบอำนาจยื่นคำขออนุญาต

ภาคผนวก 5 ขั้นตอนการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืช พันธุ์เมืองทั่วไปหรือพันธุ์พืชป่า ที่มีได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในทางการค้าตามมาตรา 53 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ภาคผนวก 6 ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

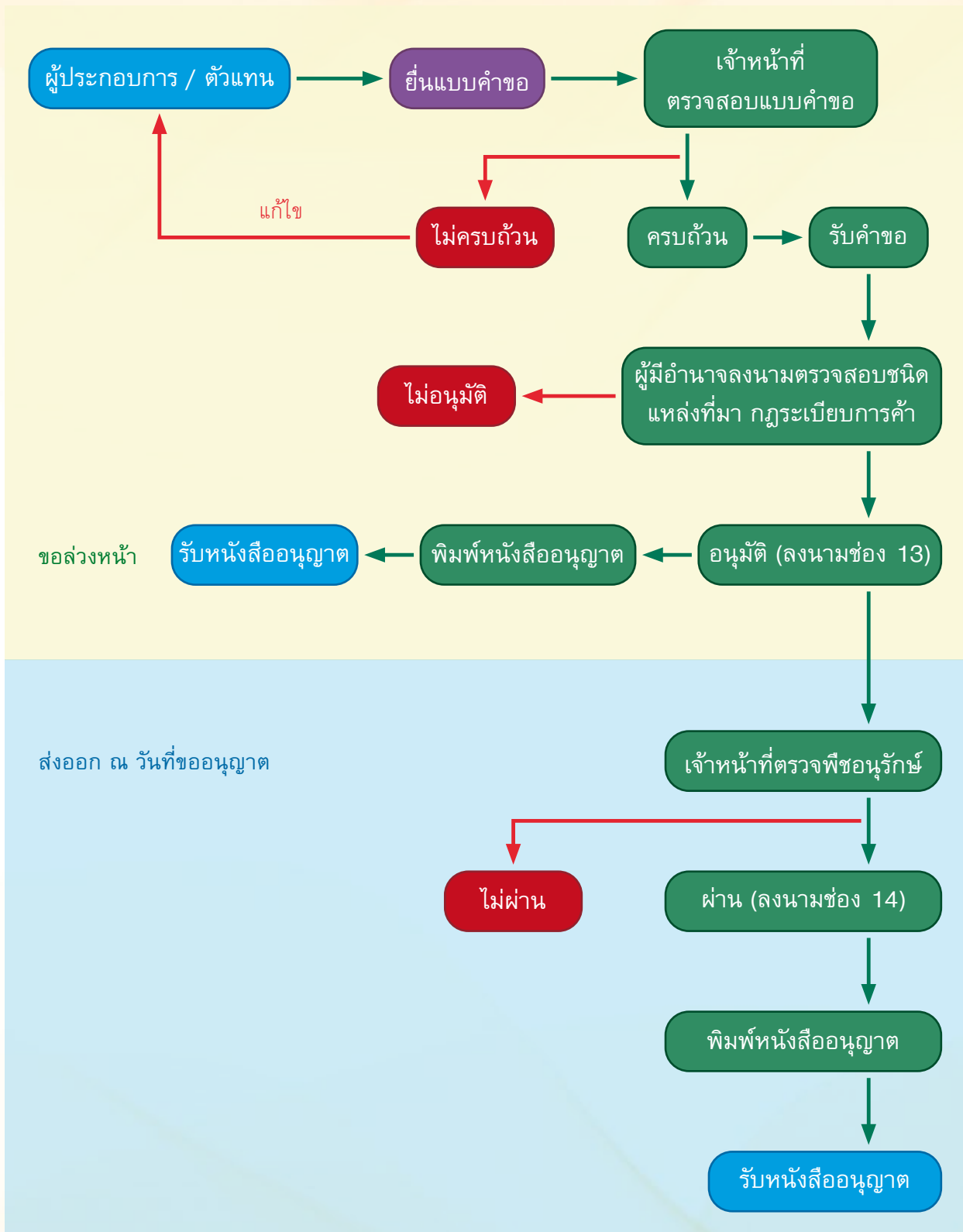

ภาคผนวก 7 รายชื่อพันธุ์พืชที่ได้รับหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ในปีงบประมาณ 2562

แก้วกาญจนาพันธุ์เกลียวทอง	ดอร์สทีเนียพันธุ์มิสซิส สมิธ (Mrs. Smith)
แก้วกาญจนาพันธุ์ทองอำพัน (Ambergold)	แตงกวาพันธุ์เอช1-2-31-24-1-ปี
แก้วกาญจนาพันธุ์รัตนชาติ (Ratanachart)	แตงกวาพันธุ์เอช1-2-31-24-17-ปี
โกสนพันธุ์ทองหล่อ	แตงกวาพันธุ์เอช1-2-31-30-17-ปี
โกสนพันธุ์ท่าเสด็จ	แตงกวาพันธุ์เอช1-2-31-30-25-ปี
โกสนพันธุ์นครพิงค์	แตงกวาพันธุ์เอช1-10-34-18-1-ปี
โกสนพันธุ์บางกอก	แตงกวาพันธุ์เอช3-50-51-11-1-21
โกสนพันธุ์เศรษฐี	แตงกวาพันธุ์เอช4-48-15-2-2-ปี
ข้าหลวง (กลุ่มราชา) พันธุ์พิจักษณ์ (Phijak)	แตงเทศพันธุ์ศฝก.7
ข้าหลวงฟิลิปปินส์พันธุ์ไทเน่ วัน (Ting one)	ถั่วเขียวพันธุ์เคยูเอ็มแอล 1
ข้าวพันธุ์เจ้าหอม มช-สวก09-1	ถั่วเขียวพันธุ์เคยูเอ็มแอล 2
ข้าวพันธุ์เจ้า มช-สวก09-2	ถั่วเขียวพันธุ์เคยูเอ็มแอล 3
ข้าวพันธุ์เจ้าหอม มช-สวก09-3	ถั่วเขียวพันธุ์เคยูเอ็มแอล 4
ข้าวพันธุ์เจ้าก่า มช-สวก09-4	ถั่วเขียวพันธุ์เคยูเอ็มแอล 5
ข้าวพันธุ์เจ้า มช-สวก09-5	ทุเรียนพันธุ์พลอยลินจง
ข้าวพันธุ์ภูพาน 1	ทุเรียนพันธุ์พลอยจันทร์
ข้าวพันธุ์ซีพีไรซ์ 444 (CPRICE 444)	ทุเรียนพันธุ์ทองบางสะพาน
ข้าวพันธุ์ซีพีไรซ์ 555 (CPRICE 555)	ทุเรียนพันธุ์สายน้ำผึ้ง
ข้าวพันธุ์ซีพีไรซ์ 999 (CPRICE 999)	ทุเรียนพันธุ์แกลง 1
คัลล่า ลิลลี่พันธุ์ รือฟวัน เด็คคอรัม (RoPE 1-Decorum)	ทุเรียนพันธุ์พวงมณี
คินัวพันธุ์แดงห้วยต้ม	ทุเรียนพันธุ์ฉัตรมงคล
คินัวพันธุ์เหลืองปางตะ	ทุเรียนพันธุ์ยาวลิ้นจี่
แคพันธุ์แม่ใจ 341	ทุเรียนพันธุ์แสงทองชัย
ดอร์สทีเนียพันธุ์กรีนเจม (Green Gem)	ทุเรียนพันธุ์พวงพกา

ทุเรียนพันธุ์ฟองทอง	มะยงชิดพันธุ์ทองใหญ่หัวเขียว
น้อยหน้าพันธุ์แม่ใจ 341	มะยงชิดพันธุ์ชิตบุญสูง
เนคทารีนพันธุ์โกเมน 2	มันสำปะหลังพันธุ์พิรุณ 4
ปาล์มน้ำมันพันธุ์สุราษฎร์ธานี 8	ผ้าเวียนลูกผสมพันธุ์ชิโนบุ (Shinobu)
ปาล์มน้ำมันพันธุ์สุราษฎร์ธานี 9	ไม้ดอกสกุลขม้น (ประกายดาว) พันธุ์รอฟฟ์ เวอร์จิ้น (RoPF Virgin)
พรพรหมพันธุ์พรหม วว. 9 (Phrom TISTR 9)	ไม้ดอกสกุลขม้น (ประกายดาว) พันธุ์รอฟฟ์ ดีซายร์ (RoPF Desire)
พรหมรักษาพันธุ์พรหม วว. 10 (Phrom TISTR 10)	ไม้ดอกสกุลขม้น (ประกายดาว) พันธุ์รอฟฟ์ เวอร์จิ้น (RoPF Virgin)
ฟรองซัวร์พันธุ์เดอะเกรต (The Great)	ไม้ดอกสกุลขม้น (ประกายดาว) พันธุ์รอฟฟ์ โรมานซ์ (RoPF Romance)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 8	ไม้ดอกสกุลขม้น (ประกายดาว) พันธุ์รอฟฟ์ บลัชชิ่ง (RoPF Blushing)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 9	ไม้ดอกสกุลขม้น (ลูกผสมกระเจียว) พันธุ์สวีท ดรีม (Sweet Dream)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 10	ไม้ดอกสกุลขม้น (ลูกผสมกระเจียว) พันธุ์สวีท แพลร์ (Sweet Flare)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 11	ไม้ดอกสกุลขม้น (ลูกผสมปทุมมา) พันธุ์รอฟฟ์ สตาร์ (RoPF Star)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 12	ยิมโนคาสีเชื่อมพันธุ์ดรากร้อน (Dragon)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 13	ลิ้นมังกรพันธุ์มณีทาวเวอร์ (Manee Tower)
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 14	สนูปดำพันธุ์เคยูบีเจแอล 1
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 15	สนูปดำพันธุ์เคยูบีเจแอล 2
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 16	ส้มเกลี้ยงพันธุ์เพชรพลูเพิ่ม
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 17	สะเดาพันธุ์ทะวายพิจิตร
ฟักทองพันธุ์ทองล้านนา 18	ลับประดพันธุ์ศรีวิชัย
มะเขือเทศพันธุ์สีดาทิพย์ 5	ลับประดหนามลูกผสมพันธุ์สืบครับ (Sueb Krab)
มะดันพันธุ์เขียวสองหล้า	อ้อยพันธุ์ทองภูมิ 6
มะดันพันธุ์ฮีไว้กรีน	อ้อยพันธุ์ทองภูมิ 7
มะปรางพันธุ์หวานไขทอง	อัญชันพันธุ์เทพรัตน์ไพลิน 63

ภาคผนวก 8 ขั้นตอนการขอหนังสืออนุญาตพืชอนุรักษ์

หมายเหตุ : กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน 60 นาที ใช้เฉพาะคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชอนุรักษ์ไม่เกิน 10 ชนิด

ภาคผนวก 9 สรุพนิตและจำนวนพืชอนุรักษ์ที่ทำการค้า 10 อันดับสูงสุด แยกตามประเภทหนังสืออนุญาต

หนังสืออนุญาตส่งออกพืชอนุรักษ์ (CITES Export Permit)

ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	<i>Rhynchosyilis gigantea</i>	715,010	ต้น
2	<i>Beaucarnea recurvata</i>	316,036	ต้น
3	<i>Aquilaria crassna</i> (ชันไม้ / น้ำมัน)	210,288.85	กิโลกรัม
4	<i>Astrophytum asterias</i>	42,339	ต้น
5	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i>	36,210	ต้น
6	<i>Euphorbia guentheri</i>	22,619	ต้น
7	<i>Aquilaria malaccensis</i> (ชันไม้ / น้ำมัน)	17,810.79	กิโลกรัม
8	<i>Hylocereus undatus</i>	8,928	ต้น
9	<i>Astrophytum myriostigma</i>	8,774	ต้น
10	<i>Euphorbia francoisii</i>	8,768	ต้น

หนังสืออนุญาตนำเข้าพืชอนุรักษ์ (CITES Import Permit)

ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i>	70,581	ต้น
2	<i>Tillandsia xerographica</i>	39,381	ต้น
3	<i>Echinocactus grusonii</i>	11,813	ต้น
4	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i> + <i>Hylocereus undatus</i>	10,520	ต้น
5	<i>Echinocereus pectinatus</i>	4,500	ต้น
6	<i>Echinocereus rigidissimus</i>	3,540	ต้น
7	<i>Aquilaria crassna</i> (ชันไม้)	1,768	กิโลกรัม
8	<i>Opuntia rubescens</i>	1,680	ต้น
9	<i>Stenocactus multicostatus</i> , <i>Rebutia canigueralii</i>	1,500	ต้น
10	<i>Tillandsia harrisii</i> , <i>Mammillaria bocasana</i>	1,400	ต้น

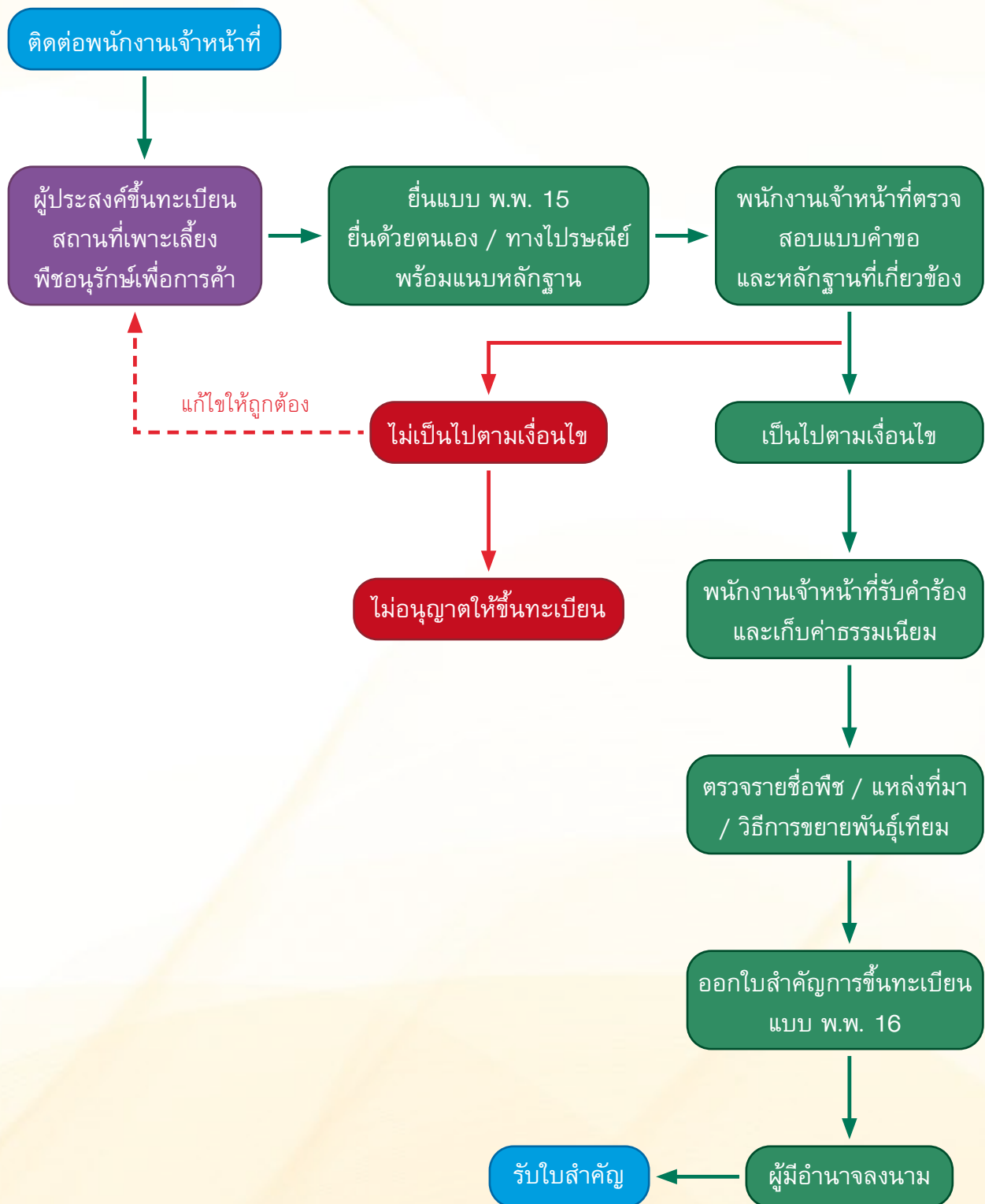
หนังสืออนุญาตนำผ่านพืชอนุรักษ์ (CITES Re-Export Permit)

ลำดับ	ชนิดพืชอนุรักษ์	ปริมาณ	
1	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i>	5,865	ต้น
2	<i>Saussurea lappa</i>	2682.16	กิโลกรัม
3	<i>Aquilaria crassna</i> (ชันไม้)	2430	กิโลกรัม
4	<i>Tillandsia xerographica</i>	1,000	ต้น
5	<i>Neofinetia falcata</i>	200	ต้น
6	<i>Angraecum leonis</i>	120	ต้น
7	<i>Pachypodium rosulatum</i>	74	ต้น
8	<i>Pachypodium gracillius</i>	57	ต้น
9	<i>Paphiopedilum hybrids</i>	50	ต้น
10	<i>Mammillaria duwei</i>	36	ต้น

หนังสือรับรองอื่นๆ (Other Certificate)

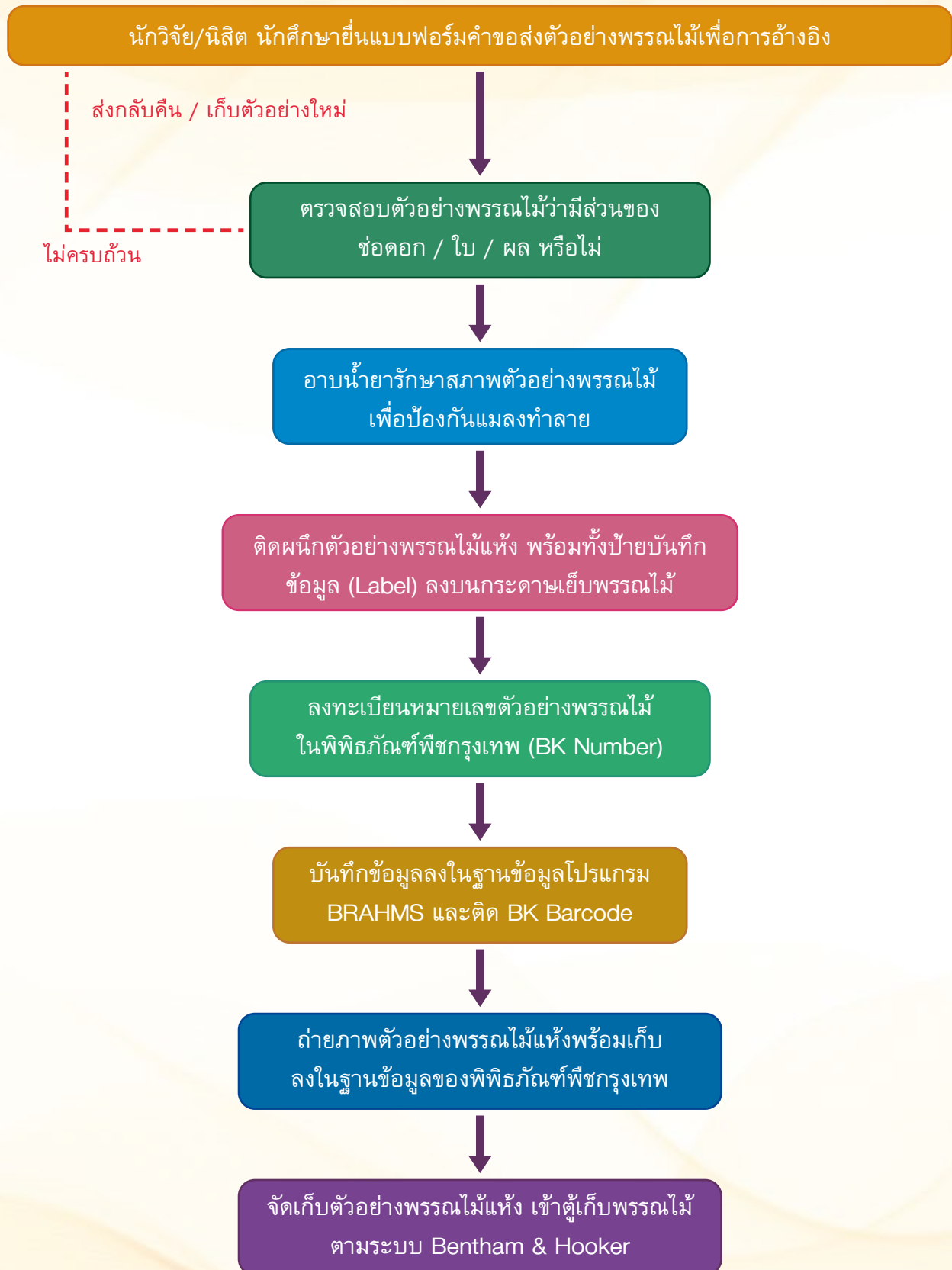
ลำดับ	ชนิดพืช	ปริมาณ	
1	<i>Dendrobium hybrids</i>	31,063,964	ต้น
2	<i>Dendrobium hybrids</i> (กล้วยไม้แห้ง)	5,650,100	กิโลกรัม
3	<i>Rhynchostylis hybrids</i>	4,967,989	ต้น
4	<i>Mokara hybrids</i>	3,303,091	ต้น
5	<i>Phalaenopsis hybrids</i>	1,601,951	ต้น
6	<i>Brassia hybrids</i>	1,577,171	ต้น
7	<i>Vanda hybrids</i>	1,459,595	ต้น
8	<i>Oncidium hybrids</i>	1,201,965	ต้น
9	<i>Euphorbia 'Milii'</i>	658,059	ต้น
10	<i>Cattleya hybrids</i>	556,832	ต้น

ภาคผนวก 10 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

หมายเหตุ : ระยะเวลาที่กำหนด 2 วันทำการ ใช้เฉพาะคำขอที่มีจำนวนชนิดพืชไม่เกิน 50 ชนิด และไม่นับรวมเวลาในการตรวจสอบสถานที่เพาะเลี้ยงพืชอนุรักษ์

ภาคผนวก 11 ขั้นตอนการขอส่งตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงในงานวิจัย เพื่อเก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ

ภาคผนวก 12 ขั้นตอนการขอรับบริการตรวจสอบพรรณไม้ (Plant identification) และขอหมายเลขอ้างอิงงานวิจัย (BK Number)

หมายเหตุ : ใช้ระยะเวลา 30-60 วันในการดำเนินงาน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นายอนันต์ อักษรศรี	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช
	นายวินัย สมประสงค์	ผู้เชี่ยวชาญด้านคุ้มครองพันธุ์พืช

คณะทำงานรวบรวมและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช ประจำปี 2562

นางสาวธิดากุญ แสนอุดม	ประธานคณะทำงาน
นายอัฐพร ลิทธิวิภูศิริ	คณะทำงาน
นางสาววิลาสินี จิตต์บรรจง	คณะทำงาน
นายวิชัย อัยกุล	คณะทำงาน
นางสาววิวรรณยา คล้อยสาย	คณะทำงาน
นางวรรณภา ปัญจสมานวงศ์	คณะทำงานและเลขานุการ
นางสาวไอรดา สบายตัว	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่มาของข้อมูล

- ฝ่ายบริหารทั่วไป
- กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช
- กลุ่มวิจัยอนุสัญญาไซเตสด้านพืช
- กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพิพิธภัณฑ์พืช

ออกแบบรูปเล่มและงานกราฟฟิก

นายสมัคร รัตนทิพย์

ก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร

พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 EP.3 (16 มี.ค. 62)

พิพิธภัณฑ์พืชกรุงเทพ EP.21 (20 ก.ค. 62)

<http://www.doa.go.th/pvp/>

สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทร 0 2579 6744 แฟกซ์ 0 2947 7214
E-mail: pvpo@doa.in.th